Neriman Öztürkmen

Kalkınan Türkiye'de Eğitim ve Gençlik

Anket - Röportaj

Yüze yakın öğretim üyesi, eğitimci, [illegible]'tikacı, ve gazeteci yazarlarımızın [illegible] konudaki görüşleri.

2003
SA
7442

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000001

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000002

Neriman Öztürkmen

Kalkınan Türkiye'de Eğitim ve Gençlik

Anket - Röportaj

Yüze yakın öğretim üyesi, eğitimci, politikacı, ve gazeteci yazarlarımızın bu konudaki görüşleri.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000003

Universitäts- und Landesbibliothek
Halle
Zweigbibliothek
Vorderer Orient
V
O 3'SA 7442

Başnur Matbaası, Ankara - 1968

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000004

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRKAÇ SÖZ

Prof. Mehmet KAPLAN 7

BAŞLARKEN

Neriman ÖZTÜRKMEN 9

Sorular 12

Teknik Eğitim ve Öğretimde Ana Noktalar
Süleyman DEMİREL 13

BİRİNCİ BÖLÜM

İlim Adamları ve Maarifciler 27

İKİNCİ BÖLÜM

Muharrirler ve Gazeteciler 129

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Siyasiler 173

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000005

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000006

Süleyman DEMİREL 13
Ahmet Hamdi TANPINAR 29
Ali Fuat BAŞGİL 34
Reşit Rahmetî ARAT 37
Ahmet ATEŞ 38
İsmail Hikmet ERTAYLAN 40
Mükrimin Halil YINANÇ 42
Cahit ARF 45
Ali Rıza BERKEM 47
Emin BİLGİÇ 51
Saadettin BULUÇ 59
Aliye COŞKUN 60
Müjgân CUMBUR 63
Arif İsmet ÇETİNGİL 67
Zeki DOĞAN 69
Vehbi ERALP 71
Fındıkoğlu Z. FAHRİ 74
Kâzım İsmail GÜRKAN 76
Nüzhet GÖKDOĞAN 79
Tayyip GÖKBİLGİN 81
Sadi IRMAK 84
Lütfi BİRAND 88

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000007

Fahir İZ 89
Mehmet KAPLAN 92
Haluk KARAMAĞRALI 96
Arif Müfit MANSEL 100
Süheyl ÜNVER 103
Sabri ÜLGENER 107
Adnan ÖTÜGEN 110
Hikmet TANYU 113
Zeki Velidî TOGAN 117
Mümtaz TURHAN 119
Nevzat YALÇINTAŞ 123
Fahir YENİÇAY 127
Falih Rıfkı ATAY 131
Samiha AYVERDİ 132
Arif Nihat ASYA 155
Galip ERDEM 160
Burhan FELEK 163
Ahmet KABAKLI 166
Necdet SANCAR 169
Mehmet ALTINSOY 175
Tahsin BANGUOĞLU 179
Sadettin BİLGİÇ 181
Nihat ERİM 185
Saadet Kaçar EVREN 188
Turhan FEVZİOĞLU 192
Cahit OKURER 194
Osman TURAN 198
Alparslan TÜRKEŞ 205
Aydın YALÇIN 210

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000008

BİR KAÇ SÖZ

Prof. Mehmet KAPLAN

Terbiye tarzı ilmi bir tetkik konusu olduğu gibi aynı zamanda bütün vatandaşları ilgilendiren bir mes'eledir. Yetiştirilen insanlar nihayet herkesin çocuğu veya kardeşidir. Demokratik bir memlekette nesillerin kaderi bütün vatandaşların üzerinde düşünmeleri gereken bir mevzudur.

Türkiye bugün tarihinin en mühim safhalarından birini yaşıyor. Bunu sanayileşme ve şehirleşme diye tavsif edebiliriz. Büyük kütleler mekan ve hayat şeklini değiştiriyorlar. Dalgası gittikçe büyüyen nüfus artışı ilk okuldan üniversiteye kadar çok cepheli mes'eleler doğuruyor. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gençlik memleketin kaderi üzerinde rol oynuyor.

Böyle bir durumda herkesin terbiye tarzı üzerinde düşünmesinden daha tabiî ve faydalı ne olabilir?

NERİMAN ÖZTÜRKMEN bundan yıllarca önce bu konuda geniş bir röportaj ve anket çalışmasına başlamıştı. Araya giren fasıladan sonra o şimdi neşriyat sahasına konulmuş bulunuyor. Üniversite hocaları, gaze-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000009

teciler, siyasiler, yani Türkiye'nin elit tabakası, aydınlar takımı, burada gençlere nasıl bir terbiye verilmesi, kendi yetişmeleri ve memleketi tehdid eden cereyanlar konusunda konuşuyorlar.

Şahısların çok çeşitli oluşu, birbirine tamamiyle zıt kutupta bulunanların bir araya gelişi, bu anket-röportajların en müsbet ve değerli taraflarından biridir.

Sosyal konularda karşı tarafın fikirlerinin bilinmesine büyük bir ihtiyaç vardır. Doğru düşündüğüne inanan, yanlış fikirlerle mücadele etmek mecburiyetindedir.

Başka türlü bir araya gelmeleri mümkün olmayan insanların bu kitapta bir araya gelmeleri ve konuşarak resmi-geçit yapmaları okuyucuyu sadece son derece dikkate şayan olan fikir ayrılıkları üzerinde düşündürmeyecek, aynı zamanda eğlendirecektir.

Burada konuşanlardan bazıları kendi yetişme tarzları üzerinde de bilgi veriyorlar ki bu da ankete ayrı bir renk katıyor.

İnsanların aynı konu üzerinde farklı şekilde düşündüklerini görmek ve buna karşı müsamahalı olmak demokratik terbiyenin temelidir. Bu bakımdan da NERİMAN ÖZTÜRKMEN'in kitabını bu mevzuda hazırlanmış yetkili bir eser olarak görüyor ve çok faydalı buluyorum.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000010

BAŞLARKEN

Neriman ÖZTÜRKMEN

Türkiyenin en kısa bir zamanda kalkınması ve bu günkü medeni milletler seviyesine ulaşabilmesi için ilk önce millî eğitim davalarını ele alması ve bunları müsbet bir anlayışla halletmesi gerekir. Medenî bir millet demek hakiki ilim zihniyetine sahip münevverlerin yer aldığı cemiyet demektir. Memleketteki her teşkilât ve müessesenin temel taşı olan münnever ise millî eğitim sistemi içinde yetişir. Millî eğtimin verdiği bilgi ve teknikle cihazlanır.

O halde, memleket kalkınmasının dayanağı olan münevveri seçerken onun bu vazifeye lâyık bir şekilde yetiştirilmesine bilhassa dikkat sarfedilmelidir. Memleketi kül olarak kalkındırmak, ileri modern bir millet haline getirmek için ciddî müesseseler kurmak, müsbet kafayla yetişmiş münevverlere sahip olmak, diğer bütün vatandaşlara umumî bir bilgi vermek, millî eğitim davasının başlıca gayesi olmalıdır.

Eğer millî eğitim bu çeşitli ve belirli vazifelerini bir bütün halinde göz önünde tutmaz, bir sistem halinde teşkilâtlandırıp bu gayelere yöneltmezse, vazifelerinden yalnız biri veya bir kaçı üzerinde durur diğerlerini

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000011

ihmal ederse haliyle kendisinden beklenilen neticeler elde edilemez. Bu yolda harcanan emek ve paralar heder olur.

En kısa zamanda en büyük adımlarla kalkınma azminde bulunan Türkiye yarın için daha büyük hamleler yaratmak mecburiyetindedir. Bu çabalarının verimli olması ve bu konuda hazırlanmış olan plânların tatbik edilebilmesi ancak çeşitli alanlarda birinci sınıf uzmanlarla uzman yardımcılarına, dolayısiyle hakikî münevverlere bağlıdır.

Tanzimattan bu güne kadar geçirdiğimiz sayısız tecrübeler maarif meselelerimizin aksaklığını acı bir şekilde ortaya koymuştur. Son yıllarda karşılaştığımız siyasî buhranlar da manevî kalkınma ile paralel gitmeyen iktisadî hamlelerin siyasî ve içtimaî sarsıntılar arasında nasıl heba olabileceğini bize açıkça göstermiştir. Maarifimizin başına hakiki ilim anlayışına sahip olmayan şu veya bu mülahazalarla gelişi güzel insanların getirilmesi ilim ve fikir adamlarına gereken kıymetin verilmemesi kültür tarihimizde büyük zararlara yol açmıştır.

Bu düşünceler ve endişelerle hazırlanan bu reportaj-ankette mümkün olduğu kadar objektif kalmak için çeşitli aydın zümrelerin, üniversite hocalarının, siyasilerin, gazetecilerin fikirleri alınmıştır. Bunlar arasında özellikle birbirinden farklı düşünen kimseler seçilmiş, böylece çeşitli görüşlerin ortaya konulmasına çalışılmıştır. Anketin Profesörlerle yapılmış olan birinci kısmı 1956 yılında Yeni İstanbul Gazetesinde yayınlanmış ve büyük bir ilgi ile takip edilmişti. İlim adamlarımızın göstermiş olduğu bu fevkalâde alâkadan dolayı anket serisini biraz daha genişleterek ve daha ciddî bir

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000012

şekilde ele alarak aradan uzun bir zaman geçmesine rağmen kitap halinde neşretmeyi faydalı buldum.

1956 dan bu güne kadar geçen zaman zarfında anket sahiplerinden bazıları aramızdan ebediyen ayrılmış bulunmaktadır. Bu itibarla, başta kıymetli profesör ve hocalarım olmak üzere kaybettiğimiz kıymetlere Tanrıdan rahmet diler, diğer anket sahiplerine ayrı ayrı teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Bu kitabın millî eğitim davamıza, gençlik meselelerine ve Türkiyenin kalkınma problemleri üzerinde düşünen parti başkanları, politikacılar ve bütün memleket aydınlarına çeşitli yönlerden faydalı olmasını temenni eder, Türk Gençliğinin çözülmesi lâzımgelen problemlerine yardım etmelerini ve bu davalara ciddî bir tarzda eğilmelerini Türk Anaları adına rica ederim.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000013

SORULAR

1 — Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumî tahsil verilmesini mi yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesini mi faydalı buluyorsunuz?

2 — En çok meşgul olduğunuz davalar nelerdir? Bunlara dair eser neşrettiniz mi?

3 — Karşınızda bulunan üniversite gençliğinde gördüğünüz en büyük eksiklikler ve kusurlar nelerdir? Bugünkü gençlerin yetişmeleri için neler tavsiye edersiniz?

4 — Üniversite öğrencilerinden çoğu yatacak - yiyecek - kitap bakımından sıkıntı içinde bulunmaktadır. Bu me'sele Avrupa memleketlerinde nasıldır? Bizde neler yapılmalıdır?

5 — Son yıllarda üniversite gençliği arasında yayılma istidadı gösteren aşırı sol akımların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmalıdır?

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000014

Teknik Eğitim ve Öğretimde Ana Noktalar

Süleyman DEMİREL

Eğitim davamızın temel noktalarına ve bugünkü öğretim gerçeklerine büyük bir vukufla ışık tutan aşağıdaki yazı, sayın Başbakanımız Süleyman Demirelin 1968 Mart ayında Meslekî ve Teknik Öğretim Kongresinde yaptığı konuşmanın tam metnidir.

Sayın Başbakanımızın da müsaadeleriyle kitabımızın başına aldığımız bu görüşler görüleceği gibi anket konumuzla yakından ilgilidir.

Teknik eğitim ve öğretim meseleleri bugün bütün dünyayı meşgul eden bir numaralı mesele olarak görülmektedir. Eğitim, öğretim meselelerinin en zor taraflarından birisi bunların maziden gelip neticesinin istikbalde olmasıdır. Şunu ifade etmek istiyorum ki, bugün bitirilemiyen bir mesele arıyorsanız bu eğitim meselesidir. Bu itibarla çözümü zor, çözüm bulunması zor, hattâ çözüm bulduk denilmesi zor bir mesele ile karşı karşıya bulunduğumuzu kabul etmek mecburiyetindeyiz. Bu takdirde belki sabırsızlığın sebep olabileceği olgunlaşmamış bir takım neticelere ve hükümlere varmaktan kurtuluruz.

Türkiyenin şartlarında bulunan bir memlekette eğitim meseleleri, modern memleketlerinkinden çok daha güçleşir : Modern memleketler okuma - yazma mesele-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000015

sini bitirmiştir. Sanayileşmesinde ileri kültür dâvasında değerli merhaleleri katetmiştir. Bütün bunların doğurduğu meseleler vardır elbet. Ama, bu meseleler Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu şartların meydana getirdiği meselelerden tabiatiyle farklıdır.

Türkiye'nin eğitim ve kültür dâvası (ki, her türlü gelişmemizin, medenî seviyeye ulaşmamızın içerisinde refahtan önce gelen, refahı doğuran bu kültür ve eğitim dâvası mutlak manâda yer alır.) herhalde halli kolay bir mesele değildir. Ne yapabiliriz? Bir çıkmazla mı karşı karşıyayız? Böyle ümitsizlik dinamik Türk milletine yakışmaz. Onun değerli eğitimcilerine eğitim meselesinde bir çıkmazda olduğumuz şeklindeki beyanlar, iddialar yakışmaz. Meselenin zorluğu bizi o noktaya götürmemelidir. Eğitim meselesi dediğimiz zaman öğretim ve kültür meselemizin çeşitli yönleri içerisinde ihtiyaçlarımızı iyi tesbit etmek, temel felsefemizi iyi tesbit etmek, hedeflerimizi iyi tesbit etmek, buna göre de imkânlarımızı kullanmak geliyor.

Memleketimizin maddî kaynaklarından büyük bir kısmını eğitime veriyor, bugün irfan ordumuzun mevcudu 125.000 kişidir. Türkiye için büyük bir hazinedir. 125.000 kişinin Türk eğitim dâvasına kendisini vermiş olması, Cumhuriyetin kurulduğu günleri düşünürseniz, onunla mukayese ederseniz, çok büyük bir merhaleyi katetmişizdir. Bugün Türkiye Cumhuriyeti bütçesi üç milyar liranın üzerinde bir masrafı eğitim sahasına severek veriyor. Üç milyar lira savunma masraflarımızın % 75'i kadardır. Türkiye savunmasına dört milyar lira veriyor, eğitime de üç milyar lira veriyor.

Her meselede olduğu gibi, eğitim meselesinde de sadece şikâyet edip oturmak değil, memleketin bunca gayretlerle yetiştirdiği değerli çocuklarını, değerli evlât

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000016

larını en iyi şekilde hedefe yöneltmek ve onlardan azamî şekilde istifade etmek, memleketin dişinden tırnağından arttırdığı üç milyar lira gibi bir meblâğı en iyi şekilde kullanmak lâzımdır. Bunu yaparken de 20 sene sonraki Türkiye nasıl olacak, on sene sonraki Türkiye nasıl olacaktır, bunu düşünebilmek, tahayyül edebilmek lâzım dır. 20 sene sonraki Türkiye'yi tahayyül edebilecek hiç bir zihin yoktur. Ama hiç olmazsa ana hatlarını, ana çerçevesini tahayyül edebilmeliyiz. Eğitimci, memleketin bugünkü durumundan daha çok yarınından mesuldür. Zira bugünkü durumundan dün mes'uldür. Binealeyh bugünkü durumundan dün mesul ise iş işten geçmiştir. Elimizi kolumuzu sıvayıp, yarınki durumundan bugünkü mesuliyetimizin göğüs kabartıcı bir şekle getirmeye mecburuz.

Eğitim meselemiz bitmeyen, akıp giden, daima çapraşık, can sıkıcı, üzücü bir takım hususları, içine alabilecek olan bir meseledir. Eğitim meselemizi hallettik, hiç bir işimiz kalmadı diyebilecek hiç bir memleket ve millet yoktur. Bugün batı memleketleri batının ulaşmış bulunduğu refah seviyesindeki kültür seviyesinde, okuma - yazma seviyesinde, ilim seviyesinde dahi büyük buhranların içerisindedirler. Tefekkürü olmayan bir eğitim sistemi olmaz.

Tefekkürü kim yaratacak?

Tefekkürü politikacılar yaratmaz; tefekkürü Türk eğitimcisi yaratacaktır. Politikacı onu icra eder; onun içindir ki, memleketin her meselesinden sorumlu bir avuç insan aramak yerine memleketin her meselesinden hepimiz sorumlu olabildiğimiz anda meselelerin çözümüne yaklaşırız.

Değerli Türk eğitimcisi bu zamana kadar Türk eğitimine büyük hizmetlerde bulunmuştur. Ama, Türkiye

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000017

bugün 33 milyonluk, 15 sene sonra 50 milyonluk Türkiye olacaktır. Türkiye'nin şartları bundan 15 sene evvelki değildir. Muhabere, münakale imkânları, eğitimin daha yaygın hale getirilmiş olması, sağlık hizmetleri, dünya konjonktürü Türkiye'nin bizatihi kaybetmiş bulunduğu mesafe Türkiye'de yeni şartlar meydana getirmiştir.

Önümüzdeki on sene zarfında daha mühim meselelerle Türkiye karşı karşıya kalacaktır. Şehirleşme hareketleri çok daha büyüyecektir. Tarımla uğraşan nüfus, bugünkü seviyede bile olsa, artan nüfusun büyük bir kısmı endüstriye nakledilecektir. Endüstrileşen memleketlerin meseleleri, daha da karışıktır. Binaenaleyh sosyal strüktür, sosyal bünye değiştikçe, eğitim meselelerimizin de prensipleri değişmese bile, metodlarında bazı gelişmeler olacaktır. İkinci Beş Yıllık Plân eğitimin ana politikasını içine almıştır. Ama ikinci beş yıllık plân devletin bütün faaliyetlerini tüm olarak içine alan bir plândır. Bunaenaleyh sadece ana hedefleri, sadece doğru bir ana çerçeve içinde ele alınabilecek hususları içine alır. Bundan sonra her sahada, plânları geliştirmek, bunları koordine etmek, bunların birbiri ile olan irtibatını iyi tanzim etmek meselesi yine Türk eğitimcisinin görevleri arasında bulunuyor.

Söylediklerim meslekî ve teknik öğretimi tüm eğitim ve öğretimden ayırdetmek güçlülüğünü belirtmek içindir. Binaenaleyh, meslekî ve teknik öğretim tüm eğitimimizin bir parçası olacaktır. Onun içinde iyi oturmalıdır. İyi uymalıdır, eğitimin maksadına, ana maksadına, temel maksadına uygun olmalıdır. Yâni, Türk çocuğuna aklın bütün imkânlarını kullanarak gerçekleri peşin hükümlere, hislere, husumetlere bağlı olmadan doğru karar verebilme ve sağlam hüküm verebilmeyi iyi

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000018

öğretebilmek gerekir. Hangi eğitim şubesinde olursanız olun, bir numaralı meselemiz budur. İyi öğretilemediği takdirde verilecek maharetin kullanılması ezberden ileriye gitmez. Binaenaleyh kabiliyeti dünyaca müsellem olan Türk kafası evvelâ doğru hüküm verme ve doğru karar vermeyi başarabilmelidir. Diğer işlerimiz bundan sonra başlıyacaktır. Meslekî ve teknik öğretim memleketimizin topyekûn kalkınmasında çok değerli yeri işgal eder. Doğru hüküm verme, sağlam karar verme ve ilâveten Türk çocuğuna içinde yaşayacağı cemiyete iyi uyabilmesini, onun iyi bir ferdi olabilmesini sağlayacak bilgileri de vermeye mecburuz.

Bütün bunların yanında Türk çocuğuna nereden geldiğini ve nereye gitmekte olduğunu da iyi öğretmeye mecburuz. Yâni sadece maddî vasıtalar için yaşayan, yaşamak isteyen bir vatandaş değil, mefahiri bulunan, mazisi bulunan, şanlarla şereflerle dolu tarihi bulunan büyük bir milletin çocuğu olduğunu öğretmeye mecburuz. Bunu öğretmediğimiz takdirde ilelebet yaşama, payidar olma şeklindeki milletimizin bizatihi yaratılışında mevcut olan büyük değer zedelenir. Bizim için bir ve bütün olarak yaşama, refah içinde yaşamadan evvel gelir. Bir ve bütün olarak yaşayamadığımız takdirde refahı sağlamanın zaten imkânı yoktur. Aslında aklın yollarını öğrettiğimiz takdirde o akıl, o zihin birşeyler arıyacaktır, kendisini arıyacaktır. Ben neyim, nereden geliyorum, nereye gidiyorum? Yâni Türk çocuğuna bilgiyi öğretirken millî gururu, Türk olmanın gururunu, Türk olmanın büyük değerini de beraber öğretmeye mecburuz. Meslekî ve teknik öğretim dediğimiz zaman bunları bir kenara atamayız, evvelâ bunları öğreteceğiz, ondan sonra da bunun üzerinde hem meslek öğretimi, hem de teknik öğretimi vereceğiz.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000019

Meslekî ve teknik öğretim müesseselerimizin yetiştireceği çocuklarımız, meslekî ve teknik öğretimin ana hedefine uygun olarak yetiştirilmelidir. Bürokrat mı olacaklardır, teknisyen mi olacaklardır? Eğer yetiştirdiğiniz çocuklarımız bürokrat olacak ise, yol yanlıştır, ben yüzdeyüz bürokrat olmasın demiyorum, çünkü herkesin istediği işi seçebilme hürriyetinin bulunduğu bir memlekette tabiidir ki, herkes istediği işi tutabilecektir. Ama, o isteği öyle verilmelidir ki, kendi sahasını terk edip teknisyen olma, meslek icra etme, sahasını terkedip devlete memur olmak devletin muayyen kademelerinde kâtip olma onun üstünde çeşitli kademelerde memur olma hevesi olmasın. Öyle olacak ise, o zaman meslekî ve teknik öğretim fonksiyonunu görememekte, o işler için kurulmuş bulunan müesseselerimize bir ek vazifesini görmektedir. Heves verelim, kendi mesleğini icra etme, kendi öğrendiğini kullanma hevesini verelim. Bugün hepimizin bildiği bir hususa daha temas etmek isterim. Gerçeklerden yılmayın, gerçeklerden biz de yılmayız. Gerçekler acı ise bizim kusurumuz ise, biz bu kusurları göğüsleyecek insanlarız. Değilse, kusur sahibini aramaktan çok onun tedbirlerini ararız.

Memleketimizde meslekî ve teknik öğretimin çeşitli kademelerinde bugün heves azalmaktadır. Bu fevkalâde kötü bir tezahürdür. Ümit kırıcı bir tezahürdür. Sanat Enstitüleri, Kız Enstitüleri talebe bulmakta güçlük çekmektedir. Bunu önleyici tedbirlerin düşünülmesi gerekir. Bu acaba okullarımızın kurulduğu günden bu yana müfredat programlarında memleketimizin ortamının istediği elemanları yetiştirmekten mi ileri geliyor? Yoksa başka sebeplerden mi ileri geliyor? Bunun üzerinde hassasiyetle durmak lâzımdır. Kızlarımıza bu zamana kadar meslekî okullarımız çok değerli bilgiler

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000020

vermişlerdir. Türk cemiyetinin bünyesinin muasır medeniyet seviyesine uygun bir şekilde gelişmesinde büyük rol Türk kadınınındır. Türk kadını milletimizin temelini teşkil eder. Bu temele ne kadar iyi bakarsanız, bu temeli ne kadar sağlam hale getirirseniz, ne kadar çok bilgili hale getirirseniz, Türkiye kalkınmasını o kadar çabuk yapar.

Öğretmenler, Türk kadınını köyde, kentte, şehirde, kasabada, gecekondu, kenar mahallede arayıp bulunuz. Şayet Türk kızını bulamadı iseniz, Türk kadınını mutlaka arayıp bulunuz. Ona, evvelâ ailenin, sonra topyekûn cemiyetin daha iyi şartlar içinde yaşamasını icap ettirecek bilgileri vermekten çekinmeyiniz. Türk kadını çok kabiliyetlidir. Çabuk öğrenir. Öğrendiğini çok iyi şekilde tatbik eder. Onu, hiç bir şekilde ihmal etmeyin. Herşey onunla başlar, bu memleketin bütün cefasını o çeker, onu cefadan kurtarmanın yollarını bir taraftan ararken, ailenin kazancını daha iyi kullanmanın yollarını öğretiniz. Onları bilgili hale getirmek memleketimizde iktisadî yönden büyük tasarruflar, sosyal yönden de büyük ferahlık yaratır.

Köylü kızına eğiliniz, köylü kızına eğilmediğiniz takdirde, yirmi iki milyon nüfusa inememişizdir. Türk köylü kızını hepiniz görmüşsünüzdür. Bilgiyi verdiğiniz zaman üç ay içerisinde şeklini değiştirir, evinin şeklini değiştirir, binaenaleyh sizin tabirinizle yaygın eğitim dediğiniz şeyi bütün gücümüzde ve fiilî olarak yaygın hale getirmenin yollarını arayınız.

Bugün, hızla gelişen dünyada hızla gelişen Türkiye vardır. Yani, sadece Türkiye gelişiyor da başkaları uyuyor değil, bütün dünya gelişiyor. Türkiye de hızla gelişiyor ve gelişmeye mecburdur. Bir takım buhranlar ta-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000021

savvur etmek : «—Olmuyor, bitmiyor, yapamıyoruz, edemiyoruz, bu işin içinden çıkamıyoruz» şeklinde günlük hayatımızı dolduran şikâyetler yerine oluyor, bitiyor, yapıyoruz, yapabiliyoruz «ikame etmeye mecburuz..» demeliyiz. Herkes bunu ikame etmeye mecbur, herkes bunu ikame ettiği zaman, cemiyetimiz kötümser bir cemiyet olmaktan çıkacak, iyimser bir cemiyet olmaya yönelecektir. Aslında milletimiz hiç bir şeyden yılmamış tır. Kötümser değildir. Entellektüel kötümser olmamak mecburiyetindedir. Dâva büyüktür, bu dâvayı taşıyacak gücü Türk entellektüel mutlaka kendisinde bulmaktadır. Bu dâvanın büyüklüğü karşısında yılmayalım, Eğitim, öğretim ve kültür meselemiz, bugün iyi çalıştığımız takdirde, bizi sevindirecek başarılara ulaşmamızı mümkün kılacaktır.

Türk eğitimcisi çok büyük bir yükün altındadır. Büyük bir mesuliyetin altındadır. Ama, bu mesuliyet kat kat daha artarak gidecektir, çünkü önümüzdeki 10 sene zarfında ilk öğretim dâvamız 1972 yılında inşallah hallolmuş olacak, bu daha yukarı öğretim müesseselerine büyük bir tazyik getirecektir. Biz, geçen sene ve bu sene 310 tane ortaokul açtık. Bu ortaokulların çoğu köy mesabesindeki kasabalardadır. Yirmi köyün ortasındaki köye ortaokul açtık, öğretmen buralara gidecek, o bildiğimiz hepimizi yetiştiren, fedakâr öğretmen Türkiyenin daha kötü şartlar içinde yaşayan mıntakalarına gidecektir. Onun gitmediği yeri düzeltemeyiz. İşe böyle başlayacağız, gelecek sene bu imkânlar, bu yayılma daha da artacak, ortaokulu sadece bir misal olsun diye verdik.

Meslekî ve Teknik Öğretimde de tabana yayılmaya çalışacağız. Eğitim meselesi bir maliyet meselesi değildir, eğitim meselesi muhteva meselesidir. Eğitimci, ne

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000022

vereceğini, şunu verdiği zaman ne netice alacağını düşünmek mecburiyetindedir. Önümüzdeki yıllar eğitimcilere daha çok yük getirecektir. Medeniyet, refah istiyorsak, huzur ve büyük Atatürk'ün dediği gibi «Muasır medeniyet seviyesine erişmek» istiyorsak zordan kaçamayız, kendiliğinden hiçbir şey olmaz, bu seviyeye hep beraber fedakârlık yaparak ulaşacağız. «Esasen fedakârlık yapmakta olan insanlardan daha fazla fedakârlık ister misiniz denirse: «Evet» diyeceğim. Bazı nesiller daha çok yük çekecek, devletimizin bekası, milletimizin bekası için bu yükü seve seve ve şerefle çekeceğiz.

Büyük milletimiz, değişen dünyada, ilerleyen gelişen dünyada tarihine 'şanlarla, şereflerle, gururla, iftiharla dolu olan tarihine yakışır yerini muhafaza etmeye mecburdur. Bu ,her Türk vatandaşı için bir millî mükellefiyettir. Bir millî yüktür, bir millî vecibedir, bir millî sorumluluktur. Büyük milletimizin, ecdadımıza lâyık çocukları olmaya mecburuz. O ecdat ki, bugün gıpta ile baktığımız, ulaşmağa çalıştığımız çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmış milletler o gün bize, bizim bugün onlara bakmakta olduğumuz gıpta ile bakmakta idiler. Tarihi olmak çok güzel şeydir. Ama tarihî olmak o milletin çocuklarına büyük sorumluluklar yükler. Tarihi olmıyan, kökü olmıyan milletlerin, tarih ve kök aradığını, acı ile bu aramayı yaptıklarını görmüşüzdür. Türk tarihinin başladığı nokta meçhuldür. Yâni insanlık tarihi içerisinde en değerli sayfalardan, en şanlı sayfalardan birini Türk Tarihi teşkil eder. Bugün Misakı - Millî hudutları içerisinde 33 milyon Türk vatandaşı her şeyden evvel Türk olmanın bahtiyarlığını ve Türk olmanın kendisine yüklediği sorumluluğu bilmek, idrâk etmek durumundadır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000023

Onun içindir ki; eğitim müesseselerinin yetiştirdiği vatan çocukları, Türkiye'nin dört köşesinde Hakkâri'mizin Çukurca'sından, Edirne'mizin Lalapaşa'sına kadar Türk çocuklarına evvelâ Türk olmanın gururunu öğreteceklerdir. İlmi, bilgiyi, fennî öğreteceklerdir. Ama ondan evvel gelen bizi büyük yapan, bizi güçlü yapan, bizi şerefli yapan Türk'ü Türk yapan, Türk'ü büyük yapan bazı unsurlar var ki, bunların öğretilmesi lâzımdır.

İlk öğretim seviyesinde, orta öğretim seviyesinde, Üniversite seviyesinde, her seviyede ve her seviyedeki çeşitli okullarımızda, Üniversitelerimizde millî benliğimizin değişmez çizgileri, yâni Türk'lük meşalesini dünden alıp yarınlara götürmenin gücü nesillere verilmelidir. O zaman şikâyet edilen herşeyin halli güç olmıyayacaktır.

Millî benliğimizi zedelediğimiz takdirde o zaman başlangıcı bilinmeyen Türk Tarihinin sonunu buluruz. Böyle birşey olmıyacaktır.

Bu Türk öğretmeninin elindedir. Türk öğretmeni, Türk vatandaşı olarak çok büyük bir yük taşıyor. Bu yükü bu zamana kadar şerefle taşıyıp gelmiştir. Bundan sonra da şerefle taşıyıp gideceğine itimadımız tamdır. Türk çocuklarına millî benliği, millî gururu, millî mefküreyi vereceklerdir. Millî mefkûrenin içersinde daha iyi hayat şartlarını arzu etme bulunacaktır. Daha iyi yaşamanın yollarını arayıp bulacaktır. Ama ondan evvel, hak duygusu bulunacaktır, fazilet duygusu bulunacaktır, iyilik duygusu bulnacaktır, iyi vatandaş olma duygusu bulunacaktır. Bunlar eksikse, o zaman refahın en yüksek seviyesine dahi çıksak huzuru elde edemeyiz. Onun içindir ki; millî mefkûre mutlaka millî benliğimize, millî kültürümüze, millî harsımıza, âdetlerimize, ananelerimize, örfümüze, geleneklerimize saygıyı içinde

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000024

taşıyacaktır. Türk milletinin utanılacak hiç bir şeyi yoktur. Mazisi de, kültürü de, harsı da, gelenekleri de, âdetleri de hepimize gurur verecek kadar ileri seviyedir.

Türk öğretmeni bütün bunları yaparken, Türk çocuğuna ilimden, bilgiden evvel Türk vatanını ve Türk vatandaşını sevmesini öğretecektir.

Türk vatanını ve Türk vatandaşını sevmek hiç birimizin vaz geçemiyeceği bir husustur. Bütünlük içinde yaşamamız, beraberlik içinde yaşamamız, millî meş'alemizi sönmeden devam ettirmemiz, bu vatanın en hücra köşesini en ağır şartlar içinde dahi sevmekle başlar. Bunlar; Türkiye'yi büyük yapmak için, Türkiye'nin uzun seneler geri kalmışlığını kapatmak için, Türk milletinin bugünkü milletler camiası içindeki mümtaz yerini muhafaza etmek ve daha ileriye götürmek için başarmaya mecbur olduğumuz işlerdir.

Türk vatanını dağı ile, taşiyle, toprağı ile, göğü ile denizi ile, suyu ile ağacı ile, kuşu ile seveceğiz. Bunların hepsinin üstünde de bu güzel vatanın üstünde yaşıyan çalışkan, kadirşinas, cefakâr, vefakâr, her müşkülü yenmesini bilmiş büyük milleti ile seveceğiz. Bu ölçüleri Türk öğretmeni Türk çocuğuna kendisini öğrenmeğe başladığı anda kafasına koyacaktır. Sonradan Türk çocuğu : Ben neyim? diye kendisini aramak mecburiyetinde kalmıyacaktır. İlim ve bilgi bu atmosferin üzerine kurulacaktır. Teknoloji bu atmosferin üzerine kurulacaktır. İlim ve bilgiyi elde etmek, istihsal etmek, şayet bu mefkûre, şayet bu şuur Türk vatandaşında varsa, zor olmıyacaktır. O bir gayret meselesidir. Bir çalışma meselesidir.

İşte; Türk eğitim sistemi dediğimiz, zaman zaman üzerinde çeşitli münakaşaları yürüttüğümüz ve dünümüzü yarınımızda devam ettirmenin yolu olan eğitim

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000025

sorunumuzun temeli, millî mefkûremizde başlar. Millî mefkûrenin sahibi olan, gönüllerde yakan, onu Türk vatandaşına, onun gönlüne onun kafasına koyan cefakâr Türk öğretmenini, vatanperver Türk öğretmenini, gayet tabiî her yerde olduğu gibi, şükranla, minnetle, takdirle, teşekkürle anacağım.

Eğitim sistemimiz Devlete memur yetiştiren bir sistem olmaktan çıkıp, millî hayatımızın değerlerini yetiştiren bir sistem olmak mecburiyetindedir, öyle kurulmuştur. İmparatorluktan devraldığımız eğitim sistemi sadece devlete, imparatorluğa memur yetiştirirdi. Ama millî devlet olduktan sonra, eğitim sistemimizi millî eğitim sistemimiz olmuştur. Bunun hakkını vermeğe mecburuz. Gelişen memleketlerde, büyüyen memleketlerde bu meseleler daima münakaşa edilmektedir. Hattâ her şeyini bitirmiş zannedilen memleketlerde dahi bugün eğitim bir numaralı münakaşa meselesi içinde bulunmaktadır.

1968 Türkiye'si hür kafaların, hür vicdanların Türkiyesi'dir. Hiç bir meselemiz yoktur diyen bir iddiacı da değilim. Türkiye Cumhuriyetinin icra sorumluluğunu taşıyan hiçbir kimse hiçbir meselemiz yoktur diye hiç bir zaman iddiada bulunamıyacaktır.

Ama bütün bunlar bizi yıldırmıyacaktır. Bütün bunlar bizi bezdirmiyecektir. Bütün bunlar bizi döndürmeyecektir. Onun içindir ki, Türk öğretmeni Türk çocuğuna yılmamayı, bezmemeyi, dönmemeyi, mutlaka önüne çıkan engelleri aşmayı ve kendi hayatını kendisi yapmayı öğretecektir. Bunları başarabildiğimiz takdirde sosyal kalkınma iktisadî kalkınma, bugün münakaşasını yaptığımız şeyler, çok kolaylıkla hallolacaktır. Her şeyin başı insan gücünden evvel, ilim irfan sahibi olmaktan evel, millî mefkûre ile mücehhez gönüller ve her-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000026

şeyi yenebilme azmi ile dolu bilgiler ile mücehhez zihinler olacaktır.

Bugün Türkiye'mizde Eğitim Enstitülerinin sayısı 84'e çıkmış, İlkokullarımıza giden talebelerin sayısı 4,5 (Dörtbuçuk) milyona çıkmış, yüreğimiz sızlıyor. Henüz yarım milyon çocuğumuz okullara gidemiyor. Ama 1972 de ilkokula gitmiyen Türk çocuğu kalmıyacaktır. Sonra orta öğretim büyük bir tazyikin altında kalacaktır. Çığ gibi büyüyoruz. Bu yine büyük millet olmanın saadetidir. Büyümekten korkmuyoruz. Çoğalmaktan korkmuyoruz. Yeter ki; işin hakkını verelim. Bu büyük ülke daha milyonlarca Türk çocuğunu besleyecek güce sahiptir. Büyük ülkenin dokunulmamış kaynakları vardır. Bu kaynakları bulup çıkarmak, evvelâ büyük bir gönülle bir millî mefkûre ile bir aşkla, bir şevkle bu kaynaklara sarılmakla olacaktır. Orta öğretim dâvamız üçüncü beş yıllık plânın en mühim dâvalarından biri olacaktır. Üçüncü beş yıllık plânın diyorum. İkinci 5 yıllık plân verebileceği kadar herşeyi vermiştir. Ama, Türkiye'nin en hücra köşesinde kendisine ulaşamadığımız takdirde sadece çobanlıkla hayatını kazanabilecek nice kafalar vardır ki, yarının büyük alimleri, yarının büyük kumandanları, yarının bu memlekete büyük hizmette bulunacak insanlarıdır. Onlara ulaşmak yurdun en hücra köşesindeki Türk vatandaşını eğitim nimetlerine kavuşturmak Türk politikacılarının hedefidir. Ve bu hedef kim iktidarda olursa olsun, hedef olmaya devam edecektir.

Sadece eğitim meselelerimiz demek kâfî değildir Bunu kullandığımız zaman şunu anlıyorsak, hepimiz aynı manâyı kullanıyoruz demektir. Eğitim, öğretim ve kültür meseleleri, «HÜR TEFEKKÜR» büyük milletimizin kültür hazinelerine yenilerini ekliyecektir. Muasır Batı medeniyeti seviyesine ulaşmak, kâfi değildir. Mua-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000027

sır Batı medeniyetine katkıda bulunmağa mecburuz. Türk kafası dünyanın en parlak kafalarından biridir. Türk kafası muasır medeniyete katkıda bulunacaktır. Böylece millî eğitimimiz hakiki rayında, hakiki çerçecesinde, hakiki istikametinde ilerlemeğe devam edecektir.

Türk öğretmeni Türk halkının çok değerli bir hazinesidir. Baştacıdır. Türk öğretmeni, Türk halkı ile yanyana, onunla beraber, onun için çalışmaktadır. Türkiye'yi büyük Türkiye, güçlü Türkiye, mutlu Türkiye, mamur ve müreffeh Türkiye yapma yolunda olan 100 binlerce Türkiye öğretmenine başarılar temenni ediyorum.

Aşamıyacağımız engel yoktur. Her şeyimizi bağladığımız, herşeyin üstünde tuttuğumuz büyük milletimizi, büyük ülkemizi karış karış, köy köy, kasaba kasaba aydınlatmağa ilmi, irfanı götürmeğe ve imar etmeğe mecburuz. Bu mükellefiyetin, bu büyük vecibenin, bu yükün altından mutlaka kalkacağız.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000028

BİRİNCİ BÖLÜM

İLİM ADAMLARI VE MAARİFÇİLER

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000029

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000030

Ahmet Hamdi TANPINAR

Tahsilimi Türkiye'de yaptım. Dışarıya çok geç gittim. Yüksek tahsilim Mutareke yıllarına tesadüf etti. O zaman memlekette büyük bir mücadele mistiği vardı. Felâketler millî şuuru uyandırmıştı. Tahsil, terbiye, yaşama şekli ve zihniyet itibariyle birbirinden farklı nesilleri ve insanları bu mistik yoğuruyordu. Hepimiz kendi içimizde, kendimize yükselmenin sarhoşluğunu tadıyorduk. Benim de asıl benliğimi bu hava yapmıştı.

Benim için sanatta, ilimde herşeyden evvel dikkat esastır. Daha başka büyülü kelime bilmem. Yahya Kemal Beyatlı ve Fuat Köprülü hocamızdı. Yahya Kemal'den tarih zevkini ve bir muharriri tekmil okuma disiplinini aldım. O zaman çok genç olan Profesör Köprülü'den de pek çok şey öğrendim. Fransız münekkidi Albert Thibaudet'de üzerimde çok büyük tesir yaptı. Bu enteresan adam şimdi unutulmuş gibidir. Halbuki bizim devrimizin en uyanık zekâlarından biriydi. Şimdi bile hiç bir ciddî metot kitabı veya tenkit eseri yoktur ki ona dayanmasın; Yahut cevap vermesin. Yakında tekrar moda olacağına eminim.

Bugünkü Üniversite gençleri için tavsiyem değil de, temennilerim şunlardır: Herşeyden evvel tam aydın

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000031

olarak yetişmelerini, tam aydın ahlâkını ve disiplinini, dikkatini ve alâkasını taşımalarını temenni ederim. Bugünkü gençler bizlerden daha iyi şartlarda yetişiyorlar. Bizim nesil gibi üç muharebenin artığı değildir. Daha kalabalıklar. Muhitleri daha aydınlık, orta tahsil müesseseleri daha fazla imkânlı. Vakıa, henüz ciddiyetle ele alınmamış bir lise meselesi var. Bâzı dâvâların halli lâzım. Bunların başında ecnebi dil meselesi gelir. Bizim gibi küçük ekonomi ile yaşayan milletlerde hayatımızın her yönünde inkâr edilemez bir istihsal buhranı vardır. Bütün bir medeniyetin gittikçe artan kütüphanesini günü gününe tercüme etmek kabil değildir. Münevver kaç ecnebî dilini bilmeğe muhtaçtır! Dışarı âleme ancak bu suretle tam açılabiliriz. Bizden zihniyet ve halk piskolojisi itibariyle çok geri olan bâzı Şark memleketlerinde orta öğretim müesseselerinin bir ecnebi dilini ciddî olarak öğretmeleri yüzünden nerede ise kıskanmamızı icap ettiren bir gelişmeleri var. Bugün bu ecnebi dili yüzünden memlekette bir tahsil aristokrasisi teşekkül etmiştir, denebilir. Mekteplerde okuyamıyan gençlerimiz sırf bu yüzden öbürlerinden açıkça ayrılıyorlar. Bu ayrılış en hazin mahkumiyettir. Doğuştan gelen sakatlıklar, tabiatın zülümleri hariç, insan oğlunun maruz kalabileceği en zalim talih yetişme şartlarının değişikliğidir. Her sene binlerce genç orta tedrisatta bir ecnebi dil öğrenemediği için kendini eksik görüyor, perişan oluyor. Bu işin behemhal tanzimi lâzımdır. İkinci mesele ise çok kapalı yetişmemizdir. Para sıkıntıları içindeyiz falân ama bazı zaruretleri unutmamamız gerekir. Gençlerimiz kâfi derecede dışarı memleketlere çıkamıyorlar. Herhangi tahsil müessesesine bir iki ecnebiyi getirdik mi veya bir iki mütehassıs yetiştirdik mi herşeyi tamamlamış ve kendimize yeteriz zannedi-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000032

yoruz. Halbuki genç bir memleket, kendi şartları ile büyük mânada aydın yetiştiremez.

Nihayet, üçüncü büyük mesele gelir; gençlerimiz ihtirassız, hattâ heyecansız; gençlik, birtakım meselelere açılmak ve onları hararetle yaşamaktır. Boşlukta ne san'at eseri, ne de fikir olur. En dışımızda görülen bilgi bile, içimizde yaşıyan bir azap şeklinde olmalıdır. Mektep bitirmek için, her genç enginde bir gemi gibi, her an kendi kendisine «ben neyim? Ne yapmak istiyorum? Niçin buradayım?» sualini sormalıdır. Bunu yapmıyan genç, hiç bir zaman genç olamıyacak bir ihtiyardır. Ölü olarak yaşamayı kendiliğinden kabul etmiş demektir. 4-5 yıllık ilk tahsil meselesi hiç şüphesiz çok mühimdir. Ferde ait bir haktır ve aynı zamanda bir rejim meselesidir. Fakat muayyen bir dereceden sonra yayılma şartları değişir. Memleketin iş hayatıyle onun gelişmesinin uyandıracağı ihtiyaçlarla, hattâ refahı ile kayıtlanır. Biz daha bu devreye gelmedik. Bu işte Devletin yapacağı bir çok hamle vardır. Bununla beraber, bu bahsettiğim iş hayatına bağlı olan tarafı ile bugün dahi karşı karşıyayız. İlk tahsil bilhassa köy meselesidir. Bizde köy, birçok yerlerde, yüz evden on eve kadar iner, ve galiba da adedi 43 binden fazladır. Hayat şartları da, seviyesi de çok değişiktir. Burada tabiatıyle iş hayatı, çalışma şekli, topluluk dâvâlarıyle öğretim meselesinin içine kendiliğinden gelir. Yani bahsettiğimiz kalkınmanın kendisine bağlanır. Ayrıca şunu da söyliyelim ki Avrupa ve Amerika'da ilk tahsil muayyen bir iş seviyesinden doğmuştur. Makine ile meşgul olmıyan, nisbî bir refaha ermiyen insan okumayı, yazmayı öğrense bile unutur. Okuma da bütün hayat gibi bir gaye içindir. Balzac «hayatımızı masallar kemiriyor» demişti. İlk tahsil bu şekilde dayanıksız alınırsa demokratik iyi niyetlerin bu cinsten bir masalı olur. Yoksa yalnış anla-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000033

mayın, ben tatbik şeklinden bahsediyorum. Halkımızı okutmaya çalışmak vicdan borcumuzdur. Biz yüz seneden beri sürüp giden bocalamaları sadece dış buhranlara yormamalıyız. hakikatte bir medeniyete içten ve dıştan intibak mecburiyetindeyiz. İş hayatının tanzimi, refahın artması, ilim ve mütehassısla olur. İnsanlığı yüz elli senedir ilim idare ediyor. O, hem hayatı her gün değiştiriyor, hem de bu değişikliğin getireceği krizlere karşı evvelinden tedbir düşünüyor. Tanzimat, el yordamiyle Garba doğru bir yürüyüştü. Sonra iyi niyetlerin cilâladığı ekleme bilginin devri başladı. Halâ onun içindeyiz. Her sahada geniş bir mütehassıs kadrosuna muhtacız. Fakat yalnış anlamayın, bu yalnız yüksek tahsil dâvâsı değildir. Evvelâ Lise dâvâsıdır, Üniversite, lise sınıflarında başlar. Lise bir medeniyettin muhassalasıdır. bir lise kadrosu milli hayatta en mühim rolü oynıyan en mühim ekiptir.

Gençlerimizin hayat şartlarının değişmesi için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız. Şimdilik yurtlar ve her cins halkın, mezun talebenin çok ucuz yemek yiyebileceği kantinler aklımıza gelenlerdir. En ziyade dikkatimizi çeken Üniversite gençlerinin kendisine mahsus bir hayatı olmamasıdır. Bence gençlerin eğlenceleri, toplanacakları bir kahve, bir laboratuvar kadar mühimdir. Halbuki Üniversite şehri daima talebesinin hayatı ile görünür. Halâ bir Üniversite sitesi kurulamamıştır. Hiç bir memlekette Üniversite hocası ile talebesi birbirinden bukadar ayrı yaşamaz. Hiç bir yerde aşağılık, tenkit, küçük menfaat, Üniversiteyi bukadar haince bir ısrarla takip etmez. Bizde bütün dürbünler gencin hayatına çevrilmiştir. Üniversite herşeyden evvel hürriyettir. Talebenin maddî hayatının tanzimi yalnız Devlete kalmamalıdır. Zenginlerimiz bunu en mühim bir mesele

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000034

gibi almalıdır. Bâzı değerleri tam lâzım oldukları zamanda kaybetmiş bulunuyoruz. Zenginlerimiz istese on yılda bir Üniversite sitesi kendiliğinden teşekkül etmiş olur. Çok temenni ederim ki, memleketin geleceği olan çocuklarımızın yetişme şartları etrafındaki gafletimiz sona erer ve servet sahipleri memleketin bu ciddî meseleleriyle yakından meşgul olur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000035

Ali Fuat BAŞGİL
Esas Teşkilât Hukuku Ord. Profesörü

Türkiyenin kalkınması bahsinde bence bu iki noktai nazar birbirini nefy etmez, bilâkis tamamlar ve lâzım kılar. Büyük kitlenin okuyup yazma bilmesi ve elemanter bilgilere sahip olması, medenî millet vasfının esas şartıdır. Fakat aşikârki, bu kâfi değildir. Büyük kitleyi idare için şuurlu öncüler lâzımdır ki, bunlar yüksek tahsil görmüş seçkin kabiliyetlerden çıkar ve bir memlekette şuurlu öncülerin kitleye nisbeti tıpkı bir pramidin zirvesinin kaidesine nisbeti gibidir. Kaide sathı ne kadar geniş olursa, zirve o kadar yükselir; bunun gibi, kitlenin elemanter bilgileri ne kadar genişler ve umumî kültür vasfı almaya doğru giderse, öncüler de hem o kadar çoğalır, hem de hususiyle bunların ilmî ve ahlâkı ehliyet ve ihtisasları o nisebtte yükselir. Kitle ve öncüler millî benliğin birer rüknü olduğu için kalkınma dâvâsı yalnız birinin değil, her ikisinin birlikte hareketi ve gayretiyle tahakkuk eder.

En çok meşgul olduğum mevzular, hak ve hürriyet dâvâları, fert ve devlet münasebetleri gibi içtimaî ve siyasî hukuk meseleleridir. Ders kitaplarımla ders notlarımdan başka bir çok eserler neşrettim. Beni hukuk

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000036

mesleğine merhum babam teşvik etti. Kendisi hukukçu değildi, fakat hukuku sever ve çok şerefli bir meslek sayardı. Mesleğimde şahsî gayretim sayesinde yükseldim. Hayatımda kendi gayretimden başka hiç bir destek ve iltimas aramadım ve görmedim. Gençliğe ilk ve son tavsiyem ciddî surette çalışmak ve hayatta muvaffak olmayı sırf kendi şahsî gayret ve kıymetlerinden beklemektir.

Bugünkü gençliğin bence en büyük eksiği Türk'çedir. Gençlik memleket dilini layikıyle bilmiyor. Uydurma türkçe tutmadı, iflas etti, fakat onu tutturma iddiasiyle senelerdenberi mekteplerde millî dilimiz ihmale uğradı, hattâ açık olalım, okutulup öğretilmedi, bu suretle ortada bir keşmekeş ihdas edildi. Bir zaman tavsar gibi görünen keşmekeş hâlâ devam ediyor. Ve Türkçemiz feci bir anarşi içerisinde yüzüyor. Bundan yalnız gençlik değil, memleket ilmi ve irfanı da zarar görmektedir. Unutmamalıdırki, ilim ve fikir hayatının en mühim aleti dildir. Mükemmel bir dile sahip olmayan memleketlerde ilim ve fikir hayatı ve inkişafı beklemek abestir. Büyük temennim dil anarşisinin sona ermesi ve memleket hayatında millî dilimiz olan bugünkü konuşup yazdığımız Türkçeye layık olduğu yerin verilmesidir.

Üniversite gençliğinin çeşitli ihtiyaçlarına gelince:

Bu mesele Avrupada geniş talebe mahalleleri ve üniversite siteleri vücude getirmek suretiyle halledilmiştir. Bizim de öyle yapmamız lâzımdır. Akıl için yol birdir. Kitap meselesine gelince, bu mesele daha derin ve muhtelif cephelidir. Ben buradan meseleyi yalnız gençlik cephesinden ele alacak, biraz şikâyet edeceğim. Bizde ekseriyetle gençlik imtihan hazırlığı veren ders

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000037

kitaplarıyla polis romanlarından başka ilim ve kültür eserlerine rağbet etmiyor. Etmediği için bu türlü eserler teşvik görmüyor. Ve tabiatiyle bol bol yazılmıyor. Malûmya müşterisiz metağ zayidir. Gençlerimizin bir çoğunda maalesef kısa görüşlü bir faydacılık ve kısır bir maddecilik zihniyeti hâkimdir. Bu zihniyetteki gençler her şeyden evvel en kısa bir zamanda ve en yüksek servet ve refaha ermeği düşünüyorlar. Onların nazarında tefekkür hayatının ve yüksek kültürün kıymeti yoktur. Hattâ kolay, pratik ve para kazanmaya yarayan bilgilerden başkasının kıymeti yoktur. Gençliği bu yanlış yoldan çevirmek ve onda yüksek tefekkür ve ideal hayatının gelişmesini sağlamak için bu günkü mektep ve maarif siyasetimizde esaslı değişikliklerin yapılması lâzımdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000038

Reşit Rahmetli ARAT
Türk Dili Ve Edabiyatı Profesörü

Memleketimizin kalkınması için geniş kitlenin muayyen bilgi seviyesine yükselmesi zaruridir. Fakat bunu beslemek ve bu seviyede tutmak için her sahada ileri bir zümrenin bulunması şarttır. Kitle seviyesinin düşmesi ne kadar kolay ise, ihtisas zümresinin yetişmesi de o kadar güçtur. Millî terbiye ve maarifin temelini her kesin üzerine düşen vazifeyi tam yapacak hale gelmesinin temini teşkil etmektedir.

Tahsil gayesinin önceden tesbiti, ihtisas ve araştırma aşkı, çalıştığı sahaya bir yenilik katma zevki, yabancı dil bilgisi ve benzerleri hususunda bizim üniversiteler ile Avrupa üniversiteleri arasında bâzı farklar varsa, bu gençlerden ziyade onları yetiştiren maarif sistemimizden ileri gelir. Bunları karşılamak üzere gençliğimizin, bir müddet tahsil müesseselerimizin programları dışına çıkarak şahsî teşebbüs ve çalışmalara baş vurması faydalı olur.

Memleketimizde tahsil devresinde gençliğin devlet, cemiyet ve fertler tarafından ciddi ve plânlı şekilde desteklenmesi elzemdir. Tahsilin ihtisas ve araştırma ile ilgili basamaklarında bu yardımın bir başarıya tekabül etmesinin daha faydalı olacağını zannediyorum.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000039

Prof. Ahmet ATEŞ
Fars Edebiyatı Profesörü

«Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumi tahsil verilmesini mi yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesini mi faydalı bulursunuz?» sualiniz çok münakaşa edilen ve türlü cevaplar verilen bir meseleye temas ediyor. Benim kanaatıma göre mesele şöyle düşünülmektedir: Seçkin ve mütehassıs bir zümre para ile yabancı memleketlerden getirilebilir. Eğer mesele bununla halledilebilseydi, devlet bunu kolaylıkla temin ederdi sanıyorum. Eğer gaye Milletin bir bütün olarak varlığını devam ettirmesi ise bu ancak tahsilin mümkün olduğu kadar geniş bir kitleye yayılması ile kabil olabilir. Ancak bu takdirde varlığının şuuruna malik olan topluluk kendini yabancı tesirlerden koruyabilir. Hemen ilâve etmek lazımdır ki, bununla seçkin bir mütehassıs zümreye ihtiyaç olmadığı söylenmek istenmiyor. Ancak diğer insan toplulukları içinde birlik ve varlığının şuuruna sahip bir varlık haline gelmemizin şartı gösterilmek isteniliyor. Bu asırda muhtaç olduğumuz seçkin mütehassıslar zümresi de ancak o zaman istenildiği gibi yetiştirilecektir., çünki elimizde kaabiliyetleri keşfedecek ve seçecek bir vasıta bulunmadığına göre, tabii olarak ha-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000040

yat mücadelesinin seçimini kabul etmemiz icap eder. Bu takdirde seçim geniş bir tahsilli zümre arasında vukua gelirse daha iyi neticeler elde edileceği meydandadır. Bundan dolayı memleketimizin süratle kalkınması ancak mümkün olduğu kadar geniş kitlelere umumi bir tahsil vermek, bunlar arasında kendi kendine sivrilecek ve seçilecek kaabiliyetlerden seçkin mütehassıs zümreyi meydana getirmek lazımdır.

Üniversiteli gençlere gelince: Üniversiteli ve başka gençlerde gördüğüm kusurdan ziyade noksanlık şudur: onlar kendilerine yüksek bir gaye gösterilmemiş gibi veya candan bağlandıkları böyle bir gaye yokmuş gibi hareket ediyorlar. Çalışmanın bir fazilet olduğu, memleketimizin birinci ihtiyacının çalışma olduğu bütün gençlerimiz tarafından hissedilmemiş gibi görünüyor. Yine umumi olduğunu gördüğüm bir noksanları da ezberden korkmalarıdır. Mesela yabancı dilleri öğrenmekte bilhassa bu yüzden muaffak olamıyorlar. Bazen müdafaa ettiklerini gördüğüm pedagoji kaidelerini koyanların, yabancı dilleri kelimeleri ezberlemeden öğrendiklerini sanıyorlar. Şu muhakkakdır ki, her genç yabancı dil okumağa başladığı günden itibaren hergün yanlız üç kelime ezberlese Üniversiteye geldiği zaman okuduğu dilin yüksek edebi eserlerini kolayca anlıyabilecek bir hale gelmiş olur. Üniversiteli genç ayni usul ile yeni başladığı bir dili mükemmel bir şekilde öğrenerek fakültesini bitirebilir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000041

İsmail Hikmet ERTAYLAN
Edebiyat Fakültesi Eski Türk Edebiyatı Profesörü

«Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumî tahsil verilmesinde mi, yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesinde mi fayda vardır? sualinin hiç birisi tek olarak tatbik edilemez.

Her ikisi de lâzımdır. Bilhassa ilk tahsil bütün insanlar için zaruridir. Seçkin kabiliyetlerin mütehassıs olarak yetiştirilmesi kadar da tabii bir şey yoktur. Bunların ikisi arasında bir tahsil vardır ki, o da bizde yoktur. Memleketi kalkındıracak tahsil de zaten budur. Dünyanın hiç bir tarafında aynı şekilde tatbik olunup ve bu suretle muvaffakiyet elde edilen bir tahsil sistemi yoktur. Herhangi sistem olursa olsun tatbik edildiği millet ve memleket ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir şekle konulursa ancak o zaman bir fayda elde edilebilir. Her tahsil sistemi o memleketin ruhuna, ihtiyacına göre ayarlanmalı ki, o memleket kalkınabilsin. Bir memleketin maarif programını Maarif Vekili hazırlamaz. Eğitim ve öğretimdeki asıl gaye ihtiyaçları araştırıp onlara cevap verebilecek esasları bulabilmektir. İngiliz, Fransız ve Alman maarif sistemini parça parça olarak Türk

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000042

programını parça bohçası haline koyup tatbike kalkışmak maarif vazifesi görmek değildir.

Bugünkü üniversite gençlerine tavsiye edeceğim esaslara gelince;

Gençlere şahsî haysiyet ve izzetinefislerini koruyarak, bilhassa kütüphane dolaşarak kendilerini yetiştirmelerini tavsiye ederim. Üniversite bir mektep değildir. Hocaların takriri genç ilim adamı namzetlerine ancak takip edeceği yolları gösterir. Muvaffakiyet o yollardan yürümekten korkmayanlarındır. Üniversite gençliğinde gördüğüm en büyük eksiklik, neye ihtiyacı olduğunu bilmemesidir. Bunu söylerken şunu da ilâve edeyim ki, üniversite de gençliğe ne öğreteceğini bilmemektedir Bunların düzelmesi, sosyal teşkilâtımızın düzelmesine üniversitemizin de o içtimaî ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde düzenlenmesine, bağlıdır. Eksiklik ve kusur sâdece üniversite gençliğinde değildir. Bu yara o kadar derindir ki, devasını bulmak da o kadar zordur Bu bahse dair uzun eserler yazılabilir. Üniversite gençlerinin yatacak, yiyecek ve kitap sıkıntısı meselesi de bu mevzu içindedir. Eğer ihtiyaçlarımıza cevap verebilecek bir içtimaî teşkilâtımız olsaydı, bu sayılan eksiklerden hiç birisi kalmazdı. Medenî memleketler bu ihtiyaçları mükemmel bir şekilde halletmişlerdir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000043

Mükrimin Halil YINANÇ
Edebiyat Fakültesi Ortaçağ Profesörü

Beni ailem o tarzda terbiye etmiştir ki, tarihten başka mesleğe intisap edemezdim. Çocukluğumda evimizin selâmlığına okuyucular getirilir, destanlar ve Siret'i Nebi'den parçalar okunurdu. Hazreti Ali Cenknamesi, Ebu Müslim, Battal Gazi destanları ahengi mahsus ile okunurken bütün cemaatla birlikte ben de dinlerdim. Hastalık derecesindeki tarih merakım buradan başlar. Ulemâ bir aile ocağında büyüdüğümden iki dedem, amcam ve babamdan daima büyük kahramanların ve Peygamberlerin hayatlarını dinlerdim. Küçük yaşta okuma - yazma öğrendikten sonra büyük kütüphane içindeki kitapları okumağa başladım. İlk okuduğum kitap, Cevdet Paşa'nın «Kısası Embiyasıdır» Baştan aşağı ezberlercesine okudum. Hem Dar'ul Funun Tarih Şübesini, hem de Mülkiye'yi bitirdim. İki buçuk sene Paris'te kaldım. Orada Türkiye'de bulunmıyan Yazma eserleri tetkik ettim. Başka yabancı memleketlerdeki birçok kitapları da Paris'e getirterek gözden geçirdim. Böylece Avrupa dillerinde olup bizim Anadolu Türkleri tarihini alâkadar eden Suryanî, Ermenî, Gürcü, Bizans ve Lâtin kaynaklarını topladım ve kıymetli bir ihtisas kütüphanesi yapmağa çalıştım. Biz bu tarz içinde yetiştik. Bugünkü genç-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000044

lere devamlı olarak çalışmalarını, iyi ahlâk sahibi olmalarını, ilimde hasbilik (ilim, ilim içindir) gayesini takip etmelerini tavsiye ederim.

Türkiye'nin az zamanda kalkınması mevzuundaki sualinizin cevabı hemen verilemez. Bir memlekette gayet seçkin âlimler olur da onları anlıyanlar ve onların eserleriyle ilgilenenler cemiyette az olursa, bu bir Orta Çağ ilmi olur. Bizim Medrese devremizde bütün İslâm diyarında, Türkiye'de, büyük şehirlerde hemen her ilmi bilen mütehassıslar vardı. Fakat matbaa olmaması ve halkın okuma - yazma bilmemesi yüzünden ilim ve ihtisas gizli bir san'at gibi mahdut ellerde kalıyordu, inkişâf edemiyordu. Bu mütehassıslar aynı zamanda çok kıskanç oldukları için ilmini bir iki kişiye öğretiyor, eserleri yazma olduğu için basılamıyor, elde bulunan yazma eserler de yangında yanıp kayboluyordu. Yoksa, zannedildiği gibi biz mazide cahil değildik. Sadece ilmimizi yayamıyorduk. Tıpkı Orta Çağda olduğu gibi. Halbuki Yeni Çağ Medeniyeti dediğimiz Avrupa Medeniyeti tam bunun aksini yapmış, matbaa müeliflerin eserlerini binlerce ve yüzbinlerce basmış, diğer taraftan ilimlerin hususî inhisarlarda kalmasını istememiş, her yerde Üniversite açmış ve ilmi yaymıştır. Bu neticeye göre, her iki cepheden hareket etmek lâzımdır. Hem seçkin eleman yetiştirmek, hem onların eserlerini basmak, hem de eserlerden istifade edebilecek muhit ve zemini temin etmek - bilgiyi yaymak lâzımdır.

Üniversite gençliğinde gördüğüm kusur, hasbîliğin ve idealizmin noksan olmasıdır. Bunu da malesef, bu iki Dünya Harbi meydana getirmiş ve bu harpler içtimaî hayatı değiştirmiş, ahlâkı bozmuştur. Uzun bir sukûn devresine girmekle bu devrin düzeleceğini zannederim. Esasen bu, bütün dünyada da böyledir. Bu asrın ikinci

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000045

yarısına bastığımız halde bütün dünyada geçen asırda olduğu gibi ne büyük bir şair, ne de büyük bir filozof yetişmemiştir. Bu durum dünya gidişinin gerileme hareketini gösterir. Tabiî Allaha îman, cemiyete îman ve Peygamberlerin ideallerine ve dâvâlarına inanç azalır, iktisadî mesele, ferdî düşünceler hâkim olursa insaniyet büyük istihsal yapamaz.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000046

Cahit ARF
Fen Fakültesi Sayılar Teorisi Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitlenin orta mektep derecesinde tahsil görmesi ve şimdiki üniversite kontenjanından çok daha az kimsenin yüksek tahsil yapmasını doğru bulurum. Üniversite tahsiline koşan bu zümrenin çok kuvvetli bir tarzda yetişmesini arzu ederim. Yüksek tahsil yapan kimselerin okudukları konuyu kendilerine bir hırs mevzuu yapmaları lâzım. Yani üniversite öğrencisi yalnız fakültede öğrendiğiyle kalmamalı, yolda, evde, eğlencede bile daima kendine mesele edinmiş olduğu problemi halletmeğe çalışmalıdır.

Talebe her şeyi hocadan beklememeli, kendisi de bizzat araştırıcı olmalıdır. Talebelerdeki ikinci noksan taraf da dil meselesidir. Yalnız, bundan sadece yabancı dil anlaşılmamalıdır. Bizdeki talebeler maalesef kendi dillerini mükemmelen bilmiyorlar. Bizim talebelerin aile muhitleri umumiyetle kültür bakımından fakirdir. Talebe üniversite veya mektepte karşılaştığı entellektüel atmosferi evinde bulamıyor. Buna mukabil yabancı talebelerin avantajı bizimkilerden daha fazla. Çünki onlar mektepden aldıkları kültürü aile çevrelerinde takviye etmek imkânını bulabiliyorlar.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000047

Halbuki bizim öğrenciler mektepten çıkar, kahveye gider. Oyun oynar, yurda gider. Gelişigüzel mevzular üzerinde konuşur. Mektepten çıktığı an mevzuatı biter. Amerikanın üniversite hayatını ben çok takdire şayan bulurum. Orada öğrenci dersten dışarı çıksa bile yine talebe hoca aynı muhit içinde bulunur. Yemekte, eğlencede, yatakhanede daima üniversite atmosferi hâkimdir. Bence üniversite tahsili sadece bilgi toplamak değil, bir hayat tecrübesi telakki edilmelidir.

Avrupada talebe bizden daha zengindir. Hepsi kendi hesabına okur. Burs sistemi azdır. Orada normal üniversite tahsili yapan talebeye burs verilmez. Bunun da sebebi Avrupa milletlerinin refah seviyelerinin bizden daha üstün oluşudur. Avrupada parası olan kimseler okur, parası olmayan da hayatını kazanmaya çalışır Bizde ise bunun tamamen aksinedir. Parası olanlar okumaz, hazır yerler. Fakirler ise para kazanmak için okurlar. Bunun sebebi de parası çok olanların kültürünün az oluşudur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000048

Ali Rıza BERKEM
Fen Fakültesi Fiziko Kimya Profesörü

Bir milletin az zamanda kalkınması mevzuunda, o milleti kül halinde mütalea etmek lâzımdır.

Bu itibarla, kalkınmada büyük rolü ve önderliği alacak mütehassıs zümrenin yanında, bu kalkınmanın tam bir verimde yapılabilmesi için büyük kitleye de behemehal umumî tahsil verilmelidir.

En çok meşgul olduğum mevzular ilmî araştırma mevzularımız kimya, fiziko kimya ve elektro kimyadır. İlmî neşriyatımız yanında, te'lif ve tercüme eserlerimiz fiziko kimya ve atomistik sahasındadır. Bunlar fiziko kimya manipülasyonları, fiziko kimya mesele ve hesapları, fiziko kimya dersleri, radyoaktivite, modern atomistiğe başlangıç, madde ve enerji, atom bombasıdır.

Bu günkü gençliğimizdeki gördüğümüz kusur ve eksikliklere gelince; maalesef bir çok gençlerimizin bilgi edinmeden ziyade, bir diploma edinmeği düşündükleri görülmektedir. Bu, çok kötü bir zihniyettir. Memleketimizde bilgiden ziyade eldeki diplomaya kıymet verildiği müddetçe bazılarının bu kolay yolu ter-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000049

cihte devam etmek isteyecekleri aşikârdır. Bu durum karşısında bizlere düşen vazife, bunu mümkün mertebe önlemeye çalışmaktır. Gençlerimiz çok yazık ki fazla okumuyorlar. Çoğu, hocalarının anlattığı dersle kalıyor. Kendilerine meslek seçtikleri branşın yabancı yayınları bir tarafa, bu alanda yayınlanmış türkçe eserleri bile okumadıkları görülmektedir. Gençlerimizde gördüğümüz büyük bir kusur da tam öğrenme yerine bir ezbercilik itiyadına sahip olmaları. Bir çok öğrencinin sorulan sualler karşısında kafalarını işletip cevap verecek yerde eldeki notları veya kitabın o bahse ait sahifelerini kafalarında çevirip cevap vermeğe uğraştıkları sık sık görülmektedir. Gençlerimizin zekâsı başka memleketlerdeki akranlarına nazaran muhakkak ki fazladır. Fakat, Üniversiteye gelinceye kadar aldığı fena itiyatları terkedememektedirler.

Üniversite reformundan otuz kûsur yıl geçtiği halde, bu gün Üniversite gençlerinin yiyecek-yatacak ve kitap sıkıntısı çekmeleri affedilmiyecek acı bir keyfiyettir. Bir Üniversitelinin başarı sağlamasıiçin yukarıdaki üç unsur şarttır. Başka memleketlerde bir Üniversite talebesi için kitap meselesi diye bir şey yoktur.Bir derse ait binlerce müracaat kitabı vardır. Bir hoca ilk dersine başlarken kendi ders proğramına yakın kitapların listesini verir, başka memleketlerde kitap işi üniversiteler dışında hususî müesseseler tarafından yapılır. Talebelerin yatacak ve yiyecek problemleri de o derece ciddidir. Bu iki hususun bu güne kadar tam olarak halledilmemiş olmasında başlıca mes'ul bizzat Üniversitedir. Çünki Üniversite bunun kendi esas vazifelerinden biri olduğunu hiç bir zaman düşünmek yoluna gitmemiştir. Başka üniversitelerde ve bilhassa Amerika'da her yıl üinversitelerin tedrisata başlamadan evvel

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000050

yayınladıkları (Üniversite Rehberleri) nin başında yiyecek, içecek, yatacak bahsi yer alır ve ondan sonra ders programları gelir. Bu memleketlerde öğrencilerin rahat, sihhî ve grup halinde birlikte yaşamalarının temin edilmesinin öğrenciye muntazam çalışma ve başarı sağlaması yanında aynı veya benzer gayelere sahip gençlerin edinecekleri arkadaşlık ve beraberliğin memleket bakımından ileriki yıllarda çok faydalı olacağı kanaatı hâkimdir. Bu itibarla, başka memleketlerde üniversiteler talebelerin mesken işi ile esaslı surette alâkalanırlar. Meselâ Amerika'da sâdece bu işle ilgili geniş kadrolu ve değişik isimler altında bürolar vardır. Üniversiteye bağlı yurtlar bu bürolar tarafından idare edilir. Bunun dışında talebelerin grup halinde kaldıkları yerlerle öğrencilere hususî oda bulunabilir, teftişi de bu bürolar tarafından yapılır. Amerikada iş o kadar esaslı tutulmuştur ki, Üniversiteye ilk kaydolan bir öğrenci başka bir şehirden gelmişse ilk senesini mecburî olarak üniversitenin bir yurdunda geçirmesi lâzımdır. Ancak ikinci yıl bir başka yere gidebilir. Bizde ise ne yapmalıdır?

Yukardada söylediğimiz gibi, ilk önce üniversitelerin bu işin kendi öz işlerinden biri olduğunu kabul etmeleri şarttır. İşin maddi tarafı hükûmet yardımiyle, hususî bağış ve bono çıkarmak suretiyle kolayca halledilebilir. Misafir Profesör olarak bulunduğumuz Amerikanın Oregon Üniversitesinde üniversitenin idaresinde gayet modern bir talebe birliği binası yapıldı. Ve bu bina üç milyon dolara maloldu. Bu para Üniversitenin eski mezunlarının yardımları, bağışlar ve bilâhara ödenmek üzere bonolarla sağlandı. Şüphesiz Amerika ile memleketimizi mukayese etmek istemiyorum, fakat bahsettiğim şey bizde de yapılamaz mı? başka memle-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000051

ketlerde eski mezunlar üniversiteleri için muazzam birer yardım kaynağıdırlar. Ya bizde.....? üniversitelerin eski mezunlarını ve eski mezunların da üniversitelerini unuttuğu tek üniversite galiba sâdece bizimkidir. Halbuki bunların işbirliği sonunda ne muazzam neticeler elde edilebilir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000052

Prof. Emin BİLGİÇ
Dil - Tarih Fak. Dekanı

1) Türkiye'nin az zamanda kalkınması konusunda ciddiyetle tatbiki gereken çeşitli kültürel, içtimaî, ekonomik, ziraî, turistik vs. tedbirler üzerinde durulabilir ve durulmalıdır. Fakat anket sorusu «büyük kitleye umumî tahsil verilmesini mi, yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesini mi faydalı buluyorsunuz» şeklinde tahditli olduğundan ben de yalnız sorulan hususu ele alıyorum.

Umumî tahsil verilmesi, seçim ve tercihe tâbi tutmadan halk kitlelerinin bilgi ve görgü seviyesinin yükseltilmesi ve bu maksatla okuyup yazma bilmeyenler nisbetinin asgarîye indirilmeye çalışılmasıdır. Avrupa memleketlerinin pek çoğunda, Amerika Birleşik Devletlerinde, Japonya'da bu konu çoktan beri bir mesele olmaktan çıkmıştır. Fakat memleketimiz dahil, birçok Asya, Afrika, Güney Amerika vs. memleketlerinde halâ ilk ve umumî tahsil bir mesele teşkil etmekte, halk kitlelerinin büyük kısmı bundan mahrum bulunmaktadır. Ama kanaatimce, vaktiyle örneği verildiği üzere, münferit ve mücerret «ilköğretim seferberlikleri», köye, kasabaya diğer kalkınma tedbirleri (yol, sağlık te-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000053

sisleri, iktisadî, ziraî bilgi ve tesisler, krediler vs.) birlikte götürülmedikçe kâfi derecede verimli olamamaktadırlar. Nitekim vatandaşların çoğu vaktiyle kendi dar imkânları ile ve tazyik altında yaptırılan okullara çocuklarını, hayvan gütmekten, tarla işinden ayırarak ve kalem-defter-kitap temin ederek gönderememiş, bu malî kudrete dahi kavuşamamıştır. Gönderilenler de, canlı bir cemiyet hayatı yaşamadıklarından, yoldan, her türlü bağlantıdan mahrum ücrâ köy köşelerinde ilkokul bilgilerini, hattâ okuyup yazmalarını kısa zaman içerisinde unutmuşlardır. Binaenaleyh ilk okul tahsili ve hele onun devamı olan orta seviyedeki nazarî tahsil, yurdumuzun kalkınması bakımından beklenen neticeyi vermekten uzak kalmış; bu çeşit umumî tahsil görenlerin istikballerini devlet kapılarında aramalarını intaç etmiştir. Hattâ bugün, en pratik, en hayatî sahalarda yüksek tahsil gören kitleler dahi kendilerini, şahsî ve ferdî teşebbüse götürecek canlı ve yeterli bir içtimaî ve iktisadî vasat bulamadıklarından, ileri işler yapmak için gerekli hamle kudretine ve enerjisine sahip olamamakta, sırf hayatlarını kazanmak için devlet kapısına baş vurmaktadırlar. Onun için bizce, ilkinden yükseğine kadar olan tahsilin gayesi okur - yazar veya mücerret olarak «tahsilli kimseler» yetiştirmeye münhasır olup yeterli sayıda ve çeşitte «seçkin kimseler» ve «seçkin mütehassıslar» yetiştirmeye yönelmedikçe, nisbî bir içtimaî ve kültürel gelişme safhasından gerçek bir «memleketce ve milletçe kalkınma» merhalesine geçilemez. Yani bir yandan, bilgi ve görenek bakımından seviyeleri birbirine yakın, birtakım memleket mesele ve dâvalarında müşterek anlayış ve görüşe sahip bir kitle hazırlanırken, öte yandan «seçkin münevver ve mütehassıslar» zümresinin yetiştirilmesi şarttır. Artık dünya medeniyetinin bugün vâsıl olduğu merhale ve

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000054

medenî memleket ve cemiyetlerin eriştikleri yüksek refah, manevî ve fikrî inkişaf karşısında, memleket kalkınması konusunun sadece bir okuma - yazma veya mutavassıt münevver meselesi olmayıp her sahada «seçkin mütehassıs kadrolar» meselesi haline geldiği, zorlayan hüviyeti ile ve bir ölüm kalım mevzuu halinde büsbütün belirmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan iki ibret örneğini belirtmek maksada yeter:

Japonya bildiğimize göre «okuma - yazma seferberliği» ile değil, modern ilim anlayışı icabında mütehassıslar yetiştirmenin lüzumunu idrak eden ve ilmî inkişafı her türlü politik entrika ve mülâhazanın üstünde tutabilen mahdut devlet adamına sahip olmak ve bilhassa 19. asrın 2. yarısından itibaren Avrupa'nın çeşitli memleketlerinde her sahada ciddî ihtisas adamları kadrosu yetiştirmekle sür'atle kalkınmış ve 20. asrın başında en ileri Avrupa memleketleri ile en az hemâyar hale yükselmiştir.

Rusya, hâkim olduğu çeşitli ırktan halklar bir tarafa, doğrudan öz Rusya toprakları üzerindeki Rus halkının halâ % 30 unun cahil olduğu bir memlekettir. Fakat o Rusya, Deli Petro'dan beri, hele II. Dünya Harbi'nden beri «mütehassıs kadroları» nın memleket kalkınmasında temel olduğunu idrak ettiği için, bugün hertürlü ilim ve teknik alanında, atom ve feza yarışmasında Birleşik Amerika ile boy ölçüşmektedir.

Her iki memleketin kalkınması, ihmal edilmeyen umumî tahsil yanında, derin bir idrâkle ve büyük önem verilerek yetiştirilen «seçkin mütehassıslar» kadrosu marifeti ile sağlanmış ve sağlanmaktadır.

2 — Bir meslek adamı olarak şüphesiz en çok meslekî konularla meşgulüm. Türkçe, Almanca ve İngilizce

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000055

neşriyatta bulundum ve bulunmaktayım. Bazı yayınlarım Fransızca'ya da tercüme ettirilmiştir.

Fakat meslekî çalışma ve yayınlar dışında tarihî, içtimaî meselelerimize, maarif, üniversite ve millî dâvâlarımıza dair çeşitli mecmua ve gazetelerde zaman zaman yazılar yazmaktayım. Bu yazılarımda şuurla ve gönülden inandığım milliyetçilik ülküsünün, sapık sol ideolojiler karşısında, vatandaş hak ve hürriyetine yer ve değer veren, insan ve tarih realitesine mutabık gelen tek millî yükseliş ve kalkınma yolu olduğu kanaatı, daima mihver ve mihrakı teşkil etmektedir.

3) Üniversite gençliğinde bugün müşahade edilen en büyük eksiklik ve kusurlar kanaatimce, zamanın çeşitli cereyanları karşısında ve tesirleri altında ananevî Türk terbiyesinden gittikçe uzaklaşmakta olmaları, ayrıca çalışma ve öğrenme gayretlerinin azlığıdır. Ancak, bu konuda asıl kabahatın, gençleri yetiştirmekle görevli olan kadrolarda olduğu aşikârdır. Millî tarih geleneklerimize ve şuurumuza dayanan ve modern icaplarla bağdaştırılan bir terbiye sistemini tesbit ve tatbik etmek, bu lüzumu idrâk etmiş olan yüksek idareci kadro ile, bilhassa bu maksatla yetiştirilmiş mütehassıslar zümresine düşer. Bugün maarif ve üniversite kadrolarımızda, anılan şekildeki terbiye sistemini tesbit ve tatbik edecek ve üzerinde modern terbiye ilminin seviyesi icabınca işlemiye devam edecek objektif ilmî zihniyete sahip bir «pedagoji mütehassısları» zümresinin yokluğundan muztaribiz. Böyle bir boşlukta, okuyan gençliğin çeşitli cereyanların tesirine kapılması yadırganmamak gerekir.

Biz, gençlerdeki çalışma ve öğrenme gayreti azlığının da, şahıslarından ve tabiatlarından doğan bir ku-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000056

sur olmayıp yine bir terbiye sistemi bozukluğundan, daha doğrusu maarifte ve terbiyede sistemsizlik, kifâyetsizlik ve hercümerçten ileri geldiği kanaatındayız. Öte yandan, bâzı yukarı siyasî kademelerimizdeki ve üniversite öğretim kadrolarımızdaki, ilim ve ahlâk ölçüsü tanımıyan, millî istikbâl endişesi gütmeyen «gençliği kendi siyasî ve ideolojik temayülleri uğrunda istismar etme» iptilasının da, izale edilecek yerde, gittikçe sâri hale sokulması suretiyle, sade gençliğin ahlâkının bozulmasına ve gayretinin azalmasına değil, fakat bütün halkımızın ahlâk ve edep anlayışının bozulmasına sebep olunduğu âşikârdır. Buna, çok şükür son günlerde memleket çapında iflâsına ibretle şahit olduğumuz «ortanın solu» teranesinden kuvvet alan ve her vasıtadan faydalanan sol neşriyat ile şuursuzların veya hiçbir millî endişeye sahip olmayan fırsatçıların ahlâk bozan yayınları eklenirse, nereye doğru gittiğimiz meydana çıkar.

Binaenaleyh gençliğe millî esaslara dayanan ve modern pedagoji metodları ile geliştirilen bir terbiye vermeğe ve yine bu metodla onlara, medenî ve kalkınan cemiyetler karşısında, yetişmeyi, mesleği, hayatı ciddiye almayı öğretmeye mecburuz.

4) Üniversite gençlerinden çoğunun yatacak - yiyecek - kitap, bir kelime ile maddî sıkıntı içerisinde oldukları bir vâkı'adır. Bu, esas itibariyle, tarihimizin son devirlerinde yaşanmış olan çeşitli menşeden sıkıntılar dolayısiyle, Anadolu halkının büyük çoğunluğunun fakrü - zaruret içerisinde olmasından ileri gelmektedir. Binaenaleyh meseleyi bütün bir milletin iktisaden kalkındırılması dâvası olarak ele almak lâzım gelir. Umumî iktisadî refah arttıkça gençliğin sıkıntısı da elbette azalacaktır. Fakat, üniversite gençliğinin ve bütün öğrenim

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000057

hayatındaki gençlerimizin maddî sıkıntılarının tamamen veya kısmen giderilmesi zamanın hükümetlerinin ve resmî makamlarının ciddî bir meşgalesi olmak lâzımdır. Müreffeh memleketlerde de, sadece manevî ve terbiyevî yönü ile değil, fakat hasseten maddî yönü ile bir gençlik meselesi mevcut olmuştur ve olmakta devam edecektir. Ve gençliğin maddî sahadaki ihmâlinin manevî ve terbiyevî çöküntülere zemin hazırladığı, zamanımızın telâkkileri ve akışı içerisinde bütün ağırlık ve acılığı ile belirmektedir. Bu bakımdan gençliğin maddî sıkıntıları konusunun, sadece bir üniversiteler ve maarif teşkilâtı meselesi olarak değil, devlet çapında bir mesele olarak ele alınmasında bir zaruret ve o nisbette fayda vardır. İktidarlar ve partiler, istismar ihtiyacı belirdikçe muvakkat olarak gençliğe yönelmekten vaz geçerek, diğer medenî memleketlerde olduğu şekilde, gençlikle her yönden devamlı surette meşgul olmanın gerektiğini ve memleket istikbalinin ancak bu suretle kurtarılıp sağlanacağını kabul etmelidirler. Binaenaleyh devletçe talebe ve gençlik teşekküllerine verilen ve kapanın elinde kaldığı görülen yardımların öğrenci yurtları, ucuz lokantalar ve kantinler (Almanya'daki Mensa'lar gibi) yapımında kullanılan tahsisatlara ve öğrencide maddî hayat mes'uliyeti fikrini geliştirecek olan kredilere eklenmesi ve bütün bu imkânların daha büyük tahsisatlar ve sür'atli tempo ile geliştirilmesi bir zarurettir.

Zenginlerimizin, hususî teşekkülerimizin ve bankalarımızın da bir takım spekülasyon faaliyetleri yerine gençliğe yararlı yurtlar, krediler tesis etmeleri ve devletin yükünü kısmen paylaşmaları elbette mümkündür.

5) Aşırı sol akımların gerek gençlik, gerekse bütün vatandaşlar arasında yayılmasını önleyecek tedbir-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000058

ler, bilmünasebe 3. ve 4. sorulara verilen cevaplar içerisinde bahis konusu edilmiştir. Bunlardan ayrı olarak, gençliğin içtimaî ve kültürel hizmetlere, çeşitli güzel san'atlar, spor vs. faaliyetlerine yöneltilmesi, bu maksatlarla ciddî programlar tatbik edilmesi ve tesisler kurulması da şüphesiz gençliği birtakım sol ve muzır cereyanlara tabî olmaktan kurtaracak ve bütün bu tesis ve tedbirler fakültelerimizde «fikir kulübü» adı altında kurulan «fikirsiz sol eyilim» yuvalarına da sed çekecektir. 1967

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000059

Saadettin BULUÇ
Edebiyat Fakültesi Türkoloji Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması için umumi kitleye yüksek tahsil yaptırılmasını mı yoksa seçkin kaabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesi mi konusundaki soruyu cevaplandırırken iki şıkkı birleştirerek diyebilirim ki, memleketimizin kalkınması için bir yandan büyük kitleye umumi tahsil verirken bir yandan da seçkin kaabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesi lâzımdır. Üniversiteli gençlere gelince bizim fakülte öğrencilerinde gördüğüm başlıca eksiklikler tembellik ve muhite karşı olan alâkasızlıktır. Kafası işleyen, muhakemesi işleyen öğrencilerimizin parmakla gösterilecek kadar az olduğunu üzülerek kaydetmek isterim. Gençlerimizin kendilerini bekleyen istikbale herzaman ciddiyet ve şevkle hazırlandıklarını söylemek biraz zordur. Fakat bu arada beni daha çok üzen cihet umumiyetle gençlerimizin kontrolsuz yetiştiğini görmektir.

Üniversite öğrencilerinden birkısmının maddi sıkıntılar içinde çırpındığını biliyor ve bundan büyük bir ızdırap duyuyoruz. Memleketin umumi sosyal durumu ile alâkalı olan bu meselenin Avrupa memleketlerinde

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000060

ne şekilde ele alındığına dair kati bir şey söyleyemiyeceğim, ancak bildiğim bir şey varsa o da ikinci dünya savaşından önce Almanyada birçok üniversite talebesinin mahrumiyet içinde hayatını şu veya bu şekilde kazanmak sureti ile bize göre çok daha ağır olan tahsil şartlarını yerine getirmek için büyük bir azimle gayret sarfetmeleri idi. Gençlerimizin tahsili için luzumlu para yardımını sağlamak maksadıyla bir banka kurulacağına dair gazetelerde okuduğumuz havadis bu bakımdan sevindiricidir. Bu hayırlı teşebbüsün bir an önce gerçekleşmesini temenni ederim.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000061

Aliye COŞKUN
Talim Terbiye Üyesi

1 — Türkiyenin kalkınmasına dair sorduğunuz bu sualde iki fikir birbiriyle çarpışıyor. İnsan İngiltere gibi mükemmelen kalkınmış Avrupa memleketlerini gördükten sonra elit zümreye ehemmiyet vermenin daha doğru ve isabetli olabileceğini anlıyor. Anayasamız ise temel eğitime de önem vermek istiyor. Ben ise memleketi bir merkezden idare edebilecek entellektüel bir beyne ihtiyaç olduğunu zannediyorum. Meselâ milleti bir gövdeye benzetirsek nasılki bu gövdeyi idare ve sevk edecek bir beyne ihtiyaç varsa, milleti de idare edebilecek elit bir zümreye ihtiyacımız olacaktır. Beyinsiz beden ne işe yarar. Önce bu beyni teşkil eden insanları yetiştireceğiz. Sonra da halkın eğitimini ve yetişmesini sağlayacağız. Herkesi üniversiteye itmek bu memlekette maarif enfılasyonu yaratacaktır. Ben önce seçkin bir zümrenin yetişmesi ve anayasanın vadettiği gibi eğitimde herkesin müsavi şartlarla yetişmesine taraftarım. Okumaya kabiliyetli olanları elemek ve bunları ilim adamı olacak seviyeye hazırlamak, geri kalanlara da muayyen bir seviyede eğitim vermek elzemdir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000062

2 — En çok meşgul olduğum dâvâ kadın eğitimi dâvâsıdır. Memleketimizin yarı nüfusunu halâ kadın teşkil etmektedir. Türkiye de 15 milyon kadın vardır. Bunların 11 milyonu köylerde ve küçük kasabalarda yaşamaktadır. Okuma - yazma oranında ise kadın; yüzde elli oranında düşük bir grafik çizmektedir. Kız Teknik Öğretimde bu oranı yükseltmek için elimizden gelen çabayı göstermekteyiz. Türkiye'de kadın gücünün değerlendirilmesi için ayrıca büyük gayret sarfetmekteyiz. Şöyleki köy kadınları gezici kursu elemanlarıyla köy kadınının el işlerini ve el sanatlarını değerlendirerek ve bunların turistik ehemmiyet kazanmalarını istiyoruz. Anadolunun her köşesinde Türk el işlemelerinin en güzel örnekleri yapılmaktadır. Gayemiz bu küçük el sanatlarını daha da ihya etmek, millileştirmek, şumullendirmektir.

3 — Üniversite gençliğindeki kusurlar kendilerinden gelmemektedir. Bütün bu kusurlar bizimdir. Aile müessesesi ile sosyal kurumlar elele verip çalışmadıkça bu ıstırabı duymak mecburiyetindeyiz. Bunun dışında gençleri hiçbir davranışlarıyla ciddi bulmuyorum. Atatürk ilkelerine bağlılıkta da samimi değiller. Gençlerin şahsiyetleri tam manasiyle teşekkül etmemiştir. Gençlik yılları heyecanla doludur. Bir küçücük yanlış işaret onları bütün hayatları boyunca kötü yollara itebilir. Bu itibarla aile müessesesi ve eğitim sistemi bu noktaları nazarı itibara almalıdır. Bir şeyin kötülüğünden bahsederken o kötü örnekleri gençlere göstermemek ve iyi örnekler vermek lâzımdır. Alabildiğine bir basın hürriyeti var. Bu hürriyet içinde gençlere millî ahlâkı aşılayacak hiçbir güzel misal verildiğini görmüyorum. Basına bir göz atınız. Gençlerin bedii duygularından ziyade bedenî duygularına hitap edecek sahifeler ve resimlerle

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000063

doludur. Millî eğitimin bu mevzuda büyük rol oynayacak millî kültür, Türk tarihi, Türk mûsîkisi ve bunun gibi birçok manevi değerleri gençlere tanıtma ve benimsetmesi şarttır. Millî Eğitim Bakanlığı bakanlık olarak bunu yapmadıkça gençlerden neler beklemeye hakkımız vardır.

4 — Aşırı sol akımların önlenmesi gençlerimizin iyiye, güzele, doğruya sevkedilmesiyle kabildir. Devlet bütün gücünü bu yönde harcamalıdır. Spor faaliyetleri, kültür faaliyetleri, fikir yarışmaları hazırlamalı ve gençlerin heyecanları iyi yollarda kanalize edilmelidir. Bütün bu saydıklarımızın memleket kalkınmasında büyük rol oynayacağına işaret etmeye bilmem ayrıca lüzum varmı.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000064

Dr. Müjgân CUMBUR
Kütüphanecilik Enstitüsü Öğretim Üyesi

1. Türkiye'nin az zamanda kalkınması için, her iki yolun da faydalı ve gerekli olduğuna inanmaktayım. Memleket çapında yaygın bir tahsil verilmesi, uzun vadeli bir çalışmayı gerektirecek gibi görünmektedir. Yıllarca önce başlanmış olan ilk öğretim seferberliği, daha etraflı olarak, meselâ bir kitap ve kütüphane seferberliğiyle birlikte ele alınmış olsaydı, bugün için büyük bir kitleye umumi bir tahsil verilmesi gibi bir problem de hal yoluna girmiş, hattâ tamamen çözümlenmiş olacaktı. Bugün cehaletle savaş, yetişkinlerin eğitimi gibi çeşitli meselelerle karşı karşıyayız. Her iki mesele de ele alınmış durumdadır. Ne var ki, metodlu bir çalışma yapılamadığından, sonuç kısa zamanda ve kesin bir surette alınamamaktadır. Kısmen de gönüllü teşekküllerin gayretiyle yürütülmektedir. Bu konuda resmî kurumlar ve bunlarla gönüllü teşekküller arasında plânlı bir işbirliğinin kurulması gerekmektedir. Bir yandan bu uzun vadeli çalışma düzenlenirken, öbür taraftan seçkin kabiliyetlerin mütehassıs bir zümre olarak yetiştirilmesi yoluna gidilebilir. Her iki yolun birbirini tamamladığına, birinden birinin tercihinin mahzurlu olduğuna nanıyorum. Çünkü yetiştirilmiş, seçkin kabiliyet-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000065

li bir zümrenin kalkındıracağı bir memlekette, halâ okuma - yazmayı bilmeyen büyükçe bir kitle mevcutsa bu memleketin gerçekten kalkınmış olduğu söylenemez. Kaldı ki, yetiştirilecek mütehassıs zümre, millî ruh ve şuura sahip idealistlerden meydana gelmedikçe, yapıldığı sanılan kalkınma da uzun ömürlü bir kalkınma olamayacaktır.

2. Türk milletinin bir ferdi olarak, kadın olarak, bir meslek mensubu olarak ve nihayet bir fakültenin öğretim görevlisi olarak üzerine eğildiğim bir - iki değil, birçok dâvâlar var. Zaman zaman bunlarla ilgili olarak ilmî, meslekî ve aktüel dergilerde çeşitli yazılarım çıkmaktadır. Edebiyatla ilgili iki küçük kitap ve iki bibliyografyadan başka kitap halinde neşredilmiş eserim henüz yok.

3. Bugün önümüzdeki üniversite gençliği bir takım sıkıntı, bunalım ve gayretler içinde çırpınmaktadır. Heyecanlıdırlar, süratle bir şahsiyet kazanma gayreti içindedirler, maddî sıkıntıları yanında, tam bir gelişip oluşma çağında bulunan yaşları icabı ve memleketimizdeki çeşitli fikir akımlarının yarattığı huzursuz atmosferin verdiği manevî buhranlar içindedirler. Bunları bir eksik veya kusur saymıyorum. Aslı aranacak olursa genç-gençlerimize huzur içinde yaşayacakları, meseleleri büyümeden çözüm yoluna girmiş bir vasat sağlayamadığımız için eksik ve kusurların bir kısmını belki de biz yaşlılar kendimizde bulmalıyız. Bununla beraber gençlerimiz de her türlü eksik ve kusurdan bütün bütün arınmış sayılmazlar. Çok çalışmadan çabuk ve en iyi sonuca varmak, dersleriyle ilgilenecek yerde saatlerini eğlence ve havaiyatla geçirmek, kendilerinin de bir takım vazifeleri olduğunu bilmeden daima hak peşinde koşmak, büyüklerin çözümlemesi gerekli bâzı problem-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000066

lerde söz sahibi olmayı istemek, kendi asıl görevleri bir yanda dururken, başkalarının vazifelerine karışmak gençliğin belli başlı kusurları gibi görünmektedir. Eksikleri ise, heyecanlarını, güçlerini nereye ve ne şekilde harcayacaklarını bilmemeleri, kısmen inançlarını kaybetmiş olmalarıdır.

Öğretmen, ilkokuldan yüksek öğrenimin sonuna kadar, çocuk ve genç için örnek insandır. Bilgisiyle, çalışmasıyla, ahlâkıyla, davranışlarıyla, kısacası maddî ve manevî vasıflarıyla örnek insandır. İdealist ve örnek öğretmenler, üniversitede öğretim üye ve yardımcıları gençlerin yetiştirilmesinde en müsbet rolü oynayacak kimselerdir. Bunun yanında gençlere iman ve kendilerine güven, duygularını ve çalışma zevkini aşılamak gerekmektedir. Gençleri istedikleri ve başarabilecekleri ilim ve fen dallarında, teknik alanlarda yetiştirmenin, ilgi duymadıkları, hiçbir zaman amaç edinmedikleri konularda okumaya mecbur edip çoğunlukla sonu olmayan bir maceraya sürüklemenin, onların daha iyi yetiştirilmesinde başlıca âmil olacağını sanıyorum.

4. Üniversite öğrencilerimizin çoğu yatacak, yiyecek, kitap ve malzeme sıkıntısı içindedirler. Batı ülkelerinde devlet olsun, özel müessese ve şahıslar olsun üniversite öğrencileri için yurtlar tesis etmişler, burslar sağlamışlardır. Üniversite öğrenimi için gerekli her türlü kitap ve malzeme üniversitelerin kütüphane ve lâboratuvarlarında mevcuttur. Gençlerin bu ihtiyaçları, en iyi şartlar içinde kurulmuş kütüphane ve benzeri yerlerde karşılamakta, buralarda gençler en iyi şartlar içinde, bilhassa zevkle çalışabilmektedir. Memleketimizde yüksek öğrenim gençliği için Sayın Vehbi Koç'un tesisi olan yurttan başka, başka şahıslar tarafından kurulmuş herhangi bir tesis hatırlamıyorum. Bu konuda Millî Eği-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000067

tim Bakanlığı, üniversiteler, özel teşebbüs ve şahısların el birliği yapıp plânlı bir işbirliği anlayışı içinde gerekli çözüm yolunu bulabileceklerine inanıyorum.

5. Üniversite gençliğimiz arasında aşırı sol akımların son yıllarda sür'atle yayılmağa başladığını üzülerek müşahade ediyoruz. Fikrin fikirle önleneceğine inananlardanım. Çocuklarımıza ilkokuldan itibaren, millî ahlâk ve millî terbiye verildiğinde, onlarda tarih ve kültür şuuru uyandırıldığında, iman ve güven duygusu aşılandığında bu yayılma duracaktır. Bugünkü gençliği içine düştüğü maddî ve manevî sıkıntılardan kurtarma yolları bulunduğunda, gerekli tesisler kurulduğunda ve hele kapıldıkları fikrin yanlış, bozuk, demagojik tarafları, tatbik edilmez olduğu ve tatbikatından, fikir halindeyken beklenen sonucun alınamadığı, elde var olanın da istedikleri rejim kurulduğunda kaybedileceği, bugün içinde bulundukları şartlardan daha güç ve daha çetin bir yaşama ve çalışma şartları içine düşecekleri anlatıldığında, bunları anlatan neşriyatın arttırılması halinde yıkıcı akımların önlenebileceğini sanıyorum

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000068

Arif İsmet ÇETİNGİL
Tıp Fakültesi İçhastalıkları Profesörü

Türkiye'nin az zamanda kalkınması mevzuunda diyebilirim ki : Anayasaya göre ilköğretim mecburi ve parasız olarak kayıtlandığına göre, kitlenin ihtiyacı ilk tahsille temin olunabilir. Ancak ilim ve teknik sahasındaki elemanların yetişmeleri için hususî müesseselere ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaçlar Millî Eğitim Bakanlığının programlarında göze alınmış ve bu suretle Kız San'at Okulları, Erkek San'at Okulu, Yapı İnşaat Okulları gibi lüzumlu müesseseler kurulmuştur. Diğer meslekler için de yüksek okullarımız mevcuttur. Meselâ, Yüksek Ticaret Okulu gibi. Bundan başka, üniversitelerimiz hayatın çeşitli sahalarında çalışabilecek ilim ve teknik elemanlar yetiştiriyor (doktorlar, avukatlar, iktisatçılar). Ayrıca, diğer ilimler alanında eleman yetiştirmek için Üniversite bünyesinde bir çok enstitüler bulunur.

Üniversite gençliğinin Üniversite tahsiline karşı büyük bir kabiliyet ve istidadı vardır. Bu kabiliyet nisbeti dünyadaki diğer medenî milletler seviyesinden hiç bir suretle aşağı değildir. Gençliğin bu kabiliyetlerini inkişaf ettirmek için müsait muhitlerin yaratılması ve hazırlanması gerekir. Üniversitedeki gençlerimizde gördü-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000069

ğüm en mühim noksanlardan biri, yabancı dil bilmemeleridir. İlim sahasında Türkçeden başka mutlaka kültür lisanlarından birisine de vakıf olmak icap ediyor. Millî Eğitim Bakanlığı bu önemli dâvâyı son zamanlarda açılan ve yabancı dille derslere başlıyan kolejler vasıtasiyle realize etmiştir. Bugünkü gençlere başlıca tavsiyem, çok, ama pek çok çalışmalarıdır. Gençliğin iyi bir tarzda yetişebilmesi için onların müsait bir mühitte hazırlanmaları lâzımdır. Üniversite gençliğinden azamî istifade edebilmek için şunlar şarttır:

a) Muntazam talebe yurtları kurmak,
Bu yurtların rahat, ucuz, sıhhî olmalarına dikkat etmek,

c) Talebenin sıhhî vaziyetini daima kontrol etmek,

d) Talebelerin derslere ve seminerlere devamlarını sağlamak.

Maddî imkânları olmayıp kabiliyetleri üstün olan Üniversiteli öğrencilere burs verilmek suretiyle tahsile devam edebilmeleri daima gözönünde tutulmalıdır. Talebe her zaman fakir bütçeli sayılır. Çünkü anne ve babasının eline bakar. Bunun için yüksek zekâ ve kabiliyetleri hükûmet himaye etmelidir. Avrupa memleketlerindeki talebe yurtları, talebenin kesesine göre ucuz ve elverişlidir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000070

Zeki DOĞAN
Orta Doğu Üniversitesi Öğretim Üyesi

1. Türkiyenin kısa bir zamanda kalkınabilmesi için, kitleye genel öğretim verilmesinin daha uygun olacağı kanaatındayım. Bunun en iyi örneği batı Almanyadır. Zira bu ülke, ikinci dünya harbinden yenilmiş olarak çıktıktan sonra kısa bir zaman içinde kalkına bilmiştir.

-. Memleketimizin kalkınmasında yer altı kaynaklarımızın geliştirilmesinin büyük bir rolü olacağı kanısındayım. Maden sanayiinin geliştirilmesi, sanayileş meye büyük bir katkıda bulunacak ve İhracat Gelirinde artışa sebebiyet verecektir.

Yurdumuzun kalkınması için iyi öğretim görmüş tecrübeli elemanlara şiddetle ihtiyaç vardır. Üniversite gençlerinin kendilerini buna göre hazırlamalarında büyük faydalar vardır.

Üniversite öğrencilerinin iyi yetişebilmeleri için maddi bakımdan sıkıntı içinde olmamaları gerektiği aşikardır.

Bu sıkıntının önüne geçilmesi bakımından Avrupada Üniversite öğrencilerine Burslar ve yurtlar temin edilmektedir. Aynı şekilde memleketimizde de muhtaç olan

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000071

öğrencilere burs temini ve yeterli sayıda öğrenci yurdu inşası gerekmektedir.

Üniversite gençleri tarafından sol akımlara karşı gösterile nilgi biraz da meraktan ileri gelmektedir. Bu konuda bilgi sahibi olmaları yerindedir. Zira aşırı sol akımlar hakkında bilgisiz bir kimse kendini koruyamaz ve bu akıma kolayca kapılabilir.

Şiddet tedbirleri yerine özgürlük içinde karma ekonomi sistemi yoluyla kalkınmanın aşırı soldan herzaman daha iyi olduğunu belirten yayınların faydalı olacağı kanısındayım. 1967

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000072

Vehbi ERALP
Edebiyat Fakültesi
Sistematik Felsefe Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumî tahsil verilmesini mi, yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesini mi faydalı buluyorsunuz, konusu bana kalırsa birbirinden ayrılamaz ve ayrılmaması da lâzımdır. Zira, seçkin kabiliyetler ne kadar geniş bir kitle içinden seçilirse, bu seçilme ve ayıklanma o kadar isabetli olur. Hele demokrasi için bu, aynı zamanda bir zarurettir. Demokrasiyi bir başka rejimden ayıran bir fark da ikincilerde kapalı ve imtiyazlı sınıfların bulunması, birincilerde böyle bir şeyin kabul edilmemesidir. Demokrasilerde her fert sadece istatistiklerde yer alan bir sayı değil, Devlet hâkimiyetine şu veya bu şeiklde iştirak eden, kabiliyet ve liyakatine göre en yüksek mevkilere geçebilecek imkâna sahip olan bir vatandaşdır. Bu itibarla, büyük kitleye umumî tahsilin mecburî olarak kanunlarda yer alması bunu gösterir. Bu, ilk öğretimin işidir. Burada asıl gözönünde bulundurulacak nokta keyfiyetten çok kem'iyettir. Halbuki orta öğretimde, lise tahsilinde kemmiyet değil, keyfiyet başta gelmelidir. Zira bir memleketin aydınlarını, seçkinlerini yetiştiren burasıdır. Nasılki mü-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000073

tehassıs yetiştirme işi yüksek öğretimin, yüksek okulların, üniversitelerin vazifesidir. Orta ve yüksek öğretim dâvâları birbirine öyle sıkı bir surette bağlıdır ki, bunları yalnız başına ele almak hiç bir zaman tam bir netice vermez. Yine bunun içindir ki, üniversite dâvâsı esası itibariyle lise dâvâsıdır. Bu münasebetle zihinlerde yerleşmiş olduğunu sandığım bir noktayı da aydınlatmadan geçemiyeceğim. Umumiyetle aydınların, münevverlerin yüksek öğretimde yetiştikleri kanaati vardır. Bu görüşün yanlış olduğunu sanıyorum. Bunlar asıl liselerde yetişir ve yetişmelidir. Matematikten başlıyarak felsefeye kadar okuttuğu çeşitli bilgilerle kafanın şekil aldığı zihnin geliştiği yer burasıdır. Fakat bunun böyle olması için lise tahsilinin çok defa olduğu gibi hafızaya hitap etmesi, zihnin bütün kabiliyetlerini düşünmesi, anlaması, araştırması, yaratması, geliştirmesi lâzımdır. Lisede gençlere herşeyden çok öğrenmeyi öğretmeliyiz. Dersler imtihan belâsı katlanılan bir angarya olmaktan çıkmalı, şevkle, heyecanla beklenen manevî bir ziyafet olmalıdır. Tabii bütün bunlar başta hoca meselesi olmak üzere kitap, müfredat programı, öğretim metodu, normal sınıf mevcudu gibi çeşitli meselelerdir.

Soruda seçkin ve mütehassıs tabiri kullanılıyor. Bu münasebetle şunu da ilâve edeyim ki, her seçkinin mütehassıs olması şart olmadığı gibi her mütehassısın da seçkin olması icabetmez. Bunlardan biri lisenin, ikincisi yüksek tahsil işidir.

Üniversite gençliğinde gördüğümüz eksiklikler ve kusurlar mevzuuna yukarıda söylediğim sözlerin arasında kısmen de olsa cevap vermiş bulunuyorum. Üniversite gençliğinde görülen en büyük eksiklik, sadece pasif bir şekilde öğrenmeğe alıştırılmış olmasıdır. Bunun başında türkçeyi lâyıkiyle tasarruf eylememek,

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000074

umumî bilgilerdeki noksan ve yabancı dil bilgisinin yeter derecede olmayışıdır. Fakat bütün bunlar onun kabahati değil, içinde yetiştiği şartların neticesidir. Daha önce de işaret ettiğim gibi, bunların düzelmesi lise tahsilinin istenilen şekli almasiyle mümkündür. Tekrar ediyorum, üniversite dâvâsı esas itibariyle lise dâvâsıdır.

Üniversite öğrencilerinin her türlü ihtiyaçları meselesi ise üniversite gençliğinin yatacak yer, kitap ihtiyacı dünyanın başka yerlerinde nasıl hallolunmuşsa, mahallî şartların gerektirdiği bazı değişikliklerle, bizde de öyle halledilecektir. Başka yerlerde bu ihtiyaçlar talebe lokalleri, yurtları, kütüphaneleri, lokantaları açmak suretiyle giderilmiştir. Bizde de aynı şeyleri yapmak lâzımdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000075

Fındıkoğlu Z. FAHRİ
Hukuk Fakültesi
Sosyoloji Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınmasına dair bir sorunuza otuzsene önce cevap verseydim, ilk öğretim seferberliği vasıtasiyle kalkınabileceğimizi söylerdim. Fakat hadiseler beni hem kemmiyetçi bir maarifçilikten hem de seçkin kabiliyetli bir zümre fikrinden uzaklaştırıyor. Doğrusu şu: kemmiyet ve keyfiyet dâvâsından ziyade manevî ve ahlâkî bir kalkınma lâzımdır. Zira dâvâya iman kalmamış. Gençliğe örnek insan gösteremiyoruz.

En çok meşgul olduğum dâvâlar sosyal ve kültürel nevidendir. Her şeyden önce Devlet ile fert arasındaki meslekî teşekküllerin kuvvetli olmasını isterim. Selâmet ve hürriyet bu sayede elde edilecek' Meselâ kooperatif teşkilâtı, pedogojik müesseseler, sendika organizasyonları ile esnaf teşekkülleri kuvvetli ve uyanık bir «halk efkâriyle» mücehhez olmalıdır. Bu reportaj konumuzun üniversite işlerini de, ne tek tek şu profesör veya doçentin yazısı, ne de resmî kurullar halledemezler. Hocaların, gayri resmî meslek organizasyonları da dâvâ sahibi olmalıdırlar. Eserlerim hep bu gayeye mâtuftur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000076

Memleketimizin daha bir müddet araştırma metodları ve müşahedelerle meşgul olan ilim adamlarına ihtiyacı vardır. Sosyal realite dikkatli müşahedeci bekliyor. Adeta Bacon zamanının Avrupası gibi gençlere de daima bunu tavsiye ediyorum.

Bu günkü gençlik bir noktada bizleri, yani hayata atılmış nesilleri takip ediyor. Onlara mektepte, derste, ailede bir takım lâflar sarfediyor, öğütler veriyoruz. Fakat eline aldığı ve hayatımızı aksettiren gazete iç yüzümüzü ona gösteriyor. Gençliğin bir eksiği yoktur. Mevcut eksiklikleri büyüklerindeki noksanlıkların tabii taklidinden ibarettir. Her şeyden evvel körpe gençliğe ileri nesillerimizin örnek olması gerekir.

Fakültelerin birinci sınıfına giren talebelerin ancak yirmi beşte birinin mezun olabilmesi, fire vermesi, üniversite öğrencilerin yatacak - yiyecek ve kitap sıkıntısı çekmelerinden ileri gelmektedir. Avrupa şehirlerinde bu meseleler an'anevi tedbirler sayesinde hal ediliyor. İsveçteki talebe teşekküllerini gördüm 13. asırdaki teşkilâtın devamı. Almanyada keza. Gençliği himaye işinde belli ve istikrar bulmuş bir politikamız mevcut değildir. Yani istikrarsızlık ve an'anesizlik, her sosyal meselemizde olduğu gibi bu noktada menfi neticeleriyle millî varlığımızı sarsıyor. Ne gibi himaye tedbirlerimiz varsa bunlar istikrar bulmalıdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000077

Kâzım İsmail GÜRKAN
Cerrahi Kliniği Ordinaryüs Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması meselesinde büyük kitleye umumi tahsil verilmesini de, seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesini de faydalı buluyorum. Çünki : hakiki medeniyet bu iki yolla çıkar. Kitlesi muayyen bir seviyeye gelmemiş olan milletlerde ilerleme hareketlerinin tatbiki güç olduğu gibi, kitleyi tenvir edecek hakiki münevverleri bulunmıyan cemiyetlerde netice yine elde edilemez. Zaten bunun birinin var birinin yok oluşu garabet (Paradoks) teşkil eder. Son çeyrek asır içinde bizim bu yolda büyük adımlar attığımızı söylemeliyiz. Bunun için ben hiçbir zaman bedbin değilim. Kültür seviyemizin düşüklüğü hususunda duyulan ıstırap Avrupa medeniyetiyle aramızda mevcut büyük uçurumu biran evvel sür'atle doldurmak iştiyakından ileri geliyor. Mes'ele budur. Gidenler, görenler, okuyanlar bu mesafeyi görüp mustarip oluyorlar. Ama tekrar edeyim ki, son çeyrek asır içinde mesafeyi çok doldurmuşuzdur. Lâkin bu da çalışma tempomuzu ağırlaştıralım mânâsına gelmesin. Aksine bu temponun heran artan bir hızla sür'atlenmesi lâzım gelir. Çünki dünya durmuyor.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000078

Üniversite gençlerinin içinde pek mükemmel olanları var. Değişik faktörler bir kısmını da bize istediğimiz gibi mükemmel göstermiyor. Bunda geçmiş nesillerin gelenlere karşı bir çeşit tiryakiliğinin de tesiri vardır. Bu payı da ayırdıktan sonra bazı kusurlar bulunabilir. Hepsini, kendilerinin de inanmasını temenni ederek, sahici bir evlât gözüyle görür ve muhabbetli nazarlarla okşarız. Bulunduğumuz yerin ve vazifenin bize yüklettiği mes'uliyetle onları yarın bizden daha büyük selâhiyetle memleket işlerine varis saydığımız için daha çalışkan olmalarını arzu ederim.

Bence gençler muhtelif cephelerden yardım görmelidir. Fakat yüksek tahsil yapan bir genç hiçbir teşekkülden yardım görmüyormuş gibi kendini hayata hazırlamalıdır. Ben, gençliği herşeyi başkasından beklemesini beğenmiyorum. Bizdeki kadar rahat tahsil gören talebe dünyanın hiçbir tarafında yoktur. Bir misal vereyim : Ben vaktiyle Çengelköyde otururdum. Tıp Fakültesi Haydarpaşa'da idi. Ve ben hergün Haydarpaşa'ya yayan gidip gelirdim. Çünki Çengelköyden kalkan vapur ancak Üsküdar'a kadar gelirdi. Üsküdar'dan Haydarpaşaya kadar yürümek lâzımdı. Herhalde bu zenginliğimin neticesi değildi.

Gençlikte enerjiyi ençok dağıtan şey maymun iştahlılıktır. Gençler tahsil hayatında sebatkâr olmalı ve yılmamalı. Muhitlerini iyi seçmeleri lâzım. Tahsil çağında sarfedilen boş zamanın ilerde bıraktığı boşluklar doldurulamaz. Onun için üniversite gençliğinin üniversitenin klâsik programının içinde veya dışında zamanlarını iyi ayarlamaları lâzım. Bu arada spor ve eğlenceye vakit ayırmaları tabiidir. Gençlerde teşekkülünü arzu ettiğim nokta mühim bir anlayışla umumi kültür lüzumudur. Başta memleket meseleleri olmak üzere

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000079

dünyanın büyük problemleri gençlerimizi ilgilendirmeli. Kütüphane ve okuma yerlerimiz bu bakımdan gerekli seviyeye çıkmamıştır. Lâkin ilerleme yolunda olduğumuza şüphe yoktur. Dünya bilgisi ve teknik umumun malı olmakla beraber milletlerin kendi hususiyetlerini taşıyan bazı örf ve adetlerinin de kültür bahsinde büyük yeri olduğuna şüphe yoktur. Ben gençlerimizin bu an'anelerinin iyi ve güzel olanlarını benimsemelerini istiyorum. Birtakım sinema perdesi taklidi hareket ve düşünüşler yerine bizim köklü, özlü, temiz Türk adetlerimizin canlı kalmasının bu memleketin ilerlemesinde faydalı olduğuna inananlardanım. Şüphe yok ki büyük harpler, muhaceretler, geniş temaslar bazı acaip beşeri tecellileri, kıt'alardan kıt'alara naklediyor.

Fakat sonunda görüyoruz ki, an'anesi sağlam millet bunları kendi süzgecinden geçirmeden bünyesine sokmuyor. Bu bakımdan ben bir cephesiyle muhafazakâr adamım. Meşguliyetimi en çok mesleki hayatım esas teşkil eder. Halen Tıp Cemiyeti ve Türk Ocakları reisiyim. Amatörce edebiyat, musiki ve tarihle meşgul olurum. Küçüklüğümden beri resme merakım olduğu halde istediğim gibi, istediğim zaman yapmağa fırsat bulamıyorum.

Üniversite öğrencilerinden pekçoğunun yiyecek, yatacak ve kitap bakımından çok büyük bir sıkıntı içinde bulunduğu doğrudur. Bu benim ezeli derdimdir. Hiç değilse 25 senedir ben bu dertle doluyum. Rektörlüğüm sırasında, Şehzadebaşındaki 16 Mart şehitleri arsasında talebe yurdunun kurulması faaliyetine katıldım. Buna benzer daha birçok teşekküllerin gençlerimizin ihtiyaçlarına cevap vermesini canı gönülden arzu etmekteyim.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000080

Nüzhet GÖKDOĞAN
Astronomi Profesörü

Büyük kitlede ortalama umumî bir tahsil seviyesinin bulunması, memleket meselelerinin daha etraflı surette kavranmasına yarayacağı ve el birliği ile yapılacak işlerde büyük bir yardım sağlıyacağı için, çok lûzumludur. Yol gösterecek mütehassıslar bulunmadıkça büyük kitlenin veriminin az olacağı aşikârdır. Bu bakımdan her ikisine olan ihtiyacımız münakaşa edilemez kanatindeyim.

En çok meşgul olduğum mevzuların başında astrofizik gelir. Her üniversite hocası gibi ben de bazı etüdler, makaleler, kitaplar neşrettim. Lise için yazılmış iki astronomi kitabım ile Fatih Berker ile beraber tercüme edilmiş bir seri tatbikat kitabı vardır ki, burada cebir problemleri tercüme edilmiştir. Bundan başka Teknik Üniversite ve kendi Fakültemde de bir takım eserler tercüme ederek tercüme sahasında üzerime düşen vazifeleri başarmıya çalıştım.

İlim yapacak üniversite gençlerine başlıca tavsiyem her birini okuyup anlayacak derecede bir kaç yabancı dil bilmeleridir. Ben Almanca ve Fransızcayı kendi gayretimle fakültede öğrenmişimdir. Her şeye devamlı ve

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000081

muntazam çalışmak suretiyle her öğrencinin pek çok şeyler elde edeceğine şüphem yoktur.

Üniversite gençliğinde arayacağımız en büyük vasıf kendilerini yetiştirmesini bilmeleridir. Bununla öğrencinin boş vakitlerinde kütüphanede dersleri ile ilgili mevzuları okuması, dünya edebiyatı ile teması temin etmek üzere lisan bilgisini arttırmasını kasdediyorum. Bunun için de hiç şüphesiz öğrencilere lüzumu kadar okuma salonları vücuda getirmek icabeder. Ayrıca öğrencilerin vakitlerini sadece üniversite çalışmalarına hasredebilmeleri için kendilerine yetecek derecede bir malî duruma sahip olmaları, yani dışardan para kazanmak mecburiyetinde bulunmamalarını icabeden maarif yurtları açmak, ucuz yemek çıkarmak zarureti vardır.

Yukarıda söylediğimiz gibi yatacak yer problemi üniversiteden ayrı olarak Maarif Bakanlığının ilgilendiği bir problemdir. Yiyecek meselesi bütün memleketlerde olduğu gibi üniversitenin açacağı kantinlerde halledilebilir ki, üniversitemizde açılan kantin Devletin bütçeye koyduğu ödenek ve Kızılayın yardımıyla öğrenciye ucuz yemek teminine çalışılıyor. Yani açılan bu kantinlerin öğrencilerin rağbeti karşısında ihtiyacı karşılamıyacağı ve zamanla sayılarının arttırılması yoluna gidileceği tabiidir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000082

Tayyip GÖKBİLGİN
Edebiyat Fakültesi
Tarih Profesörü

Türkiyenin kısa zamanda kalkınması için esaslı şart şüphesizki umumî tahsilin en ücra köşelere kadar matlup şekilde teşmil edilmesidir. Okuma yazma bilmeyen, umumî bilgilerle teçhiz edilmemiş bir vatandaşın yurdumuzda artık mevcut kalmadığı gün ilk hedefimize vasıl olmuş sayılabiliriz. Ancak bu sayededir ki, seçkin kabiliyetleri keşfetmek ve adetlerini arttırmak mümkün olacaktır. Bu mümtaz şahsiyetlerin mütehassıs ve güvenilir bir zümre haline gelmesi ve getirilmesi, bunların umumî kalkınma hamlelerine müessir olması, bu hususta alınacak tedbirlerin büyük ciddiyet ve hassasiyetle takip edilmesi terakki ve inkişaf hamle ve temposunda en büyük teminat telakki olunması icabedecek sanırım.

Bir üniversite öğretim üyesi bulunduğuma göre en çok meşgul olduğum dâvâ tabiatiyle kendi sahamda ilmî faaliyetin ve eserlerin kesif ve çok olması, diğer taraftan yetiştirdiğimiz cemiyetin kültür cihazı, bir fonksiyon sahibi kıldığımız gençlerin de gittikçe daha büyük bir mikyasta ilmen ve ahlâken mükemmel olmaları lâzımdır. Filhakika bu vadide elde edilecek her türlü terakki

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000083

ve inkişaf hamlesi en samimi arzumdur. Mensup olduğum veya faaliyetlerine iştirak ettiğimi Türk Tarih Kurumu, Türk İnkilâp Tarih Enstitüsü, İslâm Ansiklopedisi gibi tamamen ilmî mahiyette olan teşekkül ve müesseselerin daha büyük inkişafa kavuşması, Türk ilim ve kültür hayatına azamî istifadeyi sağlamaları yine beni en çok meşgul eden meselelerdir. Bunun haricinde cemiyet ve memleket meseleleriyle yakinen meşgul olmak meslek, kültür ve hayır cemiyetlerinin çalışmalarına katılarak cemiyet hayatının bizlerden beklediği hizmetleri ifaya gayret sarfetmeği de bir vazife saymaktayım.

İlmî çalışmalarımda beni inkişafa sevkeden metot daima daha fazla öğrenmek ve tetkiklerde bulunmak ihtirası olmuştur. Türk tarihine küçük de olsa yeni bir hakikat ilâve etmek, her hangi bir meselenin hakikî çehresini araştırmak ve bunları Türk ilim muhitine tanıtmak, bu meselelerle meşgul olan dünya ilim muhitlerini tanımak ehemmiyet verdiğim en esaslı bir hareket tarzıdır. Bugünkü gençliğin yetişmesi için tavsiye edeceğim birinci şey büyük bir iştiyak ve şevk ile çalışmak arzusunu duymaları, her gün nefislerinde bir muhasebe yaparak gittikçe bilgili kemâle doğru ilerlemeleri, üniversiteyi bitirmek için değil millet ve cemiyete faydalı bir unsur haline gelmek için gayret sarfetmek şuur ve imanını kendilerinde kökleşmiş bir kanaat, bir ülkü haline getirmeleridir.

Üniversite gençliğinde gördüğüm en büyük noksanlık yüksek tahsile ayırdıkları zamanı en faydalı bir şekilde geçirmek arzu ve itiyadının layikiyle teşekkül etmemiş bulunmasıdır. Çalışmadan ve mücadele etmeden istikbal kazanmaya çalışmaları büyük bir kusurdur. Hayatta hiç bir mücadele yapmadan kolaylıkla muvaffakiyetler elde etmek arzusunun bazı gençlerde hakim bir kanaat olarak beslendiği görülüyor ki, bunu da noksan

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000084

bir cephe saymak lâzımdır. Bilhassa bu son devirlerde cemiyetimizde bazen pek makbul sayılmıyacak yollardan büyük kazançlar ve refah temin edilmesinin bunda dahli yok değildir. Üniversite gençliğinde yüksek bir idealin bulunması, millet ve memleket kaderini daha iyi sevketmek uğrunda feragat göstermesi ve kendinden evvelki nesillerin ekseriya oportünist olan hareketlerine tenezzül etmemesi ve onlar içinde vazife ahlâk ve şuuru tanımıyanlardan hesap sormak arzusunun hâkim olması lâzımdır kanaatindeyim.

Üniversite gençlerinin bir çoğu imkânsızlıklar içinde tahsillerine devam etmektedirler. Bunu teessürle görmekteyiz.

Bence, evvelâ İstanbulda mevcut Medreseleri fuzulî işgalden kurtarıp restore ederek muhtaç üniversite ve bâzı hallerde lise öğrencilerine tamamen bedelsiz veya sembolik bir bedel mukabilinde tahsis etmek zaruridir. Diğer taraftan zenginlerimizin bu türlü çalışmalara geniş bir şekilde müzaheret ve yardım göstermeleri ve hattâ buna mecbur tutulmaları lüzumuna kaniim. Ayrıca, şimdi bâzı üniversite talebesinin yaptığı gibi cemiyette vazife görerek müsait zamanlarını geçimini temine ayırması, bunun için de Çalışma Bakanlığı İş Bürolarının, Belediye Sosyal Hizmetler Dairelerinin hazırlıklı bulundurulması üzerinde düşünülecek diğer bir mevzudur. Bu vadide evvelâ sahih bir istatistik malûmatına da şiddetle ihtiyaç vardır. Üniversite veya talebe cemiyetlerinin gençliğin maddi durumunu olduğu gibi tesbit ve ihtiyaçlarını alâkalı mercilere arzetmesi ve bunun için üniversiteler ve diğer ilgili resmi ve gayri resmi makam ve müesseseler arasında müşterek ve daimî bir komitenin faaliyette bulunması herhalde çok hayırlı ve faydalı neticeler elde edilmesine hizmet edecektir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000085

Sadi IRMAK
Tıp Fakültesi
Fizyoloji Profesörü

Türkiye'nin az zamanda kalkınması meselesi, Emrullah Efendi'nin ortaya attığı konunun enteresan bir şekilde tazelenmesidir. Tarihte, her ikisinin de misâli vardır. Napoleon işgalinden sonra Almanya'nın kalkınması kitlenin değil, bir avuç idealistin eseridir. Rusya'nın geçirdiği büyük ınkılâp da bir küçük zümrenin eseridir. Şu halde, çok yüksek seviyeli bir avuç insan bir memleketi kalkındırabilir. Bu bakımdan üniversitelerin büyük bir vazife ve mes'uliyetleri vardır. Kiteyi hiç olmazsa okur - yazar hale getirmek böyle yüksek seviyeli münevverlerin yetişmesini kolaylaştırır. Şu halde bu iki yol mutenakız değildir.

Beni mesleğime sevkeden âmil kendi mizacımdır. Daha doğrusu, bilgi doymazlığı diyebileceğim bir sebeple bu mesleğe atıldım. Hukuk Fakültesinin çok parlak bir talebesiydim. İyi bir avukat olabilirdim. Fakat içimde kendimi eksik görmenin ıstırabı vardı. Bunun için Tababet de tahsil ettim. İmkânım olsaydı felsefe ve tarihi de bitirmek isterdim. Yeri gelmişken iki nesil arasındaki bir farka dikkati çekeyim. Bugünkü nesil biz

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000086

den ne ileri, ne de geri. Yalnız, sarahaten daha realist ve hayatta daha kestirme yollar arıyor. Biz İstiklâl Harbi nesli ise aşırı idealisttik. Maddeye daima meydan okuduk. Bu, bilgi ve hizmet doymazlığı şeklinde belirdi. Bu hal bana mahsus olmaktan ziyade bir neslin müşterek vasfıdır. Realistlikteki ifrat mahzurlu olabilir. O bakımdan gençliği kusurlu bulamam. Fakat ne de olsa, maddî dileklerin bir insanın iç ve dışını doldurmağa yetmiyeceğine kaniyim. Bir ideale sahip olmak zarurîdir. Bu arada dünya değiştiği gibi, memleketimizin şartları da değişmiştir. Bu sebeple nesiller mukayese edilirken eski normlara uymıyan hareketleri bir gerileme olarak vasıflandırmanın mümkün olmadığı kanaatindeyim. Diğer taraftan, yine değişen dünya şartları gençliğe dünden daha ağır mükellefiyetler yüklemektedir. Hiç şüphesiz bugün dünden daha çok çalışmak mecburiyeti vardır. Gençlik muayyen fikirler etrafında toplanmıya alışmalıdır. Biz her bakımdan organizasyon eksikliğinin sıkıntısını çeken bir milletiz. Ayni sebepten kabiliyetler sivrilemiyor. Fikir âleminde umduğumuz aydınlık doğamıyor. Toplu olarak diyebilirim, gençlere :

1 — Çalışma ve öğrenme tekniğini mükemmelleştirmelerini,

2 — İmtihan için çalışmak yerine anlamak ve olgunlaşmak için çalışmalarını,

3 — Yeis yaratan bazı peşin hükümlere kapılmamalarını tavsiye ederim. Bilhassa yükselmek için iltimas ve intisabtan başka bir çare olmadığına inanmak, iltimas ve intisabtan daha zararlı oluyor.

4 — Memleketi ve dünyayı görmelidirler. Pendikten dışarısının da vatanımız olduğunu unutmayalım. Anadoluda hizmet görmeye karşı devam edegelen isteksizlik

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000087

beni en çok üzen bir haldir. Vekilken bu mevzuda gençlerle çok sıkı temaslar yaptım. Gençler biraz «Romada ikinci olacağıma köyde birinci olurum» gururunu tatmalılar. Bu milleti tanımak insana ancak kuvvet verir.

Beni ençok meşgul eden dâvâları ise şöyle sıralayabilirim.

1 — Sosyal Adalet (Bu sahanın ilk bakanlığı bana nasip oldu. Bu mevzuda «Sosyal Bioloji» «Kendimize doğru», «Millet bünyesinin hayati meseleleri» adlı üç kitabım çıkmıştır. Yeni mânâsiyla işçi sendikaları ve işçi sigortaları zamanımda kurulmuştur.

2 — Türk kadınının hakları. Büyük misyonuna ve kabiliyetine yürekten itimadım olan Türk kadınının hakları için mücadele ettim ve ediyorum. Bu mevzudaki yazılarım birkaç kitap dolduracak hacımdadır.

3 — İlimde istiklâlimizi ilân etmek, yani yaratıcılık devresine girmek. Hocalığımın başlıca zevki bu ihtiyacı tattırmaktır.

4 — Pedagoji inkilâbı : Ezber devrinden kurtulmak için mücadele halindeyim.

Üniversite gençliğinde gördüğümüz eksikliklere ve bunların ne şekilde düzeleceğine dair yukarda kısmen cevap vermiştim. Gençler :

1 — Öğrenme usullerini öğrenmeli

2 — Cidden sevdikleri şubelere girmeli.

3 — Memleket ve Milletini candan sevmeli. Bence bunlar bütün müşkülleri yenmeye yeter.

Üniversite gençliğinin yiyecek, yatacak ve kitap meselesine gelince :

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000088

Bunun için iki türlü hâl çaresi vardır.

1 — Talebenin iş bularak kendi alın teriyle tahsilini yapması. Bugünkü Avrupa öğrencilerinin yarısından fazlası işçi talebelerdir.

2 — Müstaitleri geçindirecek burslar tesisidir. Memleket zenginlerinin bu mevzudaki kayıtsızlığı en büyük şikâyetimdir. Binlerce milyonerlerimizden birinin burs tahsis ettiği yok. Ya bu millî tesanüt ve yardım hissi kuvvetlenmeli, yahutta yüksek vergilerle fazla kazançların mühim bir kısmı Devlet hazinesine geçmelidir. Değil insanlara hayvanlara bile bakım için vakıflar bırakmış olan bir milletin çocukları olarak zenginlerimizden cidden sıkıntı içinde olan müstait gençlere büyük ölçüde yardımlar beklemek hakkımızdır. Milletimizin sesi ve yüce dinimizin emri de budur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000089

Lütfi BİRAN
Fen Fakültesi Analiz Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumi tahsil verilmesini de, seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak çalışmasını da lüzumlu bulmakla beraber, her ikisi de kâfi değildir. Bence birini tahakkuk ettirmek gayretiyle diğerini ihmal etmek zararlıdır.

Üniversite gençliğinde dikkâti çeken mühim noktalardan biri gençlerin formasyonlarında büyük seviye farkları müşahade edilmesindedir. Bu seviye farkının aşağıdan yukarı doğru kapatılması, diğer içtimai dâvâlarımızla beraber mütalâa edilmesi gereken bir problemdir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000090

Fahir İZ
Edebiyat Fakültesi Eski Türk
Edebiyat Profesörü

Çok eski bir münakaşa konusu olan bu mevzuu memleketimizde, kırk yıl önce, birinci tezi Muallim Mektebi Müdürü Sâtı Bey, ikinci tezi de meşhur Tûbâ ağacı nazariyesi ile Maarif Nazırı Emrullah Efendi temsil etmişlerdi. Bu gün de gelişme çağındaki bütün memleketlerde en çok üzerinde durulan maarif dâvâsı budur. Benim kanaatimce ilk ve orta tahsil ile yüksek tahsil birbirine çok sıkı bir şekilde bağlıdır. Şüphesiz bütün medenî memleketleri ayakta tutan, sayıları nisbeten az olan yüksek ihtisas adamlarıdır. Ve memleketimizde bunlar yetişmeden batı milletleri seviyesine çıkmamıza imkân yoktur. Fakat diğer taraftan, her kes, ilk, hattâ orta tahsilden geçmedikçe mütehassıs zümre olarak yetiştirmek istediğimiz kabiliyetleri zaruri olarak mahdut bir sınıf arasından seçmek mecburiyetinde kalacağız. Uzak köylerimizde, kasabalarımızda büyük şehirlerimizin fakir mahallelerinde büyük bir matematikçi, fizikçi, değerli bir tarihçi veya mütefekkir olabilecek nice kabiliyetler ilk ve orta tahsil imkânlarından mahrum oldukça kendilerini nasıl duyurabilirler. Şüphesiz bugün, dar imkânlarımızla bütün kitleyi derhal

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000091

ilk ve orta tahsilden geçiremeyiz. Bu sebeple bütün geri kalmış ve kalkınma seferberliğine girişmiş milletlerin yaptığı gibi, şimdilik, seçmeyi mevcut okumuş gençler arasından yapmalı. Fakat diğer taraftan da seçkin elemanların sayısını ve seviyesini yükseltmek için her yurttaşı müsavi imkânlarla techiz ederek hayat yarışına hazırlamalı.

Üniversite gençlerinin kusurlarını ve eksikliklerini görmeden evvel kendi kusurlarımızı ve ihmallerimizi sayalım.

Üniversite gençliği çok ağır hayat şartları içinde tahsillerini yapmaktadırlar. Hayat mücadelesi onların istedikleri sahaya gitmelerine mani oluyor. Burslar v.s. şeklinde kendilerine yaptığımız yardım pek ehemmiyetsizdir. Mantıksız bir şekilde yüklü ders programları ve devam mecburiyeti talebenin ferdî mesaisine ve şahsiyetlerinin inkişafına imkân vermiyor. Ders saatleri dışında talebe hoca münasebetleri ve fikir teatisi güçleşiyor. Maddî imkânlarımızla mütenasip olarak bile talebelerin hakikî bir üniversite havası içinde yaşamaları için bir şeyler yapabilmiş değiliz. Üniversite talebesinin gündelik hayatını sıkıntısız bir şekilde geçirmesi, kitaplarını kolayca tedarik edebilmesi müzik, tiyatro, spor gibi ihtiyaçlarını bir lüks olmadan tatmin edebilmesi için neler yapabildik ki!

Yüksek tahsil gençliğinin sayısı her sene artıyor. Buna muvazi tedbir alamadığımız için şartlar gittikçe ağırlaşıyor. Kâfi elemanlarımız olmadığı için yeni üniversiteler açmak meseleyi halletmez. Sadece seviyeyi düşürür. Kanaatimce bir yandan lüks ve lüzumsuz ithal maddelerinden yapacağımız döviz tasarruflariyle her sene Avrupa ve Amerikaya çok sayıda talebe göndererek

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000092

veya gitmelerine imkân vererek kendi müesseselerimizdeki izdihamı önlemeli ve müstakbel üniversitelerimizin hocalarını yetiştirmeli, bir yandan da memleketimizdeki talebenin refah seviyesini yükseltecek imkânları sistemli bir şekilde hazırlamalı. Üniversiteleri bir işe girmek için geçilmesi zarurî bir sıkıntılı devre olmaktan çıkarıp hayat boyunca daima zevkle hatırlanacak, manen zengin hatıralarla dolu bir kültür ocağı haline getirmeliyiz. Biz büyükler bunları yaptıktan sonra ancak gençlikte kusur aramaya kalkabiliriz.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000093

Mehmet KAPLAN
Edebiyat Fakültesi
Yeni Türk Edebiyat Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması her sahaya ait meselelerin ilmî bir şekilde bilinmesine bağlıdır. Yarım ve müphem fikirlerle işler ancak karıştırılır, düzeltilemez. İlk okul, orta okul ve lise tahsilinin bizde doğru dürüst okuma merakı uyandıramaması, üzerinde ehemmiyetle durulacak bir konudur. Bütün cahiller bu seviyeye yükseltilse bile, ki bu çok uzun zaman ve masrafa bağlıdır, memlekette yine derin ve esaslı değişiklikler yapılamaz. Bize her şeyden önce bir mütehassıslar zümresi lâzımdır. Bin yarı aydının çözemiyeceği bir meseleyi hakikî bir mütehassıs halleder Umumî tahsilin nasıl olması gerektiği bile, Prof. Mümtaz Turhanın gösterdiği üzere, bir ihtisas işidir. Türkiyede pek çok davanın sürüncemede kalmasının iki sebebi vardır.

1) Mütehassıs yokluğu,

2) Orta münevverin kendini her sahanın bilgini sayarak ilme değer vermeyişi, hatta ondan korkması. Batı medeniyeti, âlimler, mütefekkirler, mucitler ve

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000094

sanatkârlar tarafından yaratılmıştır. Biz henüz bunun farkında olmadığımız için sathi benzetmelerle geçiniyoruz.

Lise sıralarında iken bende edebiyat ve felsefeye karşı büyük bir merak uyanmıştı. Eskişehir Halk Evi Kütüphanesinde yıllarca bir hayli kitap okudum. Hocalarımdan çoğu fazla para kazanırım ümidiyle Tıbbiyeye girmemi tavsiye ettiler. Yalnız biri Edebiyat Fakültesine gidersem para kazanmasam da daha çok mesut olacağımı söyledi. Onun sözünü tuttum. Bu seçimden asla pişman değilim. Fikir ve sanatla uğraşmanın insanı daha çok mesut ettiğini gördüm. Başarının ilk şartı öyle zannediyorum ki, mizacına en uygun mesleği seçmektir. O zaman insan yorulmadan, bıkkınlık duymadan çalışır ve çalıştığı mevzua daha çok dikkat eder. Edebiyat Fakültesinden Hocamız olan Prof. Dr. Fuat Köprülü bize edebiyat ve tarih sahalarında ilmî araştırma usullerini öğretti. Yanında asistan olarak çalıştığım Prof. Hamdi Tampınar'dan estetik bakışı öğrendim. Fransız Mütefekkiri Alain'in tekrar tekrar okuduğum kitaplarına pek çok şey borçluyum. Lisedenberi takip ettiğim tek usul sadece bilmek gayesiyle her gün okumaktan ibarettir. Okumadan geçen bir gün bana boş gelir. Bu günkü üniversite gençlerine tavsiyem dünyanın büyük mütefekkirlerinden hiç olmazsa birini tam olarak ve tekrar tekrar okumalarıdır. Eskiler bir «Pir» e ulaşamadan selâmete ulaşılamıyacağını söylerlerdi. Bu fikir bu gün için de doğrudur. Hiç bir insan kendi zayıf fikirleriyle kendi kendini aşamaz. Bir filozof, âlim veya sanatçıya karşı derin hayranlık duygusu ve onun izinden gitme, kurtuluşun yegâne çıkar yoludur.

En çok meşgul olduğum mevzular ferdî ve içtimaî hayatın mânası ve gayesidir. Edebî eserlerde bunların

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000095

cevabını araştırmaktayım. Edebiyat felsefeden daha zengin ve canlı hayat görüşlerini ihtiva ediyor. Her büyük edebiyatçı varlığı yeni bir şekilde tefsir ve tasvir ediyor. Çağlar ve nesiller boyunca hayat görüşleri değişiyor. Şimdiye kadar bu konuda bir kaç kitap ve bir hayli makale neşrettim.

Üniversite gençlerinde gördüğüm en büyük eksiklik, büyük ihtirasları, çalışma güçleri ve cesaretleri olmayışıdır. Küçük eğlenceler ve küçük muvaffakiyetlerle iktifa ediyorlar. Zorluktan kaçıyorlar. Bu onların kendilerini aşan hakikî bir imana sahip olmayışlarından ileri geliyor sanıyorum. Kelimenin iki mânasiyle eğlenmek, içinde bulundukları durumu hülâsa edebilir. Gençlerin ağzında sık sık duyulan «boş ver» sözü «nihilizm»'in türkçe karşılığıdır. Uğrunda yaşanacak ve ölünecek ulvî kıymetler eksikliği. Mamafih bu imansızlık gençlere has değildirl. Gazeteler her gün hareket ve sözleriyle hiç bir şeye inanmadıklarını ilân eden büyüklerin isimlerini basıyor; örneker bunlar. Gençler gözlerini Türk tarihinin ve batı dünyasının hakikî büyüklerine çevirebildikleri takdirde hayatlarına manâ verebilecek kıymetleri keşfedeceklerdir.

Bir üniversite öğrencisinin içinde dipdiri bir ideal olunca, her nevi maddî sıkıntıya katlanabileceğine inanıyorum. Avrupa ve Amerika'da üniversite genci tahsilini bitirinceye kadar her işi yapıyor. Bizde de bunun örnekleri vardır. Zenginlerimiz arasında hayır işlerini sevenlerin sayısı çok az. Çokları kendi çıkarlarından başka bir şey hatırına getirmiyor. En büyük vazife devlete düşüyor. Üniversite tahsilinin değeri düşünülürse, büyük bir site kurmanın bir fabrika kurmadan daha az ehemmiyetli olmadığı anlaşılır. Fabrikayı kuranlar insanlardır. Fabrikadan önce insanı kurmak lâzımdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000096

Pratik olarak Vilâyetlerin ve Bankaların üniversite gençlerine yardım edebileceklerini sanıyorum. Mamafih kendi kaderlerinin ıslahı büyük nisbette üniversite gençlerinin kendi iradelerine bağlıdır. İsterlerse tek tek veya toplu olarak pek çok şey yapabilirler.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000097

Haluk KARAMAĞRALI
İlâhiyat Fakültesinde Doçent

1 — Kalkınmayı, bir cemiyeti bütünü ile müreffeh ve mesud kılmak üzere manevî değerler ve teknik bakımından yükseltmek olarak anlıyorum. Bu mânada kalkınma birbirlerine doğrudan doğruya veya dolayısıyle bağlı, girift bir takım içtimaî, iktisadî ve teknik meselelerin yekdiğeri ile hem âhenk olarak halledilmesi ile gerçekleşebilir. Şüphesiz bu bütün ilimlerin kompozisyonunu gerektiren, dolayısıyle ihtisasa, hattâ yüksek ihtisasa taallûk eden bir iştir. Sadece büyük kitleye umumî tahsil verilmesi ancak milletce ilk okul veya nihayet lise seviyesinde kültür sahibi olmamızı temin eder ki, Türkiyenin hiç bir meselesini bu seviyede halletmemize imkân yoktur. Mütehassıs olmayanların meseleleri bütün şümulü ile kavramaları ve isabetli hâl tarzlarına varmaları mümkün değildir. Bunların cemiyeti kalkındırma yolundaki icraatı manevî yapıda çatışmalara ve telâfisi imkânsız çöküntülere sebep olmaktadır. Tanzimattan beri bu yolda süregelen gayretlerin neticesi meydandadır. Bu bakımdan evvelâ bir mütehassıslar kadrosunun yetiştirilmesi elzemdir.

Bununla beraber büyük kitlenin de muayyen bir tahsil ve kültür seviyesine erişmiş olması, mütehassıs-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000098

ların ortaya koyacakları esasların ve hâl sûretlerinin milletce kavranılmasını ve benimsenmesini temin edecektir. Bu husus cehaletten doğan direnmeleri bertaraf ederek kalkınmayı kolaylaştıracağı ve hızlandıracağı gibi kalkınmanın demokratik bir düzende gerçekleşmesine de imkân sağlayacaktır. Binaenaleyh bu iki şıkkı birbirinin zıddı olarak değil mütemmimi, hattâ ayrılmaz unsurları olarak görüyorum.

2 — İhtisas erbabı olmayan bir zümrenin Batıyı olduğu gibi kopya etmekle Türkiyenin kısa yoldan kalkınacağını zannetmesi ve bu zannı tatbik mevkiine koyması kapılarımızın Batı kültürüne gümrüksüz olarak açılmasını intaç etmiş ve bizi millî kültürümüzü kaybetmek telhikesi ile karşı karşıya bırakmıştır. Kanaatimce, kültürünü kaybeden bir millet erimeğe ve tarih sahnesinden silinmeğe mahkûmdur. Beni en çok meşgul eden dâva millî varlığımızın esası olan kültürümüzün —başta dilimiz olmak üzere— bütün unsurları ile korunması, geliştirilmesi ve milliyetçiliğin Türkiyede hâkim fikir, hâkim ruh olmasıdır.

3 — Gençlik, bilhassa üniversite gençliği Türkiyenin yarını demektir. Millî kültürümüzün tahribinin kaçınılmaz neticesi olarak gençliğin bir kısmı tamamen başıboş, millî idealden ve manevî değerlerden mahrum, bencil insanlar olarak yetişmektedir. Umumî kültür seviyeleri çok düşük, Türkçeleri çok bozuktur. İçlerinde doğru dürüst bir dilekçe yazabilecek olanları sayılacak kadar azdır. Vietkong için kıyamet koparanlar Rus mahkûmu Türklerin kitle hâlinde yok edilmesi karşısında tamamen kayıtsızdırlar. Bunların dışında terbiye ve nezaket kaidelerine de riayetkâr değiller.

Bu durum bugüne kadar yürütülen hatâlı bir eğitim politikasının neticesidir. Binaenaleyh işe eğitim politi-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000099

kasının ıslâhından başlamak ve yeni yetişenlere ilkokuldan itibaren millî bir terbiye ve millî bir ideal vermek lâzımdır. Bugünkü üniversite gençliği için yapılacak şey, onları partilerin oyuncağı olmaktan, sokak politikasından kurtararak iyi birer meslek adamı olarak yetişmek üzere çalışmaya zorlamaktır.

4 — Türkiyede iş sahalarının çok mahdut olması münevverleri, hattâ sadece okur - yazar olanları bile geçimini devlet kapısından temin etmeye sevketmiştir. Memur kadrolarının gittikçe şişmesi neticesinde daha yüksek dereceli diplomaların aranması ve elhiyetten ziyade diplomaya ehemmiyet verilmesi üniversitelere tehacüme sebep olmuş; üniversiteler de türlü tesirler altında talebe sayısını normal ölçüler içinde tutamaya rak kapılarını ardına kadar açmışlardır. Bugün hemen bütün fakültelerde talebe miktarı hoca, sınıf, kütüphane ve laboratuvar imkânlarının çok üstündedir. Mev cut şartlar içinde talebelerin iyi yetiştiğini kimse iddia edemez. Üniversite talebesi için temiz ve ucuz yatacak yer ve yiyecek bulmak çok müşküldür. Mevcut yurtlar ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğu gibi sıhhî ve düzenli de değildir. Üniversite kurarken gerekli bütün tesisleri ihtiva eden talebe sitelerini de beraber düşünmek lâzımdır. Bugün için alınacak tedbir sür'atle büyük bir talebe sitesi meydana getirmektir. Bu arada talebe cemiyetleri de —eğer günlük politika ile uğraşmaktan vakit ayırabilirlerse— bu hususta faydalı bazı işler yapabilirler.

Kitap meselesi kütüphaneleri takviye ile kısmen halledilebilir. Fakat zannederim asıl mesele bazı fakültelerde hocaların ders kitaplarını kendi hesaplarına bastırarak yüksek fiatla satışa arzetmelerinden ve talebenin bu kitapları almak mecburiyetinde kalma-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000100

sından doğmaktadır. Bu kitap ticareti mutlaka önlenmelidir. Ders kitapları fakülteler tarafından bastırılmalı ve talebeye maliyet fiatına verilmelidir.

Talebe meselelerinin hallinde alınacak en esaslı tedbir herkesi memur olmak ve üniversite tahsili yapmak mecburiyetinden kurtarmak olacaktır. Yeni iş sahalarının ve bu sahalara adam yetiştirecek kısa süreli meslek mekteplerinin açılması üniversitelere tehacümü durduracaktır. Diğer taraftan fakültelere alınacak talebe sayısını da behemehal normal haddinde tutmak lâzımdır. Üniversitelerimiz bu ölçüde talebe almaya ve mezun vermeye devam ederlerse yakın bir istikbalde çok çetin bazı yeni problemlerle karşılaşmamız mukadderdir.

5 — Hatâlı bir eğitim politikası ile bomboş bırakılan, ruhları ve kafaları sapık duyguların ve fikirlerin doldurmasına şaşmamalıdır. Hattâ Millî Eğitim Bakanlığının başına zaman zaman solcu şahsiyetlerin getirildiği, milliyetçiliğin devlet kudreti ile ezilmek istendiği, eğitim politikasına solcu bir hüviyet verildiği hatırlanırsa bugünkü durumu çok tabii olarak karşılamak lâzımdır.

Gerçekten millî bir eğitim politikasının ilkokuldan itibaren tatbiki ile gençlerin iyi ile kötüyü tefrik kabiliyetini ve zehirli telkinlere karşı muafiyet kazanmalarını sağlamak mümkündür. Diğer taraftan Türkiye sathında bu mikrobun üreyeceği vasatı da ortadan kaldırmak şarttır. Bu da yeni iş sahaları açmak, herkese iş bulmak, içtimaî emniyet ve adaleti gerçekleştirmekle sağlanabilir.

1967

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000101

Arif Müfit MANSEL
Arkeoloji Profesörü

Türkiye'nin az zamanda kalkınması mevzuunda elbette umumî bir tahsil şart. Hiç olmazsa ilk tahsil. Fakat, bu kitle içinde sivrilen kabiliyetlerin yetişebilmesi için ilk okul tahsilinin üstünde onların mizaç ve isteklerine tamamen uygun bir öğretime tâbi olmaları lâzımdır.

Meşgul olduğum mevzular memleketin tarihini ve ilk çağdaki kültürlerini meydana çıkarmak ve bunlarla ilgili meseleleri halletmektir. Bizim arkoloğ olarak masa başındaki çalışmalarımız kadar kazılardaki araştırmalarımız da önemlidir. Nitekim, yıllardanberi Antalya bölgesinde Side ve Pergede kazılar yapmaktayım. Edebiyat Fakültesi tarafından Antalyada kurulmuş bir arkeoloji istasyonu vardır. Yazılarım ve kazılara dair kısa raporlarım Belleten ve Tarih - Arkologya dergileriyle Avrupa ve Amerikada çıkan, ayrıca arkeoloji ve ilk çağ tarihi sayesinde yazılmış otuz tane makale ve kitabım vardır.

Ben Almanyadaki yüksek tahsil metodlarına göre çalıştım. Bu metod öğrenciyi ezbere sevk edeceği yerde hocalariyle yakın temaslara sokar. Birlikte araştır-

Universitäts- und Landesbibliothek Halle Zweigbibliothek Vorderer Orient

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000102

ma ve çalışma imkânını sağlar. Gençlerin yetişmeleri hususundaki tavsiyeme gelince herkes istediği ve sevdiği mesleğe girmeli ve onu tahsil etmelidir. Çünkü insan sevmediği bir meslekte şevkle çalışmaz ve tabii faydalı neticeler elde edilemez.

Üniversitelerimizin bugünkü durumu normal değildir. Yüksek tahsilden gayemiz her şahsın dilediği branşa girmesidir. Fakat bir takım imkânsızlıklar mevcut, Lâboratuar malzeme yokluğu, eleman meselesi bunların başlıcasını teşkil ediyor. Zaruri olarak giriş imtihan usulüne baş vuruluyor. Üniversitelerimiz günden güne geliştiğinden buna göre yeni binalar ve tedris kadrosu da çoğalacak. Çok ümit ediyoruz ki, ileride her istekli tatmin olunacaktır. Yeni üniversitelerimizin açılması bu durumun yükselmesinde bilhassa büyük rol oynayacak.

Umumiyetle şunu söyliyebilirim ki, şimdiye kadar bizim bölüme intisap eden öğrencilerden memnunuz. Bâzılarında yabancı dil bilgisi noksan, bâzılarında ise şahsî çalışmalarından ziyade ezberciliğe meyil görülüyor. bu kusurların düzelmesi için sadece üniversite programlarının ıslâhı değil bil'akis üniversite tahsilinin kaynağı olan liselerin mükemmel bir reforma kavuşmaları icabeder.

Öğrencinin yatacak ve kalacak mevzuu mühim bir meseledir. Bunun için öğrenci yurtlarının sayısını arttırmak ve çalışkan öğrencilere burs temin etmek; talebe kantinlerinde ucuz ve temiz yemek çıkarmak lüzumlu işlerin başında gelir. Üniversite Rektörlüğü bu iş için bu yılki bütçeden yüz bin lira bir tahsisat ayırmıştır. Halledilmiş bir çok meseleler yanında yapılacak pek çok vazifeler vardır. Her şeyi üniversiteden

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000103

beklememek, bu hususta memleketin zengin şahsiyetleriyle devlet makamlarının uyanık davranmaları lazımdır. Avrupa ve Amerika memleketlerinde böyledir, bu gibi yabancı memleketlerde talebe grupları zengin şahsiyetler tarafından korunur ve bakılır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000104

Süheyl ÜNVER
Tıp Tarihi ve Deontoloji Ord. Prof.

Türkiyenin az zamanda kalkınması için en ücra köşelerde bile mekteplerimiz olmalı, amma büyük kitleye umumî tahsili teşmilde ifrata varmamalı, onların görgülerini artırmalıyız. Kendilerine mektepten sonra hal ve şartlarına göre yazılmış kitaplar veremediğimizden bir defa köylü, okumayı unutuyor veyahut eline geçirdiği düşük şeyleri okuyor. Bizde zamanımızın ilim ve fennî icapları dahilinde yobazlıktan arınmış hakikî bir din terbiyesi vermek, vatanın menfaatini şahsi menfaatlerin üstünde tutmak terbiyesini kökleştirmek, böylece ahlâkî kalkınmaya son derece ehemmiyet vermek icabeder. Seçkin kabiliyetler kendilerini mutlaka ihtisas yolunda yürütürler, fakat bunları da mütehassısı oldukları sahalardan kaçırmamak lazımdır. Zira, bu gibi nadide yetişen zevata maddî yardım çok azdır. Bu zevattan hakikî istifade için her şeyden önce karınlarını doyurmamız şarttır.

En çok meşgul olduğum mevzular sıra ile Tıp Tarihi, İlimler Tarihimiz, Tarihin İlim ve Sanat Adamları Biyografileri, Moral hususlar ile sulu boya resim, altında tezhip ve tarihî resmimiz olan minyatürdür. Bun-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000105

ların hepsinin ayrı ayrı sayılarını bildiremem. Tıp mesleğine, hastalıklı büyümem hesabiyle beni tedavi eden doktorun iyi ve nazik muamelesi ile girdim. 10 yaşımda babamı kaybederek yetim kaldım. Anneciğimin ihtimamı ile fenne karşı hevesim arttı. Birinci Cihan harbinin ikinci senesinde idi, 1915 de Tıbbiyeye girdim, çok müşkül şartlar altında tahsilimi bitirdim. Tıbbı o kadar beğendim ki, dünyaya bir daha gelsem yine hekim olurdum. Örnek ittihaz ettiğim büyük insanların ilerleme yollarında yürümeyi kendime emel ittihaz ettim ve ondan asla yüz çevirmedim. Çeşitli mevzularda durmadan, çalışmak, macerası hakkında beni çok esaslı ve sarsılması güç prensiplere vardırdı. Hep yeni şeyler öğrenmekten ve onların faideli taraflarını neşretmekten bir an bile vaz geçmedim. İnsanlara yakışan yegâne meziyetin öğrenmek olduğuna o kadar inandım ki, 24 saat bir şey yemeyen nasıl aç kalırsa ben de, değil her gün, her an yeni bir şey öğrenmezsem ruhen daima açlık hissediyorum. Hepimizin aklımıza sahip bir insan olarak iç alemimizi daima ihmal ettiğimizin farkında olmadığımıza kailim.

Zamanımız gençlerinin dünyanın bu günkü ilim, fen ve cemiyet meselelerinde görülen muazzam ve ilerisi için de ahlakî yükselme ve yükseltmeyi ve kârakteri en baş emel olarak tahakkuk ettirmelerini istemekteyim. Bu cihetle bir meslek sahibi olurken ahlakî atmosfere çok ehemmiyet vermeleri gerektiğine ve ancak bu suretle ahlakî bir muhit içinde mes'ut ve bahtiyar olabileceklerine inanıyorum. Zira, bu günkü dünya gidişi maalesef bu noktayı ele alacak büyük adamları daha henüz yetiştirememiştir. Bütün gençliğin ahlâk cihetiyle içtimaî nizamı kuracak fikirleri ortaya kendilerinin koymaları için düşünmelerine taraftarım.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000106

Üniversitelere devam eden gençlerin çoğunda yüksek bir diploma temini gayesi olunca, Fakültelerinden kendilerine mezuniyet hakkını bahşeden, öğrendikleri derslerin usulleri üzerine kendiliklerinden ilme bir şey katmak için az heves gösterdiklerinden müteessirim. Böyle mezunların Üniversiteyi kendilerine yüksek diploma tevdî eden bir yüksek mektep saymaları bence doğru değildir. Üniversiteli ruhu böyle olmaz. Üniversiteler her şeyden önce, orda bulunan her kademede Öğretim Üyelerinin yetiştiği bir yerdir. Talebe yalnız kitaplarında yazılı olan malûmat ile iktifa etmiyerek Hocalarının da nasıl yetişdiklerini adım adım takip etmelidir. Talebe bunun da farkında olmadan mezun oluyor ve hattâ yüzde doksan dokuz buçuğu hocalarını yakinen tanımıyorlar bile. Bence, bu talebe namına büyük bir kusurdur. Bunun ne suretle düzeleceğini kendilerinin akıl etmeleri lâzımdır. Üniversite talebesine böyle bir öğüt vermeği doğru ve yerinde bulmam. Kabiliyetli bir insana vazifesi ihtar olunamaz.

Üniversiteler yüksek mektep değildir. Orada, liselerde olduğu gibi her dersin kitabı olamaz. Bu, üniversite ruhuna muhaliftir. Hocalar ders kitabı yetiştirmekle mükellef değildirler. Onlar, derslerinin teferruatına ait daima neşriyatta bulunmak yolundadırlar. Talebenin farkında olmadıkları yayınlar pek çoktur. Bir çokları lütfedip bu işe zaman harcayıp yapıyorlar. Ders kitabı, dersleri takipten ziyade talebenin hoşuna gidiyor. Kolayca «a canım kitapta varya alır okurum» ne lüzum var, diyebiliyor. Talebe bilmeli ki, Milletlerarası teâmül icabı Üniversitelerde müracaat olunacak eski ve yeni kitaplar kütüphanelerde mevcuttur. Hocalarının takdirlerini bu kitaplara müracaatla farklı veya farksız bulabilirler. Bizde Üniversite gençleri lisana

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000107

her zamankinden ziyade kuvvet vermeli ve kütüphanelere de bildikleri dillerde kitapları temin edilmelidir. Talebe, ders haricinde üniversitede ilmî etüd ve temaslara kıymet vermeyip boş gezerse onlar üniversitelerin hakikî mezunları sayılamaz. Benim gördüğüm Garp memleketlerinde böyledir. İlim zihniyeti bunu böyle icabettirir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000108

Sabri ÜLGENER
İktisat Fakültesi İktisat ve
Maliye Teorisi Profesörü

Türkiyeyi az zamanda kalkındırmak için büyük kitleye umumî tahsil verilmesiyle seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesi arasında, ben şahsen, birini feda ederek tercih yapmak mevkiinde olduğumu zannetmiyorum. Geniş kitleyi asgari bir bilgi ile teçhiz etmenin hayati derecede ehemmiyetine kaniim. Türkiyenin yükselme yollarını burada görüyorum. Geniş kitlesi yeter derecede tahsil görmemiş bir milletin mahdut zümrelerine ihtisas imkânlarını sağlamaya çalışmaktan büyük bir netice alınamaz. Bununla beraber kültür ehramının kaidesini teşkil eden halk tabakalarına muhtaç olduğu tahsili sağlarken, onunla paralel olarak seçkin kabiliyetleri bulup işleyecek yüksek kademeli tahsil müesseselerinin geliştirilmesini de faydalı bulmaktayım. Yalnız, bütün bunların meslekten yetişme, vasıflı ve kabiliyetli öğretim elemanlarına muhtaç olduğunu düşünerek bu konuda çok dikkatli ve itinalı hareket etmek lâzım geldiğine inanıyorum. Öğretim elemanlarını yeter sayıda yetiştirmeden tahsil hayatının gerek ilk ve gerek son kademelerinde memleket çapın-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000109

da tesislere gitmek faydalı olmaktan ziyade zararlı neticeler doğurabilir.

Bence her ilim, yetişmek için uzun ve sabırlı çalışmaları şart koşar. Eskidenberi hocalığa karşı derin alâka ve hevesim vardı. Tahsilim sırasında, bilhassa Nazi Almanyasının kadrini bilmediği ilim adamlariyle İstanbul Üniversitesinde yıllarca beraber çalıştım. Kendilerinden çok faydalandığımı burada belirtmek isterim. İktisat ilminin pozitif esaslara dayanan lojik sistemi beni daima bu branşa teşvik eden amillerin başında gelmiştir.

Bir milletin iktisaden kalkınmasında en mühim amili teknik inkilâplardan daha çok iktisadî zihniyetin gelişme ve serpilmesinde gördüğüm için çalışmalarımın başındanberi bu mevzuu yakın bir ilgi ile takip ettim. Bu bahse dair 1952 de neşrolunmuş «İktisadî İnhitat Tarihimizin Ahlâk ve Zihniyet Meseleleri» adlı eserimle, muhtelif makalelerim vardır.

Üniversite gençlerimiz arasında yatacak - yiyecek ve kitap bakımından büyük sıkıntı içinde bulunanların mevcudiyetini biliyoruz. Her sene, üniversite bütçesine konulan tahsisat ile bu durumda olanların gerek harçlarını ödemek gerekse devamlı yardımlarla korunmasına çalışılıyor. Ayrıca devlet iktisadi teşebbüslerinin bir kısmıyla, hususi sektöre dahil bâzı teşebbüslerin burslar ihdasıyla hayırlı yardımları bu sıkıntıyı biraz olsun hafifletmektedir. Bundan başka bâzı şahsiyetlerin servetleri üzerinde vakıflar tesis ederek talebeyi okutmakla veya memleket irfanı hayrına ilmi incelemelere teşvik için sarfettikleri gayretler varlıklı ailelerimize örnek teşkil edecek bir mükemmeliktedir. Meselâ «Tahir Taner Tesisi» bu mevzuda şükranla kayde

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000110

değer. Maalesef zengin ailelerimiz arasında fakir gençleri okutmak için yardım alışkanlığı fazlaca gelişmemiştir. Amerika gibi kazançların ve hayat seviyesinin çok yüksek olduğu bir memlekette üniversitelerin ve gençlik teşkilâtının muazzam ölçüde hususî yardımlardan faydalandıkları herkesce bilinir. Yoksul gençleri okutmak ve korumakta birbiriyle adeta yarışan varlıklı ailelerin bu gayretlerinin bizim memleketimizde de günün birinde kökleştiğini görmek en büyük emelimizdir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000111

Adnan ÖTÜKEN
Yüksek Öğretmen Okulu
Öğretim Üyesi

1 — Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumî tahsil verilmesini mi yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs (elit) zümre olarak yetiştirilmesini mi faydalı bulunuyorsunuz?

1 — Türkiyenin kısa zamanda kalkınması için mütehassıs (elit) idareci zümrenin yetiştirilmesi ve bilhassa bunlara milliyetçi terbiye verilmesi elzemdir. Yeni nesiller mazilerinden habersizdirler. Bunlar 30 senedir kasden böyle yetiştirilmişlerdir. Bu nesillerin mazi ile irtibatları âdeta kesilmiştir. Gençlerin büyük çoğunluğu kendilerini köksüz bir milletin çocukları zannediyorlar. Nüfusun yüzde yüzünün okur - yazar hale gelmesi şüphesiz arzu edilir, fakat memleket kalkınması yalnız okur - yazarların artmasiyle mümkün olamaz. Bizim yarım veya çeyrek aydınlara değil, memleket ve dünya gerçeklerini bilen hakiki münevverlere, millî terbiye almış idarecilere ihtiyacımız vardır.

2 — En çok meşgul olduğunuz dâvalar nelerdir? Bunlara dair eserler neşrettiniz mi?

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000112

2 — En çok meşgul olduğum dâva, bugün maalesef yüzde kırkı güçlükle aşan okur - yazarların gerçekten okur - yazar haline getirilmeleridir. Memleketimizde okuma yazmayı öğrenenlerin büyük bir kısmı sonradan bunu unutuyorlar. Okuma itiyadı kökleşmiyor. Bu hizmette kütüphanelerin büyük rolü olacaktır. Kütüphanelerin ve iyi vasıfta kütüphanecilerin sayılarını sür'atle arttırmamız ve kötüphanelere büyük değer vermemiz lâzım. Bu hizmete ömrümün 25 senesini verdim ve eserlere, yazılar yazdım, konferanslar verdim.

3 — Karşınızda bulunan üniversite gençliğinde gördüğünüz en büyük eksiklikler ve kusurlar nelerdir? Bugünkü gençlerin iyi yetişmesi için neler tavsiye edersiniz?

3 — Birçok kimselerin düşünceleri hilâfına ben bugünkü üniversite, daha umumî bir tâbirle yüksek tahsil gençliğini cahil, tenbel, serseri ve âvare bulmuyorum. Büyük çoğunluk iyi çalışıyor. Serserilik eden, başıboş olanlar küçük fakat şirret bir zümredir. Bunlar şımartılmış, millî terbiyeden tam manasiyle mahrum kalmış serseri mizaçlı çocuklardır. Mahdut da olsa bir kısım üniversite hocalarının bunda büyük günahları ve mesuliyetleri vardır. Tasavvur ediniz ki bir üniversite rektörü milletimizi hakir görüyor ve «Son Türk devletinin 50 senelik ömrü bile kalmamıştır» diyebiliyor. Böyle bir adamın başına musallat edildiği bir yüksek tahsil müessesesinde tabiidir ki birkaç mal yetişir. Bugünkü gençlerin iyi yetişmesi herşeyden önce imkânların arttırılmasına bağlıdır. İyi, mükemmel yurtlar, Avrupaî anlamda üniversite kütüphaneleri, ve spor tesisleri gençliği âvarelikten kurtarır. Fakat herşeyden önce, öğretmenlerin, profesörlerin gençlere iyi örnek olmaları şarttır. İşini gücünü bıra-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000113

kıp siyaset madrabazlıkları ve siyasî tahriklerle meşgul, çocukları sokaklara döken hocalar, yüksek tahsil gençliğine son yıllarda büyük zararlar vermişlerdir.

4 — Son senelerde üniversite gençliği arasında yayılma istidadı gösteren aşırı sol akımların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmalıdır?

4 — Aşırı cereyanlara kapılan gençler kötü hocaların eseridir. Tanrıya şükredelim ki, bu aşırı cereyanlara kapılan çocuklar üniversitelerde ve yüksek okullarda ekseriyet teşkil etmemektedirler. Fakat bu cereyanların yayılmasına bir an evvel sed çekmek lâzımdır. Gençler bir ideale bağlanmak ihtiyacındadır. Bu ihtiyaç hocalar ve mürebbiler tarafından giderilmediği müddetçe, okularımızda ve yüksek tahsil müesseselerinde millî terbiyeye büyük ölçüde yer verilmediği sürece, zararlı akımlar gençleri pençeleri arasına alabilirler. Ve gençler, gerçek mânasını bile bilmedikleri, anlamadıkları ideolojilerin adamları olurlar. Son yıllarda bunun örneklerini görüyoruz. Bence aşırı, zararlı akımlar diye bir şey yok, kökü dışarda olan, parası dışardan gelen ve çok sayıda satılmış adam elde etmiş olan Komünizm akımı yahut belâsı mevcuttur. Bu bahiste, üniversitelerimiz öğretim elemanlarından beş on tanesinin bile (aşırı solcu, maskeli komünist hocalar) gençliğimiz üzerinde ne büyük tahripler yaptıklarını görüyoruz.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000114

Hikmet TANYU
(İlâhiyat Fakültesinde Doçent)

Büyük kitleye umumi tahsilden nazari bilgiyi mi kasdediyoruz yoksa artık iflas etmiş bu sistem yerine manevi değerlere dayanan bir eğitim ve öğretim yolunumu kasdediyorum? Yoksa, Türkiyede milliyetçi bir gençlik yetiştirecek milli kültür programına sahip bir maarif sistemini mi düşünüyoruz?

Seçkin kabiliyetler nasıl seçilir? Seçkin kabiliyetli olmak hangi esasa dayanır? Bir kitleye umumi tahsil, millî ve manevî tahsil ihmal edilerek, seçkin sınıf yetiştirilmeye çalışılsa bu iş nekadar sürer? Demokratik bir nizamda böyle bir program tatbik edilebilir mi? Dünkü ve bugünkü bozuk maarif sistemi onun eğitim ve öğretim bozukluğu ile ilgili eğer Türk milletinin eğitim dâvâsı bir bütün halinde ele alınsaydı, durum bugünkünden farklı olurdu. Türk marifi biran önce manevî ve millî değerleri aşılayan bir eğitim sistemine dönmelidir. Programlar çağdaş milletlerde olduğu gibi millî bir hüviyet almalı, millî tarih, millî edebiyat, folklor, din ve ahlâk dersleri verilmelidir.

Umumi tahsili dar ve mevcut hatâlı duruma göre değerlendirmek yerine, seçkin uzman yetiştirme işini

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000115

ana kültür, millî eğitim ve öğretim sistemi ile beraber almak zaruridir. Karakter, ahlâk, iman terbiyesi millî şuur ve bilgi ocağı olması gereken ve kitlenin milliyetçilik ve milletçilik anlayışıyla yoğrulması manasında birleştirilmiş tam teşekküllü ve öğretmenli bölge okulları halinde bir kitlenin umumi aydınlığa kavuşturulmasına ihtiyaç vardır. Bu, Türk milletinin varlığı şartıdır. Ve beklemeğe de artık tahammül kalmamıştır. Şu halde her ikisi ayrılmaz şekilde birlikte ele alınması gereken iştir. Birisinden vaz geçmek dimağ mı, kalp ve kan mı gibi ayırmalara yol açar. Her ikisi birbirini tamamlar. Birbirine ortam hazırlar. Birbirinin karşısında değildir. Halli beraber gereken içiçe meselelerdir

En çok meşgul olduğunuz davalar nelerdir? Bunlara dair eser neşrettiniz mi?

Dinler tarihinde ötedenberi çok yanlış şekilde ortaya çıkarılan ve çok yanlış şekillerde okullarda, sosyoloji kitaplarında yer verilen totemizm cemiyet tiplerine göre dini şekillerden geçiş gibi tamamen eskimiş bilgilerin bugünkü mukayeseli dinler tarihi muvacehesinde tahlil ve tenkidine ait araştırmalar ... yine hatalı bir şekilde süregelen Türklerde totemizim diye yanlış bilgilerin hangi sebeplerle gayri ilmi olduğuna, hangi şekilde yanlışlığın sürüp gittiğine dair ilmi araştırmalar, Türklerin dinî tarihine dair bâzı yeni görüşler üzerinde çalışmaktayım. Ayrıca gerçek islâmiyete aykırı olan bâtıl inanışlarla ilmî mücadele, neşre hazır iki kitap (Ankara ve Çevresinde Adak ve Adak Yerleri) diye Türklerde taşla ilgili inançlar meşgul olduğum mevzulardır.

Üniversite gençliği hakkında topluca mütalâa yürütmek mümkün değildir. Esasen kusurların, eksiklik-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000116

lerin sorumlusu başta hükümet ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleridir. Ne ekilirse o biçilir. Bugünkü gençlerin yetişmeleri için Türkiyede ciddi, netice alıcı ve bütün vatan sathını kaplayıcı şumul ve derinlikte bir faaliyet görmüyorum. Maddî manevi sıkıntılar, eksik hocalarla lise tahsilini yapan, manevi ve milli ideal hususu maarifin yanlış tutumu dolayısiyle ihmal edilerek hatâlı şekilde yetiştirilen gençlerin suçluluğu, her şeyden önce, maarif zihniyetindeki yanlışlıktan gelmektedir. Bugünkü gençlerin iyi yetişmeleri herşeyin yeniden ele alınmasında ve yukarıda ilk soruya ve son soruya verdiğim cevaplarda olduğu gibi bir eğitim ve öğretim tarzına bağlıdır. Ayrıca iktisadî, içtimaî, sıhhi gıdalanma, barınma v.s. bir sıra yetişmeye mani hususların giderilmesi, aşırı akım tuzaklarının bölücü ve yıkıcı faaliyetlerin ortadan kaldırılması lâzımdır.

Önce üniversite gençliği arasında yayılma istidadı gösteren aşırı sol akımların önlenmesi için gereken tedbirleri almadığı için hükümet ve Büyük Millet Meclisi, senatörler ve Milli Güvenlik Kurulu Sorumludur. İlk önleyici vazife bunlarındır. Her zaman olduğu gibi üniversite gençleri arasında da zararlı akımları yaymaya çalışanlar olabilir. Bunlar başta komünizm, ihtilâlci marksist sosyalizm, Nazim Hikmet propagandacıları, Türkiye birlik ve bütünlüğünü parçalamaya matuf bölücü gayretler içinde olan bölgecilik, komünistler, ihtilalci sosyalistler tarafından kışkırtılan körüklenen kürtlük akımı. Aslında Türk milliyetçileri arasında idealistler çoktur. Ve Türk milliyetçileri bölgeciliği reddederek kültür, ırk, iman, kader ve menfaat birliği ve bağı ile kardeşlik duygusu içindedir. Emperyalist sömürgeci diğer devletlerde bu kışkırtmalara katılmaktadırlar. Gerçek islâmiyetle bir çatışma haline getirilmek istenilen alevilik ve sünnilük meselesi. Aslında Türk milletinin

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000117

değerli evlatları olup tarih boyunca beraber yaşamış ırken ve aslen Türk, alevi ve bektaşi yurttaşlarımızı tahrik ve teşvik etmek suretiyle onları bir iç çatışmaya sürüklemek isteyenler de komünistler, marksist ihtilâlci sosyalist ve sömürgeciler, emperyalist devletlerdir. Yanlış telkin ve fikirlerle Türk milliyetçiliğini islâmiyete aykırı sanan siyasi ümmetçilik içinde millet, dil, milli kültür, milli tarihi zararlı sanmak gafletinde olan kimseler Türk milliyetçiliğinin tamamen islâm iman ve ahlâkının, islâm ümmetinden oluşun müdafiliğini de yaptığını ha tırlamayan, milliyetçiliğin sosyoloji, tıp vs. gibi bir bilgi olduğunu, onun bazı içtimai hastalıkların ilâcı bazı teşkilâtların vücuda getiricisi olduğunu da kale almadan basma kalıp ve haksız peşin düşüncelerle aleyhtarı olanlardır.

Şunu ehemmiyetle belirtmek isteriz ki bugün üniversite gençliğinin büyük çoğunluğu ders kitaplariyle, millî davalarla ilgili, kendi halinde gençlerdir. Büyük çoğunluk Türk milletinin ümidi ve dayanağı olarak daima bir kudret ve kuvvet kaynağıdır.

Komünizmi önleme işini bir üniversite meselesi olarak değil, bir bütün olarak ele almak gerekir. Zira lise, diğer okullar (Yüksek vesaire...) çöreklenmiş sayıca az bazı öğreticiler, komünizm ve marksizmin mütassıp, dogmatik dergi, kitap ve yazarlarını genç, körpe öğrenci zihinlerine aktarmıya, onların dimağlarını, gönüllerini kızıl damganın lekesiyle kirletmeğe çalışmaktadırlar.

Maarifin manevi ve millî eğitimden uzak bir tahsil sistemi içinde, zararlı akımları elverişli bir ortam yaratılmaktadır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000118

Zeki Velidî TOGAN
Edebiyat Fakültesi
Umumî Türk Tarihi Profesörü

Türkiyenin az zamanda kalkınması konusunda bence her iki şık da lâzımdır. Çünkü umumî tahsil verilmezse, seçkin kabiliyetleri yetiştirmekle yetinilirse yanlış yollara sapılabilir.

En çok meşgul olduğum saha Türk Tarihi ve Umumî İslâm Kültürü Tarihidir. 1911 den bu güne kadar ikiyüze yakın makale ve kitap neşrettim. Ben çocukluğumdanberi yabancı dilleri öğrenmeğe önem verdim. Bugünkü gençlere başlıca tavsiyem birincisilisan öğrenmeleri, ikincisi de memleketimizde eksik olan fikri taraflarını doldurmaları yolunda çalışmalarıdır. Her zaman bir şeyden başka bir şeye sıçramamalıdır. Bir yolda sebat etmeli. Maddî tarafı kendilerini tatmin etmese bile... Önceki yapılanların şimdiki yapılacaklara temel taşı olacağını kabul edersek bize de inkişaf imkânını bulmuş oluruz.

Avrupanın ilerlemesinin yegâne sırrı budur. Her nesil kendinden evvelki nesli tamamlar. Meselâ, ben bir esere başladım fakat bitiremem, benden sonra gelenler o eseri sona erdirir ve eser tamamlanmış olur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000119

Ama öğrenciler benim hazırladıklarımı kıymetsiz addederek yeniden yapmağa kalkışırsa, hiç bir sonuç elde edemezler. Bence her şeyde esas dil bilgisi ve metot bilgisidir. Bu bakımdan ben eserlerim arasında Tarihte Usul adlı kitabımı mühim sayarım.

Üniversite öğrencileri arasında şahit olduğum en büyük kusur bilhassa kültürümüzün dayandığı dilleri iyice öğrenemeden üniversiteye gelmeleridir. Burada eski yazıyı öğrenmeye yeni başlayan talebe, çok zaman bu yazıyı öğrenmeden fakülteden ayrılıyor. Eski yazıyı öğrendiğini zanneden öğrencilerimden birinin kurban bayramında bana gönderdiği tebriğin üç satırında 18 tane hatâ vardı. İşin garip tarafı bu çocuklardan pek çoğu zeki zannedilerek asistan bile olmuşlardır. Benim görüşüme göre edebiyat ve hukuk bilimleri üzerinde çalışacak kimselere lisenin orta sınıflarında eski yazı öğretilmelidir. Diğer taraftan Edebiyat Fakültesinde metot bilgisinin ve umumî felsefe methalinin mecburi tutulmasının faydalı olacağını belirtmek isterim.

Öğrencilerin yiyecek ve yatacak yerleri için önce öğrenci yurtlarını çoğaltmak ve ayrı ayrı vilâyetlerin müstakil yurtlar kurma hususundaki teşebbüslerini desteklemek, bütün bu yurtlar öğrencinin tahsil hayatında lâzım olan ders kitaplariyle teçhiz etmek. İngilterenin Kembriç Şehrindeki bütün kolejlerin çok zengin ve ayrı ayrı kütüphaneleri vardır. Biz ise ayrıca umumî bir Üniversite Kütüphanesi kurmak ihtiyaciyle karşı karşıyayız.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000120

Mümtaz TURHAN
Edebiyat Fakültesi
Tecrübi Psikoloji Profesörü

Kısa zaman tabiri bilhassa bu suale hangi yönde cevap vermemiz gerektiğini tayin etmektedir. Ben, şahsen, Türkiyenin kalkınmasında, rolü olsun olmasın büyük kitleye umumi tahsil verilmesi taraftarı olmakla beraber bunun haddi zatında Türkiyenin kalkınmasının bir amili değil, ancak bir neticesi olacağına kaniim. Türkiye gibi bir ziraat memleketinde ilk tahsilin kalkınmada büyük bir âmil olacağını zannetmiyorum. Nerde kaldı ki böyle bir dâvâyı tahakkuk ettirmesine Türkiyenin bu gün ne iktisadî, malî gücü ne de fikrî seviyesi kâfi gelmiyecektir. Bizden daha önce bu yolu seçenler, meselâ Meksika gibi memleketler, bu dâvadan dönmüş; modern bir cemiyet için lüzumlu olan bütün içtimaî faaliyetlerin meydana gelmesini temin edecek mütehassıs zümreyi yetiştirmeğe çalışmışlardır. Bu itibarla, diyebiliriz ki, bir memleket mütehassıs kadrosu olmadan k,i bundan en aşağı seviyede kalifiye bir işçi veya hizmetçiden tutun da, birinci sınıf ilim adamları nı kasdediyorum, bir memleketin kalkınabileceğini zannetmiyorum. Memleketimizdeki yarı münevver ve sözde fikir adamları, nüfusumuzun % 70 inin okur yazar

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000121

olmadığını ileri sürerek memleketin kalkınmasına bunların mani olduğunu iddia ettiklerinden geri kalan 30 unun mütehassıs elemanlarının yerini tuttuklarını kabul etmektedirler. Halbuki, hakikatta okur yazar memleketlerde aynı zamanda büyük sayıda birinci sınıf mütehassısların mevcudiyetleri görülmektedir. Bu nisbetlere uyulduğu takdirde dahi Türkiyedeki mütehassıs yokluğu insanı hayret ve dehşete düşürecek mahiyettedir. İlim ve iktisat seviyesinin bu kadar düşük olacağı bir memlekette tahmin edersiniz ki hiç bir kalkınma meydana gelemez. Buna canlı bir örnek vermek için meselâ % 92 okur yazarı olan Amerikada 15.000 birinci sınıf pisikolog, 10.000 içtimaî meselelerle meşgul olan ilim mensuplarının mevcut olduğunu söylemek bu hususta bir fikir verebilir. Böylece Amerika ve Türkiyeyi nüfus ve okur yazar nisbetlerine göre, ayarlarsak Türkiyede asgarî 500 tane birinci sınıf Pisikolog 300 tane içtimaî ilim konusu ile meşgul olan ilim adamları bulunması lâzımdır. Hakikatte Türkiyede kaç tane Psikolog ve kaç tane içtimaî sahada çalışmış ilim adamı olduğunu size bırakıyorum. Buna mukabil diğer ilim ve teknik sahasında nisbetse bunları kat kat aşmaktadır.

En çok meşgul olduğum dâvâları iki kısma ayırabilirim :

1) Sırf ilmî olanlar,

2) İlmî olmakla beraber, memleketi ilgilendiren

dâvâlar; bunlardan birincisi garplılaşma, ikincisi de bunu temin etmek bakımından en esaslı meselemiz olan maarif dâvâmızdır. Kanaatimce garplılaşma dâvâsını halletmedikçe Türkiye hiç bir şekilde dâvâlarını kökünden halledemez. Benim çalışmalarımın üçte ikisini bu

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000122

mevzular teşkil ediyor. Devamlı olarak bu meselelerle meşgul olmaktayım. Bu sahada neşrettiğim eserler, Kültür Değişmeleri, «Maarifimizin Ana Davaları,» Garplılaşmanın Neresindeyiz» «Üniversite Problemi» bu sahada daha bir çok tetkik yazılarım da vardır.

Gençlere tavsiyeme gelince: Yüksek tahsili bir geçim vasıtası kabul etmelerini hoş görmem. Bu yol karın doyurma yolu değildir. Yüksek tahsili böyle bir vasıta olarak düşünen bir kimse kendisini bir kalfa, bir ameleden farklı düşünmemelidir. Üniversite tahsilini birinci derecede bir maişet yolu olmayıp, insanın kendi şahsiyetini geliştirmesi ve dünyanın maddî ve manevî nimetlerinden faydalanması olarak kabul etmeliyiz. Ancak, Üniversite verileni yeter bulmamalı. İlim ve bilgi hiç bir sahada bitmiş sayılamaz. Kolay bir şekilde elde edilen hazır bir bilginin yine kolay bir şekilde kaybolacağına inanmalıyız. Onun için ilmin olmuş bitmiş bir bilgiyi değil, mütemadiyen gelişen, genişleyen bir bilgiyi ifade ettiğini kabul etmek ve ondan sonra hazır malûmatı değil, o bilginin ne şekilde meydana geldiğini öğrenmek lâzım. En kıymetli bir eşyayı taşıyan bir hammalla o eşyayı giyinen arasındaki fark da zaten buradan gelmektedir.

Benim Üniversite gençliğinde gördüğüm en büyük kusurlar içtimaî nizam, maarif ve sisteminin bozukluğu neticesinde onlara akseden eksikliklerdir. Bu itibarla, bunlar düzelmeden talebelerdeki eksikliğin düzelebileceğini zannetmiyorum. Ancak, gençler kendi eksikliklerini bizzat kendileri gidermeğe çalıştıkları takdirde şüphesiz bu eksiklerin pek çoğundan kendilerini kurtarabilirler. Bunun da en iyi çaresi hiç bir vakit geçici sahte bir kıymeti hakiki ve devamlı bir kıymete tercih etmemek, hazıra konmak ve işin kolay tarafına gitmek

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000123

ten sakınmak, piyango zihniyetinden, yâni birden gelsin çatsın düşüncesinden uzaklaşmaktır. Düşünmeleri lâzımdır ki, bir muvaffakiyet ve gayeye erişmek için sarfedilmesi lâzım ruhî enerjiden mütemadiyen tasarruf etmek mümkün değildir. Yukarıda söylediklerimle bunları birleştirdikleri takdirde gençler en büyük kusurlarını yok edeceklerdir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000124

Doç. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ
İstanbul İktisat Fakültesi
Öğretim Üyesi

Türkiye'nin iktisadî ve sosyal alanda hızla kalkınabilmesi için kalifiye ve mütahassıs işgücüne ihtiyacı vardır. Bu işgücü ihtiyacı İkinci Beş Yıllık Plân'da miktar ve sahalar itibariyle hesaplanmıştır. Memleketimizde geniş bir vasıfsız işgücü kitlesi vardır. Bunların sadece ilkokul bitirerek okur-yazar hâle gelmeleri ekonomimizin ihtiyaç duyduğu insangücü açıklarını karşılayacak bir çözüm şekli değildir.

Nitekim Plân dokümanından görüleceği gibi açıklarımız vasıflı insangücü sahasında ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de iktisadî ve sosyal gelişmeyi bu nitelikteki yetişmiş insangücü gerçekleştirebilir. İkinci Beş Yıllık Plân devresinde mühendis talebi 1968'de 27.000 den 1972'de 40.000'e çıkacaktır. Fen memurları ve teknisyenlere olan talep ise 1968'deki 47.000'den 1972'de 77.000'e yükselecektir. Aynı elemanlara olan ihtiyaç 1977 de ve 1982'de daha da sür'atle artacaktır. Meselâ 1982'de Türkiye'nin 260.000'in üstünde teknisyen ve 95.00 mühendise ihtiyacı vardır. Halbukî sadece okuma-yazmayı öğrenmiş vasıfsız işgücü modernleşen ve komplike hâle gelen eko-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000125

nomik ve sosyal gelişmenin icaplarına cevap veren bir işgücü nev'i teşkil etmemekte, böylece işsizlik yaratacak bir kitle mahiyetini arzetmektedir.

Ayrıca bugün iktisadî etüdler iktisadî ve sosyal gelişmenin asıl çekici ve sürükleyici kitlesini yüksek seviyede kalifiye, mütahassıs bir işgücünün teşkil ettiğini ortaya koymuştur ve bütün gelişmekte olan ülkeler gibi Türkiye'nin de asıl ihtiyacı böyle bir yüksek seviyeli işgücüdür.

Ençok meşgul olduğum meseleler mesleğim icabı iktisadî ve sosyal konulardır. Bunlar arasında işçi meseleleri özellikle son senelerde üzerinde durduğum bir faaliyet sahasıdır. Çalışma sahamda yaptığım neşriyat daha çok meslekî ve teknik mahiyette olmuştur. Bir fikir vermek için bunlardan birikisini saymak isterim:

«Millî Gelirin Hesap Metodları ve Türkiye Millî Geliri, Baraj Yatırımlarının Prioriteleri, Sulama Projelerine Ait Tatbikî Metod, Emek Arzı ve Ücretler, Sovyet Rusya Sendikacılığı, Ücret ve Refah münasebetleri v.s.»

Yüksek öğrenim gençlerini alâkaları canlı olan, muvazeneli, kültürlü, enerjik, sportif ve dürüst görmek bizim en içten arzumuzdur. Gençlerimizdeki vatanperverlik duygusu günlük yaşantının ve hayat felsefesinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Geniş ekseriyetiyle yüksek öğrenim gençliğimiz böyledir. Yalnız burada kısaca söylemek isteyeceğim iki eksiklik gittikçe nazarı dikkati çekecek mahiyettedir:

Yüksek öğrenim gençlerinden bir kısmı sporsif faaliyetlere gereken ehemmiyeti vermemekte, kapalı salonlarda, kahvelerde, sinemalarda, bazı gayri sıhhî eğlence yerlerinde ruh ve beden sıhhatlerini bozucu, tembelleş-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000126

tirici ve uyuşturucubir şekilde boş zamanlarını hebâ etmektedirler. Açık havada yürüyüşler yapan, kamp kuran, icabında sırtında ağır bir yükle saatlerce yürüyen, dinamik ve neş'eli gençlik gruplarına çok az rastlanmaktadır. Ayrıca bazı yüksek tahsil öğrencileri ciddî bir bilgi ve meslek hamûlesi kazanmadan kolayca diploma sahibi olmak temayülündedirler. Bunun için talebe hareketleri dahi olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde Üniversite öğrencilerinin ne kadar ciddî ve devamlı çalışmakta olduklarını bizzat yaşamış bir insan olarak bu tutum herkes gibi beni de üzmektedir.

Bugünkü gençlerin iyi yetişmeleri için yukarda işaret ettiğim gibi hayat felsefesi olarak kendilerine Türk vatanseverliği fikrinin ve manevî değerlerimizin iyice benimsetilmeleri, mes'uliyet duygusuna sahip enerjik ve sıhhatli fertler olarak cemiyete mâl edilmeleri gerekmektedir.

Aşırı sol akım Üniversite gençliği arasında zannedildiğinden daha az bir grubu andoktrine edebilmiştir. Fakat bu gruplar militan mahiyette ve aktif oldukları için sesleri büyük bir inikas yapmaktadır. Bugün Üniversitede aşırı sol akıma kendini kaptırmış mahdut sayıdaki genç maddî sefaletin kucağında olduğu ve aile itibariyle çok fakir bir durumda bulunduğu için iradesini bu yabancı ideolojiye kaptırmış değildir. Aşırı solun taktiklerinin bilerek veya bilmeyerek vasıtası olan çok az sayıdaki gençler manevî bir boşluk, kültürsüzlük, Türk halkının manevî değerlerinden habersiz, büyük bir millete mensup olmanın gururundan mahrum ve problemli ailelerden geldikleri için aşırı sol akımlara yakalarını kaptırmaktadırlar.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000127

Fakat Türkiye, mahdut sayıda da olsa, yüksek tahsil seviyesine gelmiş evlâtlarından bazılarını yabancı ideolojilere kaptırıp onların Türk Milleti için kısmen kaybolmasına göz yumacak kadar gelişmiş bir ülke değildir ve bu lükse tahammül edemez.

Gençlik içerisinde aşırı sol akımlara karşı en büyük teminat onlara millî, manevî ve ümanist bir kültür kazandırmak, büyük bir millete mensup olduklarının gururunu hissettirmek ve Türkiye sevgisinin bütün yabancı ideolojilere kapıları kapatacak kadar kendilerini yükseltici bir vakıa olduğu inancını vermektir. Görülüyor ki, bizim kanaatimize göre yabancı ideolojiler açısından gençlik inanış ve kültür meselesidir. Öyleyse tedbirler manevî ve kültürel sahalarda olmalıdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000128

Fahir YENİÇAY
Fen Fakültesi Fizik Profesörü

Normal gelişmiş memleketlerde büyük kitleler muayyen bir kültür seviyesine erişmişlerdir. Her sahada da yeter sayıda ehliyetli uzmanlar bulunur. Geri kalmış memleketlerde ise durum böyle değildir, yani kitleler umumiyetle hak ve vazifelerini idrak edecek seviyeye ulaşmamış oldukları gibi, kültürel seviyenin bir nevi miyarı olan mütehassıslar sayısı da yeter derecede değildir. Ehil mütehassıslar zamanla yetişir. Onların yetişmelerini zorlamak zararlı olabilir, fakat büyük kitlelerin kültürel seviyelerini çabuk yükseltmek için okul sıralarından gayri gazete, dergi ve ucuz kitaplarla tekniğin sağladığı sinama, radyo, televizyon gibi ve müzik konserleri spor gösterileri, müzeler, kütüphaneler v.s. imkânlar mevcuttur. Bu itibarla, bu gibi müesseselerin faaliyet ve sayısını arttırmak suretiyle kitlelerin biran evvel kalkınmalarını sağlamak mümkündür.

Gençlerimizin her gençlik gibi meziyet ve eksiklikleri vardır. Bu günkü gençlerimizi şöylece vasıflandırabiliriz. Canlı, vatansever, dinamik, hayatısever, kendi gibi düşünmeyenleri biraz aşağı gören, maddiyata düşkünce, iyimser, çabuk muvaffakıyetlere düşkün v.s... Çocukla-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000129

rın meziyetlerini geliştirmek, istidatlarını meydana çıkarmak, teşebbüs ve takip fikri olan, doğru düşünen gençler haline sokmak orta öğretimin başlıca vazifelerindendir. Millî hasletlerimizi geliştirecek bir terbiye sisteminin yapılabilecek yardım ve hediyeler arasında gençliği terbiye etmekten daha büyük tasavvur edilebilir mi?

Üniversite gençliği, daha rahatça tahsil yapabilmesi için mümkün mertebe geçim kaygılarından azâde olmalıdır. Her memlekette olduğu gibi bizde de tahsilleri müddetince iaşe ve ibadeleri aileleri tarafından sağlanan bahtiyarlar, günlük geçim masraflarını temin etmek için çalışanlar ve bu iki sınır arasında yer alan bir çok gençler vardır. Bu bakımdandır ki, her memlekette öğrencilerin gailelerini kısmen olsa dahi gidermek maksadiyle Devlet, Belediyeler, Üniversiteler ve Hayır Cemiyetleri elele verip çalışırlar. Böylece burslar, ucuz talebe kantinleri, pansiyonları, iş bulma teşkilâtı, spor teşkilâtı, sihhi kontrol teşkilâtı vesair meydana getirilmiştir.

Bizde öğrencilerin durumu arzulanan hale henüz gelmemiş olmakla beraber, 5 - 10 sene evvelkine nazaran mukayese edilemiyecek derecede gelişme göstermiştir.

Meselâ bugün üniversitenin kantinleri, bursları, malî yardımları, okuma salonları mevcut olduğu gibi mediko sosyal teşkilât meydana getirilmek üzeredir. Bunun yanı başında Belediyenin muhtelif illerde birleşerek yine ucuz kantinler, pansiyonlar, spor sahaları, sanatoryumlar temin etmezi iktiza eder. Şehir dışında bir üniversite sitesinin kurulması yine muhtelif İllerin ve zinginlerimizin sosyal vazifeleri cümlesindendir. Keza talebe cemiyetleri arkadaşlarına daha müsbet yardımlarda bulunmak için gayret serfetmektedirler.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000130

İKİNCİ BÖLÜM

MUHARRİRLER VE GAZETECİLER

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000131

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000132

Falih Rıfkı ATAY

Az zamanda kalkınmak için toplum eğitimi umumî plân içinde baş yeri almalıdır. Bizde toplum çoğunluğu eski çağ görenek ve geleneklerinin hapsi içindedir. Toplum bu hapisten kurtulmadıkça azınlığın çabaları sonuç vermez.

Ben Türk toplumunun yeniden medeniyet krizi içine düşmüş olduğu inancıyla son yazılarımı hep bu mes'ele üstünde tutuyorum. Yeni yazdığım son eser, Çankaya'yı tamamlamak olmuştur. (Yeni Çankaya) Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar bütün hayat hikayesidir. Yeni kuşaklar için faydalı bir kılavuz olacağını sanıyorum.

Ben üniversiteyi baştan başa kusurlu görüyorum Bir defa çok öğrenciye az öğretmen düşer, öğretmenler devamlı kontrol altında değildirler. Öğrencilerde bulruğum başlıca kusur okuma azlığıdır.

Öğrenciler arasındaki, aşırı sol hareketi bir siyasî parti hareketidir, bir fikir hareketi değildir. Önlenmesine çalışmanın fayda vereceğini sanmıyorum, çünkü bugün kü halde solculuk sağcılıktan daha tehlikeli değildir. Solculuk toplum çoğunluğunun eğilimlerine aykırı düşmektedir. Sağcılık öyle değildir, o, çoğunluğun eğilimleri ile aynı paraleldedir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000133

Samiha AYVERDİ

Bir memleketin kalkınması için cemiyetin bütününe kademeli bir tahsil ve terbiye vermek ve seviyelendirmek, elbette ki istenilir ve özenilir bir keyfiyettir. Ancak, her içtimaî bünyenin kendi şartlarını ve hususîyetlerini göz önvnde tutmadan alınacak bir kararın da, fayda yerine zararlı neticeler vereceğine şüphe edilemez.

1914-1918 Cihan Harbi, memlekette bir münevver kıranı meydana getirmiştir. Hele Çanakkale Muharebeleri, aydın Türk gençliğini adeta tasfiye edercesine bitirerek, «kalitesiz münevverler» çağının açılma zeminini hazırlamıştır.

Kanunî Sultan Süleyman devrinde 14.998.000 Km^2 olan Osmanlı İmparatorluğu, Üçüncü Murad zamanında ise en geniş haddine varmışken, Garbın ve Rusya'nın sistemli ve elele cenkleri sonunda, bugün memleketin yüz ölçümü 776.980 Km^2 düşerek, başımız içerde ayağımız dışarda, bir çevrenin dört duvarı arasına sıkışıp kalmış bulunuyoruz.

İşte vatan sathını yavaş yavaş daraltan, siyasî, idarî, iktisadî ve içtimaî bünyeyi gün günden zayıf düşürüp devlet muvazenesini bozan, dolayısiyle de millî, medenî

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000134

ahengi tuz-buz eden bu seri halindeki muharebeler ve kat'i mağlubiyetlerden sonra, memleketin kalkınma ve toparlanması adına yapılan inkılâp hareketleri neler olmuştur, dersek, karşımıza hiç de tatmin edici bir manzara çıkmaz.

Zira orduya ve idare mekanizmasına çeki-düzen vermek gayretinden ileri gidilmemiş, böylece de kültür ve ekonomi mevzuları hemen de hiç ele alınmamıştır.

Bir Türk rönesansı sayılabilecek olan Tanzimat'ın yaptığı da kezâ, diğerlerinden daha şatafalı, daha gösterişli bir hareket olarak, gene askerî, idarî ve hukukî müesseselere başını öğmekten öte geçememiştir.

İşte bu yüzden de, Müslüman Türklerden ziyade hıristiyan azınlıkların işine yarayan Tanzimat, tarih sahnesindeki büyük gürültüsüne rağmen, memlekete, muhtaç olduğu millî heyecan ve irfandan mürekkep bir mes'ele vermeden sönüp gitmiş, ne yazık ki giderken de millî değerlerimizi büyük ölçüde silip götürmüştü.

Meşrutiyet'e gelince; felsefesiz ve ilmî kiyafetten mahrum olan bu rejim, yıkmaktan yapmaya vakit bulamamıştır. Günü-birlik ve sade suya heyecanların tahrik ettiği Meşrutiyetçilerin on senelik iktidarlarına bir yekûn çekildiği zaman, imparatorluğumuzun başını yiyen bu maceracı devlet adamlarından, zaten bir kültür seferberliğine ihtiyaç duymak gibi fikir hareketi beklenemezdi. Nitekim, Cermen ideallerinin karşısında boyunlarıkıldan ince olan bu megaloman iktidarın, bir macera uğruna memleketi kana boğarak çekilip gitmekten başka bir kârları olmamıştır.

İmparatorluk statüsünden millî devlet karekterine geçiş tarihimiz olan Cumhuriyet devrinin başlangıcı, kül-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000135

tür seferberliğine en müsait zamandı, Zira haçlı Avrupa'nın elinde taksime uğramış ve kapanın elinde kalmış İmparatorluğumuzu kaybetmiş ve ancak başımızı sokacak bir çatı altında yağımızla kavrulmak vaziyetinde kalmış bulunuyorduk.

İşte vatan sathının eskiye nazaran son derece daraldığı ve nüfusun da sekiz on milyona düştüğü bu devlet bünyesinde bir kültür operasyonu yapmak gerektiği halde, gene elimizi çabuk tutup, var kuvvetimizle cehlin üstüne yürümedik. Aksine, çoğu lüzumsuz ve başarısız inkılâplarla vakit kaybedip enerji ısraf etmek suretiyle memlekete şâmil bir tahsil ve terbiyesi, solüsyon halinde içtimaî bünyeye karıştıramadık.

Bir İmparatorluk, bir efendi devlet çatısı altında her türlü din, her türlü dil ve her türlü kavim yaşayabilir. Bu budur. Fakat millî birdevlet bünyesi içinde hâkim olması gereken gerçek, kütlenin millî bir vahdet manzarası arzeylemesidir. Halbuki millî devlet statüsüne gireli yarım asra yaklaştığı halde bugün hâlâ memleket bir imparatorluğa benzemektedir. Öyle ki vatanın bir çok köşelerinde, halâ tek kelime Türkçe bilmeyen topluluklar mevcut bulunuyor. Bazı Şark vilâyetlerimizde Arabça-Kürtçe kırması bir dil konuşmakta olan bu vatandaşları her şeyden evvel Türk yapmak lâzımdır. Fakat bu da, her köye, ker kasabaya bir ilk okul açmakla temin edilecek bir keyfiyet değildir. Çok ciddî, metodlu, programlı ve uzun vâdeli bir çalışma ile bu mühim davaya halletmek mümkün olabilir ki, onun tedbir ve çarelerini arayacak yer böyle kısacık bir anket çerçevesi değildir.

Rusya, bir imparatorluk olduğu halde, Slav ırkından olmayan gayrı Rus kavimleri vey üz milyonluk bir

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000136

Müslüman-Türk kütlesini, onbeşinci asırdan beri takip ettiği kolonizasyon metoduyla, ruslaştırmak yolunda büyük bir zor kullanmakta bulunuyor.

Biz ise, Müslüman-Türk unsurlara bile Türklüklerini bildirememiş olmakla, bunun pek büyük zararlarını görüp memleket çapında ıstırabını çekmekte bulunuyoruz.

Bundan kırkbeş sene evvel sekiz-on milyonu okuma yazma çağındakileri okutmak nisbeten kolay ve mümkündü. Fakat otuzüç milyonun okuyup yazma çağındakilerine hoca mektep binası ytieştirmenin bugün fii len imkânı yoktur.

Arada şuna da temas edelim ki, basit bir metni sökecek kadar okuyup yazmak demek, okumuş kimse olmak demek değildir.

Efetle söylemek isterim ki, üç, nihayet beş sene okuduktan sonra tarlasına ve davarına dönen köy çocuğu, kısa zamanda öğrendiklerini kaybetmektedir. Zira mektebini bitirdikten sonra ne eline alacak bir kitap bulur, hatta ne de bir gazete. Bunaenaleyh çocuk, üç beş senesini kaybettikten; devlet de mektep binası bulmak ve hoca aylığı vermek suretiyle bütçesini yorduktan son ra,tarladan vatanî hizmetine çağrılan gencin, sanki hiç okumamış gibi, yeniden kursa tâbi tutulması lâzım gelir.

Bugün istesek ve bütün imkânlarımızı zorlasak da bütün memleket sathında, yaygın ve ciddî bir okuma yazma kampanyası açamayız. Hovardaca bir iddia ile böyle bir işe kalkışsak dahi netice almamız mümkün olamaz.

Şuhalde, yapılması gereken hareket, mevcud elemanlarla kemiyete değil, keyfiyete ehemmiyet vererek

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000137

seviyeli talebe yetiştirmek olduğu gibi, bir yandan da esaslı ve ciddî bir çalışma neticesinde, gezici ekipler teşkil etmek, öğretici filimler göstermek ve kurslar açmak suretiyle bir dereceye kadar ve şimdilik cehalet yılanının başı ezilebilir.

Ancak şunu da ehemmiyetle dikkate almak lâzım gelirki, bu kurslarda çalışacak, bu filimleri hazırlayacak ve seçecek kimselerin veya hey'etlerin birer mücahid şuuruyla beslenmiş ve millî kültürle yetiştirilmiş olmaları şarttır. Aksi halde, halka ve köylüye verilecek ednâ bazı bilgi karşılığı, onun ecdat mirası şifahi kültürünü zedelemek demek, Türklüğün canına kastetmekle müsavidir.

Fakat bizim asıl davamız, sadece bir hoca kadrosunun kifayetsizliği ve mektep binasının noksanlığı mes'elesi değildir. Şöyle ki, iki mühim sebepten dolayı bugün mevcud imkânlardan da gereği kadar faydalanmamakta ve gençliği lâzım olduğu ölçüde yetiştirememekteyiz.

Birincisi Türk çocuğu, kırk seneden beri dilini, dinini, tarihini yanlış belleten sakat bir maarif politikası yüzünden millî duygulardan mahrum yetiştirilmiş bulunuyor.

Genç nesilleri avucunun içinde tutan hoca kadrosunun mühim bir kısmı ise talebesini, bilerek bilmiyerek Moskof emperyalizminin menfaat ve işaretlerine göre yetiştirmekle, casusluktan beter bir vatan hiyanetini gözünü kırpmadan işlemekte tereddüt eylemiyor. Öyleki beş asırdan beri Rus steplerinin öğüten dişleri, yüz milyonlarca Türkü un-ufak edip yuttuğu halde bu hakikat, Türk gençliğine öğretilmemektedir. Irkdaş ve dindaşlarının akıl almaz ıstırabına ne dikkati çekilir ne de on-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000138

ların başına gelmiş olan istilâ ve esaret felâketinin günün birinde kendi başına da gelebileceği öğretilir. Aynı Moskof ihtirası, bugün ad değiştirmiştir. Artık, Çarlık Rusya'sını imhâ ve istilâ politikası, enternasyonalci Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin dünyaya meydan okuyan çılgın istekleriyle doymak bilmez bir dev hâline gelmiştir. O kadar ki o azgın Moskof iştihası, üç milyar kusûr bin olan dünya nüfusunun bir milyar küsûr binini esareti altına almakla, gerçekten hür dünyaya meydan okuduğunu isbat eylediği halde gene bu zulüm ve cehennem tuzağına ayağıyla giden bedbahtların akıbetleri gençliğin gözünden adetâ saklanmaktadır.

İkiyüz elli sene Türk-Tatar hâkimiyeti altında kalmış olan Rus stepleri, Slav birliğine doğru giderken, ilk hedefi Müslüman Türk coğrafyasını istilâ etmek ve bu toprakların eski sahiplerini de ortadan kaldırmak olmuştu. Netekim medeniyet merkezi olmuş bulunan Buharalar , Semerkandler, Hıyveler, Taşkentler, Rus emperyalizminin esiri olduktan sonra kıyasıya tatbik edilen bir kolonizasyon politikasıyla, Türklüğünü unutmaya zorlanmıştır. Öyle ki Osmanlı hakimiyeti altında yabancı unsur olarak yaşamak ne büyük saadet idiyse de, Rus patronajı altında yabancı unsur olarak yaşamak da o nisbette işkence ve zulüm demekti.

Faraza Osmanlı imparatorluğu içinde Türk tabası olan azınlıklar alabildiğine hür bir iktisadî, içtimaî ve vicdanî ferahlık içinde oldukları halde, aynı tarihlerde Rusların idaresine düşmüş olan Müslüman Türkler için hayat, akıl almaz bir kahır, bir fecaat ve esaret demekti

Rus boyunduruğuna girmiş Kazan Türklerinden bahseden Abdullah Battal Taymas'ın söylediklerine göre Kazanlılar Rus hâkimiyetine geçerken topraklarının

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000139

Rus idaresi tarafından müsadere edileceği, Çar'ın hususi bir fermaniyle ilân edilmişti.

I. Petro'nun gayrı Ruslar, hele Şimal Türkleri hakında güttüğü siyaset, gerçek mânasiyle ezici, boğucu ve yıkıcı idi. Öyle ki Çar, eski kazan devletinin ileri gelenlerini yok etmek üzere açıktan açığa imhâ politikası kullanmıştır.

Bundan başka, Çar, olanca gayretiyle misyonerliğe de gayret vererek, Kazan Türklerini Ortodoksluğa döndürmeye çalışmıştır.

N. Firsov'un dediğine göre de: «.....gayrı Rus Yumuşların tasarruf hakları, I. Petro'nun 1713 senesi 3 kasımında çıkmış olan feymaniyle tahdit edilmiştir. Bu fermanda, çiftliklerinde ve köylerinde ortodoks rençber ve işçi bulunan Müslüman Yumuşlar, altı ay içinde hıristiyanlığı kabul edeceklerdi. Bu müddet zarfında yerlerinde kalacak, aksi takdirde, toprakları adamlariyle birlikte müsadere edilecek ve ulu hükûmdarın tasarrufuna geçecek ve onun emri olmaksızın kimseye verilmiyecekti.»

Rus imhâ ve istilâ politikasının elinde hesabı dürülmüş olan dış Türklükten başka üç asırdır Osmanlı Türklüğünün de kanını canını kurutmuş olan, gene aynı Moskof ihtirasıdır.

Ne ki, İstiklâl Harbinden bu yana, kafa kesmekten, deri yüzmekten, kasaba ve köy yakmaktan vaz geçer görünen aynı emperyalist emeller, bu defa Türkiye Türklüğünün bütününe sahib olmak davasının peşine düşmüş bulunuyor. Bu maksadla da topraklarımızda faaliyete geçirdikleri onbinlerce ajan ve sarfettikleri milyonlarca ruble ile kültür kaynaklarımızın hatırı sayılır

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000140

bir kısmını elde etmeye muvaffak oldukları da, inkâra sığmaz tehlikeli bir gerçek ve maalesef gençliğin idrakinden uzak tuttuğumuz acı bir hakıkattir.

İkinci mühim mesele, şifahî kültürümüzü kaybetmiş olmamızdır ki irfan ve cemiyet hayatımızın temellerini sarsmış olan büyük tehlike, işte budur.

Öyle ki, eskiden bir bekçinin, bir sakanın, bir sütçünün dahi kendi küçüğüne ve kendi çevresine öğretecegi, söyleyeceği bir şeyleri vardı. Mektebi medresesi olmayan, nesillerin nesillere emanet ettiği bu tradisyonel bilgi, cemiyetin iliklerine işlemiş ve hikmet ve irfan kaynağı idi. Kütlenin bütününe karışmış ve yayılmış olan bu şifahî kültür hazinesi, ona eksiklerini öğreten fazlalıklarını törpületen fikrî ve ruhî bir disiplin vererek hayata hazırlayan büyük mürebbî, büyük hoca idi.

Onun için eski adam, faraza Moskof kinini ayakta tutmanın bir mukaddes cihad demek olduğunu bilir ve evinde çocuklarına, torunlarına, iş yerinde ya da kahvehanede eşine dostuna, dedesinin babasının ya da kendinin başından geçen bu faciaları anlatmayı bir vicdan ve iman borcu sayardı.

Gene onun için eski adam, vekarlı, temkinli, ve dürüst olmayı da bir cemiyet kaidesi bildiği için, bastığı yeri gören muvazeneli ve oturmuş kimse idi.

Adî, bâyâğı, aşağılık zevlerle ünsiyet peyda etmemiş olan bu adam, faraza bir köy düğününde keyif olsun diye silâhını patlatıp cana kıyacak süflî ve iptidâî eğlencelere rağbet etmezdi. Zira canın bir Allah emaneti olduğunu, onu, ancak verenin alabileceğini anasından babasından duyarak büyümüştü. Ama bu ananın da babanın da kendi anasından babasından duyduğu daha

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000141

neler vardı. Meselâ haksızlığın, adaletsizliğin, insafsızlığın netice itibariyle de yalanın, hilenin, hırsızlığın cemiyet nizamlarını tahribe mâtuf mikroplar olduğunu, ecdattan süzülüp gelen bu dille öğrenmiş olması, hayatı boyunca ona bir fren vazifesini görüyordu.

Çocuğun henüz emekleyip konuşmaya başladığı andan kulağını doldurarak hayat mücadelesinde eline hayrı şerden ayırt ettirecek bir bıstas veren şifâhî kültür, cemiyetin bir emniyet süpabı bir hayat teminatı demekti.

Eskiden Türk toplumunda et-tırnak gibi birbirinden ayrılmayan öyle bir iman ve ahlâk geleneği vardı ki nesilden nesile akarak insanları müşterek inanışlarla birbirine bağlar ve birbirinin yardımcısı ve tamamlayıcısı kılardı.

İşte onun için de eski adam, bir irfan ve ahlâk âbidesi olmuştu. Bunu, bir Türk olarak bizim iddia etmemiz belki süpjektif bir kanaat gibi görünebilir. Ancak, Türkün ne ölçüde bir dürüstlük ve fazilet örneği olduğunu, seve seve değil, fakat esef ede ede itiraf etmek zorunda kalmış bütün bir Batı âleminin şehadeti bu kanaat ve işaretimizi doğrulamaktadır. Meselâ bir Fransız seyyanı olan Do Loir, Türkiye'ye seyahatini müteakip neşrettiği kitabında halkın vekar, temkin, iffet ve dürüstlüğünü uzun uzun methettikten sonra sözünü: «Bu memlekette hemen hiç bir cinayet vak'ası duyulmaz (1)» diye kesip atar.

Üçüncü Sultan Ahmed devri inkirazımızın bir can çekişme safhasına girdiği zamandır. İşte 1711'den 1725 tarihine kadar Türklerin arasında kalmış olan meş-

---

(1) - Du Loir Les Voyages du sieur Du Loir. Si 188 b Paris 1965

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000142

hur seyyah A. de la Montray da gene, Türk ahlâkına temas ederek şöyle der: «İstanbul'da hırsızlık vak'aları son derece nâdirdir. Ben Türkiye'de takriben ondört sene kaldığım halde bu müddet zarfında hiç bir hırsızın ceza gördüğünü işitmedim. Yol kesen haydutların cezası kazıktır. Ondört sene içinde altı haydutun mahkûm olduğunu duydum. Onlar da hep Rum soyundandı. Türkiye'de yankesiciliğin ne olduğu hiç bilinmezdi. Onun için kimse ceplerinin emniyetinden korkmaz. (2)»

Mühim olan, Türkün medenî tutumunu, ahlâk ve fazilet sahasında benzeri yok denecek kadar üstün vasıflarını anlatanların bir çoğunda dinî taassubun ve Türk düşmanlığının ileri ölçüde olmasına rağmen bu gizlenmez hakikatleri itiraf zorunda kalmış bulunmalarıdır.

Bunlardan biri de, XVIII. asırda İstanbul sefiri bulunan Sir James Porter'dir. Bakınız ne diyor: «Türkiye'de yol kesme vak'alariyle ev soygunculukları ve hattâ dolandırıcılık ve yankesicilik vak'aları adetâ meçhul gibidir. Harp halinde olsun, sulh hâlinde olsun yollar da evler de emindir.

«.....Türkler hırsızlığı, ister insanlığa yakışmıyacak kötü bir hareket sayarak bir şerefsizlik ve namussuzluk addetsinler, isterlerse kanunların şiddetinden korksunlar, Türkler tarafından işlenmiş yankesicilik, dolandırıcılık ve soygunculuk vak'aları son derece nadirdir. İnsan bu şehirde Bulgarlardan sakınmalıdır. Çünkü onların ekserisi hîlekâr ve dolandırıcıdır. (1)»

---

(2) - A. de la Motray Voyages en Europe Asie et Afrique

(1) - Sir James Porter, Observations sur la religion, les lois le gouvernement et les moeurs de Turcs.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000143

XVIII. asır, Osmanlı İmparatorluğunun askerî, siyasî ve iktisadî hezimetlerinin bütün dehşetiyle hüküm sürdüğü mağlubiyet devridir... ama, içtimaî yapı o derece sağlam, bilhassa aile müessesesi kapalı sınıf prensipleri ve şuuruyle dış tesirlerden o kadar masûndur ki Celâlî isyanlariyle kan gövdeyi götürür, Yeniçeri ayaklanmalariyle padişahlar tahtlarından indirilir, zındanlara atılır. sadırazamların, vezirlerin başları kesilirken, Türk ailesi ve dolayısiyle Türk halkı, gene de bir ahlâk ve iman kal'ası hâlinde prensiplerine sadık ve bağlı olduğu kaideleri yaşatan ve üreten en canlı bir hücre idi.

XVIII. asırda İsveç'in İstanbul sefirliğinde bulunmuş ve Osmanlı müesseseleri ve teşkilâtı hakkında yedi ciltlik eseriyle şöhret yapmış olan Monradgea d'Ohsson Müslüman-Türk telâkkisine göre doğruluğu şöyle anlatmaktadır: «Osmanlı Türkleri diğer faziletleri kadar namuskârlık, dürüstlük ve doğruluk gibi Kuran'ın en kuvvetli hükümlerine dayanan meziyetleri yüzünden de takdire şayandırlar, İçtimaî nizamın Osmanlılar arasında kurmuş olduğu münasebetlerin hepsinde temiz yüreklilik ve iyi niyet hâkimdir. Vatandaşların birbirlerine karşı borçlu oldukları muameleyi ifâ ve icra etmeleri için başka memleketlerde olduğu gibi senetleşmeye yani yazılı vesikaya ihtiyaçları yoktu. Zira onların methedilmeye değer hallerinden biri de, verdikleri söze umumiyetle sadık olmaları ve karşılarındakini aldatmaktan, emniyeti suistimalden çekinmeleridir.

Kendi milletlerine karşı bu kadar dürüst ve âlicenap olan Müslüman Türkler, hangi din ve mezhebe mensup olursa olsun aynı dürüstlüğü yabancılara karşı da ifâ ve icrâ ederler. Bu noktada Müslümanla gayrı müslim arasında hiç bir fark gözetmezler.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000144

Faziletle içtimaî nizâmın idamesi bakımından fevkalâde kiymetli olan bu prensipler memleketin kanunlariyle birlikte Kur'an'ın şu güzel âyetlerine dayanmaktadır: Hiç kimseyi aldatmayın; ölçüyü tam doldurun; doğru tartın; sözlerinizde yeminlenizde, kendi aleyhinize bile olsa, doğruluktan ayrılmayın;; mukavelelerinizle pazarlıklarınızda hilekârlıktan kaçının! El malını haksız yiyen, karnını yakacak bir ateş yemiş olur. İşte bundan dolayı helâl ve haram kelimesi, Müslümanların ağzından düşmiyen sözlerdir. (1)»

İngiliz muharrirlerinden Charles Mac-Farlane üsütünde çok dikkat ve ehemmiyetle durulması gereken bir hakikatı ifşâ etmektedir:

«Türklerin doğruluklariyle namuskârlıkları ne kadar methedilse revâdır. Fakat şunu da söylemek lâzım gelir ki bu faziletler yalnız halk tabakasındadır. Baştakiler en menfur kötülüklere bulanmışlardir. Vazifelerini suistimalleri, gözleri doymaz derecede para hırsları, şehvet düşkünlükleri, işte onların hayatları budur. (2)»

Her zaman, her fırsatta belirttiğimiz gibi, şöhretinin, servetinin ve mevkiinin büyüsü ağır basıp, dünya görüşü ve hayat felsefesi bu ağırlığın altında kalıp tuz-buz olmuş idareciler sınıfı, memleketin başını dertten derde, çileden çileye düşürmekten çekinmemiştir.

Buna mukabil, olup bitenlere esefle seyirci kalan büyük halk kütleleri, önlerinde geçiş resmi yapan o ihtiraslara, suistimallere, hiyanet ve habasetlere kapılarını sımsıkı örtülü tutmasını bildirmiştir.

---

(1) - Monradgea d'Ohsson, Tableau général de l'Empire Ottoman S. 261, Cilt 4, Paris.

(2) - Charles Mac-Farlane, Constantinople et la Turqiue.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000145

Bilmiştir. Zira elli sene evvelisine kadar kapanacak bir kapı olduğu için, bozuk çürütücü mikroplar, aile müessesesi içine yol bulamamıştır.

Bugün cemiyetin yüz yüze geldiği büyük tehlike, işte o kapının siyonist, komünist ve Haçlı karşısında kırılıp ardına kadar açılmış olması yüzünden aile müessesesinin çil yavrusu gibi dağilmiş bulunmasıdır. Öyle ki artık ana ile baba ve çocuğu yek-vücud eden bağlar kopmuştur. Artık müşterek inançlar iflâs etmiştir, zevkler, müşterek terbiye, müşterek dil, kültür, saygı ise hemen hiç kalmamıştır.

Medeniyetlerin bir bütün bakımından bütün bağların çözüldüğü bir cemiyette, yerlere düşmüş ve istikametini şaşırmış bir gençliği, şuuruyla topyekûn tek yönden, ayağa kaldırmağa uğraşmak abes bir yorgunluk ve vakit ziyadan ibaret kalır. Onun için de hamleyi, birleştirici bir idoloji, millî iman ve millî kültür şuuruyla topyekûn ve bütün millete şâmil kılmanın çarelerini planlamak istikametine yapmak gerekir.

Türk terbiyesi, Türk ahlâkı, Türk efendiliği mevzuunda yukarıya aldığımız düşünce ve kanaatleri yabancı çevrelerden seçmemizin sebebi, hakıkatte olsa, kendi kendimizi öğmek vaziyetine düşmemek içindir. Ancak asırlar boyu Türkiye'ye gelip gitmiş, Türk coğrafyası üzerinde uzun yıllar geçirerek, ister dost ister düşman gözüyle olsun, her cephesiyle Türkü tetkik etmek imkânını bulmuş bu yabancıların bıraktıkları yüzlerce yazılı vesika arasında bir kaç örnek almak suretiyle geçmişe bir pencere açmış bulunuyoruz.

Bu pencereden içeriye biraz daha dikkatli bakacak olursak, eski Türk cemiyetinin iç yüzünü daha büyük bir hayranlık ve hayretle görmek mümkün olur. Bu cemiyetin içinde neler görürü, neler görmeyiz!?

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000146

Gördüklerimiz: Mertlik, dürüslük, doğruluk, şefkat, merhamet, tevazu saygı, kanaat, sabır, vekâr, hayâ, nezaket ve edeb gibi cemiyetin bekâ ve devam teminatı olan yüksek voltajlı vasıflardır.

Görmediklerimiz ise: Yalan, hile, tezvir, kin, kibir, garez, iftira, gurur, küstahlık, hareket, istihza gibi beşer hayatını tehdit eden yıkıcı sıfatlardır.

Th. Thornten'nın dediği gibi:: «Türkün ahlâkî seciyesi çocukluğunda aldığı iyilik telkinleri ile değil, mühitlerinde fenalık görmemek suretiyle teşekkül eder.

İşte mühim olan da budur. Cemiyeti, bütün sınıflarıyla, kendinden sonraki nesillere örnek ve mürebbî kılacak seviyeye çıkarmak, Az evvel de söylediğimiz gibi, onun için eski Türk cemiyetinde bir saka, bir mahalle bekçisi, bir sütçü, sırasında ahlâkın, faziletin, doğruluğun yaşayan çizgileri olarak etraflarını mayalar, düzenler ve şekillerdi. Şimdi ise vaziyet tamamiyle tersinedir

Bir ahlâk, fazilet, iman ve prensip enkazının altında kalmış olan Türk toplumu, bu yıkıntının acısını her nefeste bir başka türlü duymaktadır. Zira Türkün içtimaî tarihinde görülmemiş bir ahlâk düşkünlüğü ve ferdî egoizm, bugünkü Türk cemiyetini kemiren en korkunç âfettir.

Bu ahlâk iflâsı ve bencilik ise, ana gaye olan vatan ve iman aşkını tahrib ederek, çekirge hücumuna uğramış bir orman gibi, varını yokunu kaybettirip onu, kupkuru ve çırılçıplak bırakmıştır.

Artık Türk toplumu, bir zamanlar yâre de agyâre de gıbta ve hayranlık veren değerlerin sahibi değildir. Şe-

---

(1) - Th. Thornton. Etat Actuel de la Turquie, Sahife 228, Paris 1812.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000147

catini, ve hamiyetini, dürüstlüğünü, vekarını, doğruluğunu, faziletini ve iffetini, içten dıştan saldıran çekirge sürüleri silip götürmüştür.

Onun için de, bu iman ve ahlâk libasından soyunarak kuruyup kalmış bünyede yer yer sırıtan manzara, fecî bir soysuzlaşma ve netice itibariyle de hatıra gelen ve gelmeyen kötülüklerin yüz kızartıcı tablolarıdır.

Şuhalde cemiyetin bütününü tuz-buz etmiş bir darbeden gençliğin masun ve uzak kalabileceğini düşünmek elbette ki safdillik olur. Kendi kendimizi tahrip ederken evlâdlarımıza da kıymış olduğumuz artık itiraf etmek zamanı gelmiş hatâ geçmiştir.

Burada, gene yabancıların şahadetine dönerek, eski Türk cemiyetini biraz daha onların ağzından dinletmek istiyorum. A. Ubucuni diyor ki: «İhtiyarlık, Türkiye'de olduğu kadar hiç bir yerde hürmete mazhar olmadığı için, yaşlı Türkler burada günlerini pek tatlı geçirirler.»

Neden? diyecek olursak, cevabı veren gene yabancılardır: «Türkiye'de analarla babalar ve ninelerle büyükneneler çocuklara en hatalı sözlerle hitap edip en candan ihtimam ile bakarlar. Bu şefkat tezahürüne başka memleketlerde de tesadüf edilmekle beraber, arada dağlar kadar fark vardır. Öyleki Garb'da bir takım boş menfaat kaygıları, eğlence düşkünlükleri, çok defa kadınların da iştirak ettikleri ticar- muamele gaileleri, hasılı başka memleketlerin her şeyleri çocuklara karşı şef katlerini azalttığı halde Türklerin ev hayati blâkis bu hislerin bir merkezde toplanıp artmasını temin eder İşte bu yüzden Türkiye'de çocuklar yetişip adam oldukları zaman analariyle babalarını başlarında bulundurmaktan iftihar ederler. Ve küçük iken onlardan gördükleri şefkate mukabele etmekle bahtiyar olurlar. Başka

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000148

memleketlerde ise çocuklar olgunluk yaşına girer girmez, analariyle babalarından ayrılmakta ve malî menfaatleri için onlarla çekişe çekişe münakaşa etmekte, hattâ bazen kendileri refah içinde yaşadıkları halde onları sefalete yakın bir hayat içinde bırakmakta ve zavallılara karşı adetâ yabancılaşmaktadırlar.»

İşte cemiyetin çekirdeği olan aile müessesesi içine aykırı ve bozucu unsur kabul etmeyen böyle bir kapalı sınıf karekteriyle sağlama alındığı müddetçe, memleketin hayat ve bekâ teminatı olmakta devam etmek suretiyle, tehlikelerin emniyet süpabı olmuştu.

Şüphe yok ki yeni çağların yeni şartlarına göre istihaleye tâbi olması gereken her müessese gibi, aile hayatının da bazı tadillere uğraması tabiîydi. Ancak bir intibak, zamana bir uyuş demek olan bu tâdilin yerini bir çöküntünün alması, işte asıl dert, asıl teşhis ve tedavi ye muhtaç olan âfet bu olsa gerek.

Memleketin ikbali ve istikbali adına düşünülmesi gereken bir cihet de şudur ki, inkılâplarında muvaffak olamamış milletlerin, bu defa mâzi tahassürü içine düşme tehlikesine kapılmasıdır. Zira çizgisi çizgisine eskiye dönüşü, sosyal kanunlar kadar tabiat kanunları da reddeyler. Onun için müzmin bir geçmiş zaman hasreti ve tekerlemesiyle geçmişi ve tarihi sayıklamakta kalmayıp, sadece geçmişten ve tarihten gelen ikaz sesine kulak vererek, hali, bu tecrübe edilmiş malzemeden faydalanarak inşa etmek belki de tek çıkar yol ve selâmet çaresidir.

Hele medeniyet değişmelerinde, bu tebeddülü yapanların ve kararlıyanların tarihe karşı mes'uliyetlerini kavramış, hassas, uyanık siyasî ve ilmî kiyafeti haiz seviyeli ve uzağı gören kimseler olması lâzım gelir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000149

Biz ise Şark medeniyetinden Garb medeniyeti karekterine geçirilirken bu üstün ve şuurlu siyaset ve ilim adamlarından mahrum bulunuyorduk. Onun için de yapmak istediğimiz inkılâp, bir ilerlemeden ziyade bir iflâs olmuş oldu. İşte üstümüze yıkılan ve altında kalmak la ezilir olduğumuz hamlelerimizin fiyasko ile netice lenmesi, bu başı bozuk ve fevrî kararlarımızdan ileri gelmiştir.

Onun için de cemiyet saflarında göze çarpan ahlâk, iman, irfan, görgü ve an'ane bozukluğu ya da yokluğu, attığımız hesapsız adımların acı neticesidir.

Şuhalde şimdi ne yapmalıyız? diyecek olursak, ilk hatıra gelen, zararın neresinden dönülse kârdır.. atasözüne uyularak, inkılâplarımızda eksik olan millî imanı uyandırmak suretiyle, aç ve muhtaç kalmış cemiyeti mânevî manafa ile beslemek ve başkalarına avuç açmaktan kurtarmak olmalıdır.

Muvaffak olmuş ve dünya çapında fazilet ve ahlâk örneği vermek suretiyle memlekete zafer ve medeniyet asırları yaşatmış tecrübelerden faydalanmak, belki de tek çıkar yoldur. Ta ki kaybını geri almış ve seviyelenmiş bir kütleye sırtını dayayan memleketin böylece yüzü gülebilsin.

Kültürü ve imanı zayıflamış, görenek ve gelenek lerinden yoksul kalmış, şifahî bilgisini yele vermiş bir cemiyetin, millî şahsiyetinden boş kalmış bağrına her türlü zararlı tesirlerin üşüşüp onu helâke götürmesi yadırganmaz.

İşte bugün de Türk gençliğini yoldan çıkaran, bu boşluktur. Bir meselesi ve dâvası olmayan cemiyetlere musallat olmak için tetikte bekleyen dış tesirler, bu eli

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000150

böğründe kalmış Türk gençliğinin münhal kalmış sahalarını kendi meseleriyle doldurmak yolunda kıyasıya mücadele halindedirler. Kısmen de muvaffak oldukları, inkâr götürmez bir hakıkattir.

Bir memlekette en tehlikeli davranış, münevverin cehaletidir. Aydın sınıfı fikir dalaletiyle karanlıkta kalmış cemiyetlerin akıbetleri, tamamen cahil kalmış cemiyetlerin akıbetinden belki daha tehlikelidir

Bu kütleyi okutup yazdırmak politikasını bir gösteriş olarak ele almayı bir tarafa bırakmamız lâzımdır. Eğer cemiyete, yükseltecek, millî benlik şuurundan haberdar edecek seviyeli ve kaliteli bir kültür vereceksek ne âlâ... aksi halde, ot yiyenin önüne et; et yiyenin önüne ot koymakta devam etmek, Türk milletini madde plânında da mânâ plânında da iflâsa götürmek demektir.

Türk milleti gibi, sırtında binlerce yıllık şerefli bir mâzi taşıyan görmüş geçirmiş bir cemiyetin içinde, velev küçük bir azınlığa münhasır da kalmış olsa, Moskof kaşesini taşıyan cereyanların revaç bulması, ters ve sakat bir maarif politikasının akl-ı selimi ve hiss-i selimi körletmiş olması yüzündendir.

Maarifimizin büyük günahı, birbirini takp edegelen nesilleri millî imanın heyecan ve bir fikir ve ruh disipliniyle yetiştirmedikten başka, şimal komşumuzun emperyalist emellerine hizmet edecek bir anlayış platformu üstüne getirmiş olmasıdır.

Ne yazık ki bu gün dahi gerek Maarif Vekâleti bünyesi içinde gerek mekteplerde, bir Hasan Ali ihanetinin kurduğu tezgâh işlemekte ve gençliği oluk oluk, sol ideolojilerin emrine göre hazırlamaktadır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000151

Onun için komünist fikirler tarafından kazanılmış ve yıkıcı elemanların pençesine düşmüş Türk gençliğine suç bulmak değil, acımak lâzımdır. Bu mazlum vatan evlâdlarına acımak da arkalarından âh-ü vah etmekle olmaz. Ancak onları bu kasıtlı ellerden kurtarmak çarelerini aramak ve kurtarmakla olur.

Şuhalde, körpe ve taze dimağları, kanının, soyunun görenek ve geleneklerinin özü olan akl-ı selimi ile başbaşa bırakmak, yani okutmamak, onlara Rus emperyalist emellerinden devşirilmiş bir sistemin terbiyesini tatbik etmekten, yani okutmaktan hayırlıdır.

Evet memleket için, cahil fakat köklerinden kopmamış adam, kafası sol fikirlerle tıka basa doldurulmuş münevver taslağından daha yararlıdır.

Eğer zavallı talihsiz Türk gençliği, Moskof emellerinin bir hizmetkârı olmuş ise, kabahatin büyük kısmı onlarda değil bizde, gençliği başıboş bırakan bizim Maarif politikamızdadır. Onu, yanlış dil, yanlış din, yanlış tarih kültürü ile yetiştiren ve şifâhî bilgi kaynaklarını kurutan, böylece de düşmanın doymaz ağzına lokma eden biziz.

Şuhalde bu hatamızı tamir için yapılacak işlerden biri de, büyük kütlenin râğmına hareket etmemektir ki elli senedir işlediğimiz suçların en tehlikelilerinden biri, halkın nabzını dikkate almadan, kütleye rağmen verdiğimiz kararlardır.

Türk milleti müslümandır. Gerek halk, gerek köylü için muteber olan ise, din adamının sözüdür. Neden bu hakıkati görmezlikten gelerek, hattâ istiffaf ederek dine boykot eyledik? Neden, komünist ağzıyla iman hayatın topyekûn cemiyet sınırlarımızın dışına sürüp çıkardık?

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000152

Ve asırlar boyu siyasî, idarî, içtimaî ve kültürel hayatımızın merkez kuvveti olan imana sırt çevirdik?

I. Petro Rus halkını, kılıcının ve kırbacının altında istediği şekle soktu. Çünkü Rusya'nın da Rus halkının da ne bir şekli ne de kaybetmekten korkacağı bir mazisi ve tarihi vardı. Rus steplerinin bu hoyrat ve iptidaî kalabalığı, bizzat Çar'ın da dediği gibi «vahşi ve korkunç» bir kütleden başka bir şey değildi.

Halbuki sırtında binlerce yıllık şerefi ve iftiharları bulunan Türk kavmi için mâzisinin ve tarihinin bereketlerini sırtından sıyırıp çıkarmak hem güç hem de tehlikeliydi.

Halka rağmen yapılan zorlu jestlerle güçlük yenildi. Fakat Türk milletinin hayat ve devamına kasteden tehlike bertaraf edilemedi. Edilemezdi de. Çünkü mâzisinin ve tarihinin kayıtlarından kurtulan Türk milletinin, tehlikeleri göğüsleyecek, ne hali ne mecâli ne de ölçüsü kalmıştı.

Böylece de tehlike, ahlâksızlık, imansızlık, hiyanet, cinayet, sevgisizlik, saygısızlık, anarşi, ihtilâl ve daha nice menfi kuvvetler halinde kütlenin rengini ve düzenin bozdu. Ne ki, bozduğunun yerine de yeni bir düzen kuramadı ve neticede de cemiyet, bugünkü çöküntü ve iflâs haline girmiş oldu.

Mademki büyük kütlenin inandığı ve bağlı olduğu merkez iman mihrakıdır şuhalde bu kuvvetten en geniş ölçüde faydalanmak da, şüphesiz, memleketin bir ölümkalım davasıdır. Şu bir hakikat ki gençliğe, kanunların icbariyle vatan sevgisi, ahlâk, fazilet, iffet ve benzerleri gibi üstün vasıflar kazandırmak mümkün değildir. Bu sıfatlardan mahrum bir gençliğin ise memleketin zara-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000153

rına hizmet edecek, cemiyetin yıkımına gidecek haraketlerden hoşlanması pek tabiîdir.

Şuhalde kanunların eli kolu bağlı olduğu bir durumda, akl-ı selimin ve vicdanın buyruk yürütmesinden tabiî ne olabilir? Ancak bu akl-ı selim ve vicdan kontrolünün teşekkülü için de, iman ve din potasının terbiyesiyle şekillenmek en kestirme yol, cemiyetin tecrübe ve tasdikinden geçmiş en emin bir keyfiyettir.

Bugün Türk maarifinin hudutları içinde İmam-Hatip mektepleriyle Yüksek İslâm Enstitüsü adları altında tedrisat yapan müesseseler mevcuddur. Ancak bunların programları, vaaz, hutbe ve mekteplerde din eğitimi yapmaktan öte bir imkân ve salâhiyete sahip değildir.

Halbuki memlekete şiddetle lâzım olan, mücahid din adamı yetiştirmektir. Ya misyonlarının şuuruna varmış ahlâklı, faziletli, iffetli, iman ve cihad orduları yetiştirecek yeni müesseseler açmak; ya da bir yandan mevcud müesseseleri seviyelendirmek ve çoğaltmak, bir yandan da talebeyi bin yıllık Türk tarihinin temsilciliği mes'uliyeti ve ruhu ile memleket sathına yaymak ve faaliyet sahaları açmak lâzımdır.

İdarecilerimizin bilmesi değil, iman etmesi gereken hakıkat, sol tehlikenin karşısında en kuvvetli siperin, iman olduğudur. Tarih şuuru ve sağlam dil ise, bu siperi koruyan ve takviye eden unsurlardır.

Taassub ve dar düşünceden arınmış, misyonunun şuuruna varmış mücahid din adamı, şunun için de lâzimdır ki memleket, Cumhuriyet'ten bu yana millî devlet statüsüne girdiği halde, hâlâ bir imparatorluk manzarası arzetmektedir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000154

Şarkta, Rus politikasının kurcalayıp her gün tehlikesini artıran bir kürtlük meselesi vardır. Türk Kürk ihtilâfını ortadan kaldırabilecek tek söz sahibi kuvvet, dindir ve din motifini ustaca kullanmasını bilebilen din adamıdır.

Keza, gerek Şarkta, gerek Garbta, Sünnî-Alevî meselesi de gene şuurlu ve bilgili din adamının himmetini bekliyen ve Moskof emellerinin avucu içine düşmüş olan bir başka davadır.

Memlekette, büyük bir cehalet ve gafletle bir kısım vatandaşı birbirine adeta etmiş olan daha mezhep çatışmaları da gene ne kanunun ne devletin ne idare âmirlerinin halletmeyi başarabileceği bir keyfiyettir. Onun için bu uzun vadeli davaya da bir çakır yol bulacak kuvvet, gene mücahid ruhlu bir din adamı olabilir.

İstiklâl Harbi, Türk kaderinin son talihi idi. O gün den bu güne, aradan geçen elli yıl ,Türk milletine fabrikalar, köprüler, barajlar kazandırdı. Fakat 1914 - 1918 Harbinin galipleri elinden canını zor kurtaran Türklüğe, bu defa, sakat ve tehlikeli bir maarif politikası yüzünden, canını Moskof pençesine düşmekten koruyacak ve kurtaracak bütün silâhlarını kaybettirdi.

Eğer elli sene evvel Türk milleti, bugünkü sağ-sol mücadelesinin tehlikeli ayrılığı içinde ikiye bölünmüş olsaydı, değil istiklâlini geri alacak bir harbi kazanmak, bir çete, bir şakavet hareketini bastırmak gücünü dahi bulamazdı. Zira İstiklâl Harbini yalnız orduları sevk ve idare eden büyük kahramanlar ve askerler değil, kahraman kesilmiş bütün bir milletin yekpâre imanı kazandı.

Bugün komünistçilik oynayan gençler, bir zaman beşikte olançocukların çocuklarıdır. Değil kendileri, anaları

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000155

babaları dahi o devirde Türk milletinin nasıl bir muhteşem birlik ve millî bir tesanüt içinde olduğunu ve dişiyle tırnağı ile ne türlü savaştığını hatırlıyamazlar.

Hele daha da evvelki Türk-Rus muharebelerini Türk ırkını ve Müslüman imanını kırmak yolunda giriştiği vahşî saldırganlığı hiç bilemezler. Çünkü sakat bir tarih bilgisi, onları cedlerinin şeref ve iftihar sahifelerinden habersiz bırakmıştır. Bu yüzden de, şanlı bir mazinin hasamet ve kahramanlık destanlarını öğrenmeden yetişen nesillerin millî heyecandan boş olan yürekleri, düşmanın karargâhı olmuş ve Moskof istilâcılığının gafil öncüleri haline gelmiştir.

Türk idarecilerinden ve bilhassa Türk maarifinin mes'ul şahıslarından talebim, gençliği kundaklıyan düşmanın, Türk vatanını dört yanından tutuşmaya bırakmadan, bu ateşi bastırmaları, söndürmeleridir. Bir iskemle, bir parti menfaati adına girişilmiş ve körüklenmekte bulunmuş böyle caniyane vatan hiyanetini hafiften almayarak, gençliği uyandırıp kurtarmak ve stepler memleketinden gelen bu salgın hastalığı bir an evvel ve mukaddes bir İstiklâl savaşı bilerek, temizlemek yoluna gitmeleridir.

Suallerinize teker teker cevap vermedim. Zira bir kül olan davayı parçalara bölmeyi lüzumsuz gördüm. Yalnız ikinci maddeye vereceğim karşılık şudur: Hayatımın hemen bütününde sarî ve carî olan, vatana ve imana hizmet aşkını bir cihad kabul ettiğim için, gücümü ve faaliyetimi bu yolda harcamaya çalıştım.

Bu cihada da bütün Türk milletini davet ediyorum.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000156

Şair : Arif Nihat ASYA

Soru 1 : Türkiye'nin kısa zamanda kalkınması için büyük kitleye umumi tahsil verilmesini mi yoksa seçkin kabiliyetlerin mutahassıs zümre olarak yetiştirilmesini mi faydalı buluyorsunuz?

Cevap :

Menşur

Ölçüp biçiyor renklerin zerresini..
Menşûra alıp ışıkların hâresini,
Yüksek medeniyet, arıyor, mâviden,
Ey gök, çivit elde etmenin çaresini.

Nisan Sayfa »9

Ney

Zannetme, çocuk, istediğin birşey olur :
Bin bir arının bir teki-yalnız- bey olur..
Çoktur sayılardan da kamışlıkta kamış;
Lâkin, aradan birkaçı -ancak- ney olur!

İş

Birgün, suyun ufkunda dumanlar görürüz;
Birgün, kıyıdan engine taş yüzdürürüz...
Yelken, yagamoz, kandil, ırıp, ağ... derken
Bahtın bize gösterdiği yoldan yürürüz.

Nisan Sayfa 7

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000157

Olmak

—Ahmet MUŞL U'YA—

Elsen, suratında şakla şerrin.. tokat ol!
Atsan git, Çamlıbel'de şahlan.. Kırat ol!
Dağsan yüksel sınırda bir Ağrı gibi;
Suysan dere olma.. Dicle yâhut Fırat ol-

Yüksekler

Kuşlar.. kimi yerden, kimi yüksekten uçar...
Kuşlar vardır, ki ürkütülmekten uçar...
Uçmak kolay iş.. fakat, bu yurdun -ancak-
Yüksekten uçan kuşları, gerçekten uçar.

Güç

Dersin: «Kişinin tâkatı neymiş, gücü ne?»
Bir dev gibi davran işlerin en gücüne:
«İnsan» dediğin, insan olur gerçekten,
Sâhipse eğer kendini aşmak gücüne!

Soru 2 : a En çok meşgul olduğumuz davalar nelerdir? Bunlara dair eserler neşrettiniz mi?

Cavap : a - Meşgul olması icabedenlerin meşgul olmadıkları.

b -

Yarım

Kaldıysa, demek, beş on yılım kalmıştır!
Dünyâda yolum, birkaç adım kalmıştır;
Yoktur olamaz -gayri- bitirmek umudum:
Her başladığım eser, yarım kalmıştır.

Bodrum

Gücenmez dünyada bir
Bodrumdur diye yeri..
Duvarlarına yapar
Pencere resimleri.

Emzikler Sayfa 93

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000158

Soru : 3 Bugünkü üniversite gençliğinde gördüğünüz en büyük eksiklikler ve kusurlar nelerdir?

Cevap :

Aramak

— Ne arıyorsun, ihtiyar?
— Ümidimi arıyorum.
— Ya sen, garip delikanlı?
— Ben, kendimi arıyorum.
«Ahlâk», bilinmez, ne demektir şimdi?
Destan masal, îmanlı yobaz, âile lâf....
Altın gelenekler, gidenektir şimdi.

Kök

Takdîr bırakmış gibi yersiz, göksüz,
Bir gövdeyiz ortalarda dalsız, köksüz;
Sen söyle: nasıl, yaşarlar, Tanrı'm,
Dünden de, yarından da kalanlar öksüz?

Nisan Sayfa 99

Hastalık

— Dr Tahsin Merze'ye—

Günler dokunur çeşit çeşit illetten..
Gittikçe düşer vücûdumuz kuvvetten...
Zindanda tutulduk bu nefes darlığına..
Lâkin soğuk algınlığı, hürriyetten.

Nisan Sayfa 73

— 23 —

Yelkenlerimizle süslendik deryâyı,
Sâhilde hakıîkat eyledik hulyâyı..
Gün doldu, emir geldi; icâbet demidir...
Lâkin, kime teslim edelim dünyâyı?

Rubâiyyât-ı Ârit Sayfa26

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000159

Soru 4 : Bugünkü gençlerin yetiştirilmeleri için neler tavsiye edersiniz?

Cevap :

Nazar Boncuğu

Aktın, yumuşaktın ve sıcaktın, çocuğum;
En sonra, nazarlık da mı taktın, çocuğum?
Lâkin bu güzel, bu mâvi boncukları sen
Göz değmeden evvel tacacaktın, çocuğum!

Nisan Sayfa 49

Yurt

Dün kutsal ellerle sürülmüş yurdum;;
Onlardan sonra küstürülmüş yurdum...
Allah, sana lâyık etsin evlâtlarını,
Ey kubbesi âminle örülmüş yurdum!

Yaşasın!

Evlât çabanın zevkini tatmak lâzım!
Çoşkunluğa yorgunluğu katmak lâzım!
Gördüm, ki bu haykırmalar içten... yalnız
Yetmez «Yaşasın!» demek... yaşatmak lâzım!

Ziyaret

İmanlı olun, güçlü olun, canlı olun:
Ma,nâsı nedir, yoksa yürek, elle kolun?
Ey türbemi -yer yer- dolaşanlar, taştan
Aslanlar yetmez bana Aslanlıyol'un!

Eski Sesler

Bugünüz sen de, ben de ey yolcu;;
Sever, alkışlarım bugünleri...
Hoş olur dinlemek, fakat, arada
Eski seslerden eski türküleri.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000160

Soru 5 : Son yıllarda üniversite gençliği arasında yayılma istidadı gösteren aşırı sol akımların önlenmesi için, ne gibi tedbirler alınmalıdır?

Cevap :

Suçlular

Bir bir tutulup, karıştıranlar suları,
Bir tekmede oldu son yolun yolcuları..
Da'vâsı tamamlandı savaş suçlarının...
Gelsin bakalım, şimdi, barış suçluları!

19 Mayıs

Çevrende hıyânetleri yıksan yeniden!
Mel'unları topraklara tıksan, yeniden!
Ey en büyük insandan alan ilk adını,
Bir bayrak olup Samsun'a çıksan, yeniden!

Nisan Sayfa : 97

Cihâd

Yetmez şakadan gözdağı.. tenkîl ister;
Alçakları boğmaksa hedef, Nîl ister...
Kahretmek için Ebrehe'nin fillerini,
Gökten -sürü hâlinde- ebâbîl ister!

Yürekler

Destandan o eski kahramanlar gelsin!
Ertuğrul'lar, Salur Kazan'lar gelsin!
Ey yurt, kadeh tokuşturanlar gelsin!

Olacaklar

Olmuşları geç.. ben, olacaklar bilirim!
Haksızlığı ta'kıîpte haklar bilirim!
Dünyâda -bugün- tersi yüzünden keskin
Hâliyle, pırılpırıl bıçaklar bilirim!

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000161

Galip ERDEM
(muharrir)

1 — Türkiye'nin az zamanda kalkınması sözünü şimdikinden daha iyi bir duruma gelmek manâsına değil de, ileri milletlerin seviyesine ulaşmak mânâsına alıyorsanız az zamanda kalkınmamız, memleketimizin ve dünyanın bugünkü şartlarında, önceden hesaplanamıyacak büyük değişiklikler meydana gelmediği takdirde, zaten imkânsızdır.

Geri kalmışlığımızın tek bir sebebi olmadığı için kalkınmamızın da tek çâresi yoktur. Ama, hemen alınacak tedbirlerin başında, ilmin ve tekniğin bütün kollarında iyi yetişmiş mütehassıslara olan ihtiyacımızın geldiği de bir gerçektir. Siyasi yatırım hevesinden de çoğunluğun hoşuna gitme kolaylığından kurtulabilen insanlar, diğer milletlerin tecrübelerini inceledikleri vakit, ilim ve teknikteki seçkin bir kadronun kalkınmadaki büyük payını inkâr edemezler. Ancak ilim adamları ve üstün vasıflı teknisyenlerin yetiştirilmesi ve kendilerine gerekli imkânların hazırlanması yanında Türk milliyetçiliği mefkûresine bağlılık şartı da aslâ ihmal edilmemelidir. Zira kalkınma gayretleri peşinde 200 yıllık bir zamanın harcanması sadece bilgi yokluğundan de-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000162

ğil, bildiğini ve inandığını söylemek cesaretine sahip olmayan insanlar yüzündendir.

2 — Varlığımızın biricik şartı saydığım Türk milliyetçiliğimizin çeşitli meseleleri ve dertleri ile uğraşırım. Fikirlerim henüz gazete ve dergi sayfalarından kurtulamamıştır. Kitap halinde yayınlanmış eserim yoktur.

3 — Önce, üniversite ve yüksek okullarımızın yetersizliğini belirtmeliyim. Gençler, iyi yetiştirilmiyorlar. Ayrıca, çoğunluğu hesaba katarak, çalışmanın zahmetini göze alamadıkları ve okumayı sevmedikleri de söylenebilir. Çoçunun kültürü, fıkra sütunlarında okudukların dışına çıkamaz. Oysa, fıkra ve makale, üstelik mahiyetleri de siyasi ve ideolojikse, düzenli bir kültür kaynağı olamaz. Kültürün gerçek kaynağı üstün değerli ilim ve sanat kitaplarıdır. Siyaset ve ideoloji esnafının seviyesiz mücadele havasına kapılmaları yüzünden gençlerimizin hükümleri, okuyup öğrendiklerini kendi mantıklarının süzgecinden geçirmek yerine, başkalarının hükmünü paylaşmaktan ibaret kalıyor.

Gençlerimizin yetişmesi için :

1) Üniversite ve yüksek okullarımızın düzeltilmesi (Kadro, öğretim araçları, sistem yönünden)

2) Gençlere okuma alışkanlığını kazandırma çarelerinin aranması ve mutlaka, memleketin ve dünyanın bütün dâvâlarının halledilmesi yollarını fıkra sütunlarından öğrenebilecekleri zannından kurtulmaları lâzım gelir.

4 — Üniversite öğrencilerinin sıkıntıları Türkiyenin diğer bütün sahalardaki sıkıntıları ile ilgilidir. Köylünün, işçinin, memurun, küçük esnafın iktisadî imkânsızlıkları giderilmedikçe, üniversite öğrencilerinin der-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000163

dine köklü ve devamlı bir çare bulmak mümkün değildir. Ancak, devletin üniversite öğrencileri lehine biraz daha fedakârlığa zorlanması; bankaların, büyük şirketlerin ve zenginlerin bu dâvaya katılmalarının sağlanması gibi geçici tedbirler akla gelebilir.

5 — Aşırı sol akımları önlenmesi için:

1) Gençlerin, Türk milliyetçiliği mefküresine bağlılığın şartı olan millî şuur uyanıklığına sahip kılınması

2) Komünizmin bizim için; siyasi, tarihi, coğrafi ve diğer sebeplerden ötürü sadece bir iktisat meselesi değil, daha çok bir istiklâl meselesi olduğunun öğretilmesi,

3) Bir memleketi kalkındırma yolunun herhangi bir doktrinin dar kalıpları içinde donmaktan ziyade, doğrulukları tecrübe ile sabit olmuş müsbet ilmin sonuçlarına dayanmak olduğunun anlatılması,

a) Memleketi idare edenlerin her türlü küçük hesaplardan ve şahsi menfaat hırsından uzak, memleketin maddi-manevi bütün imkânlarını milletin hizmetine vermesi gerekir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000164

Burhan FELEK
(Muharrir)

Türkiyenin kalkınması için tahsilin büyük kitliye yayılması şarttır. Bu olurken sivrilen kabiliyetler ister istemez kendi kendini yetiştirir.

Türkiyenin bence en büyük davası öğretim ve eğitimdir. Bu mevzu üzerinde hocalık, spor idareciliği ederek hayatımın büyük kısmını harcadım. Bence Türkiyenin bugün için en büyük davası en yeni ve kestirme usullerle Türkü milliyetçi, medeniyetçi ve bir ülkü sahibi olarak yetiştirmektir. Bu ülkünün de bizim anladığımız manada Atatürkçülük olması lazımdır.

Gençliğin üniversite içinde ve dışında eksiklik ve kusurlar değilde gençliğe ait tutumları mütala edilmelidir. Bunlar mahiyyeti itibarıyla aynıdır. Belirtileri üniversitenin içinde ve dışında başka başka olur. Hepimiz gençken aynı arazı gösterdik. Zamanın ve yaşama şartlarının değişmesi bu arazı bazen daha mübalağalı hale getirir. Bunların umumi olarak bağlanabileceği noktalar şunlardır:: a- Disiplinsizlik (bu yalnız gençlere mahsus değildir.)

b — Kollektivite hissinin azlığı.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000165

c — Boş vakitlerini değerlendirmelerini bilmemeleridir (Bu ailede başlayan bir terbiye meselesidir)) İnsiyaki olarak güç beğenirlik (Müşkül pesentlik)

d — Tahsilinin ortasına geldiği zaman dahi gayesini tayın edemememiş olmak (Bu mesleki oryantasyon meselesidir ki daha ziyade terbiyecilerin işidir?

e — Tahsili mutlaka bir diplomaya bağlamak ve gayeyi ondan ibaret sayıp ilim merakına malik olmamaları ve nihayet her yaştan ziyade gençlikte hayat bilgisi edinebileceği hakikatinde gafil görünmeleri.

f — Hoşlarına giden her söze fikre, harekete çabuk inanmaları. Dediğim gibi bunların daha fazlası bizim gençliğimizde de vardı. Fakat hayat daha kapalı, aile ve müesseseler daha müstebit olduğundan pek azı dışarı vurur ve gençliğin karekteri bu yüzden şekillenmediği için bu çizgiler o zaman çizilemezdi.

Gençlik, bilhassa üniversite gençliği, daima hali hazır idareye muhaliftir. Bu muhalefet Türkiyede medrese talebesinin ayaklanmalarıyla eski devirlerde de görülmüştür. Bizim üniversitede okuduğumuz zaman pek küçük bir zümreden başkası muhalifti. Bugünde aşırı cereyanlar hatta parti bağlılığıyla hükümetlere tarafdar olacağı düşünülebilen yönlerde dahil olduğu halde muhaliftirler. Çünkü aşırılık, adı üstünde, nizam ve disiplini aşmaktır. Gençlerin ekserisi üniversite tahsiline başlamayı fikri rüşte ulaşmış olmak telakki ettiklerinden bunu mevcudu beğenmemekle izah edebileceğimiz aşırı cereyanlara taraftar olarak izhar etmek isterler. İçlerin de bir ideolojiye körü körüne kapılanlar veya inanarak taraftar olanlar çok değildir. Bunlardan çoğu yaş ilerledikçe tabii tekamüle tabi olurlar. Bir kısmı ise bu aşırılık macerasından dolayı başlarına bir takım işler gel-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000166

mek veya elebaşı gibi hizmetler de şöhret yapmak süretiyle angaje hale gelirler. Ve öylece hayatlarında devam ederler. Bunu çok az bir farkla nefsimde tecrübe etmiş olduğum için iyi mütealâ edilmiş bir vak'a gibi arz edebilirim. Talebe iken iki defa Dıvanı Harbe gittim. Muhtelif siyasî talebe hareketlerine, hatta bir defasında silahlı bir toplantıya girdim. Üniversitede hep muhalif abilerle düşüp kalktım. Bütün hayatımda bu ruhu bırakamadım. Ve halâ bu mesleği seçmiş olmam da ve halâ birçok şeyleri gördüğünüz gibitenkit etmemle meydana veriyorum.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000167

Ahmet KABAKLI
(Muharrir)

Türkiyenin az zamanda kalkınabilmesi, meselesini yalnız başına eğitime bağlamanın tartışılabilir olduğunu kaydetmek isterim. Memleketin çok yerinde eğitim henüz muhim bir ihtiyaç gibi duyulmamakta, bunu hazırlayacak iktisadi muhitin hazırlanması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra «Büyük Kitleye Umumi Tahsil verilmesi» ile «Seçkin Kabiliyyetlerin Mütehassıs Zümre Olarak Yetiştirilmesi» fikirlerinin iki aykırı tez, yani birbirine zıt görüşler gibi alınmasını doğru bulmuyorum. Bu fikirlerden biri ötekinin alternatifi değil fakat her ikisi aynı zamanda ve aynı çabuklukta gerçekleşmesi icab eden iki mecburiyyettir.

Medeni Dünyada ayak uydurmak, demokrasiyi kökleştirmek, milletimizi hak ve vazife şuuruna erişmiş fertlerden kurulu bir topluluk haline getirebilmek için bütün «Az Gelişmiş» lerin amacı olan ve ileri ülkelerde gelişmiş bulunan «nufusun yüzde yüzünü okutmak» zorundayız.

Bununla birlikte ve yüzde yüzü okumuş gençler vasatından seçilecek yüksek Zeka ve Kabiliyyetlerin çağın en son imkânları ve metotları ile mütehassıs ilim adam-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000168

ları hüviyyetinde yetiştirilip akla gelecek her sahayı ilmin verileri ile tanzim ve tedvir edecek bir beyin şebekesi kurmak şarttır.

Bir gazetenin köşesini tutmakta olan bir yazıcı sıfatıyla memleketin hemen her davasına parmak basmak ve çözüm yolu aramak zorundayız. Bununla birlikte «Millete Sunulması Gereken Yalansız Tarih» eğitim ve San'at davaları üzerinde özel bir ısrar gösteriyoruz. TÜRK EDABİYATI ADLI iki bin sayfa tutarında üç cildlik eserimiz bu sahanın mensuplarına doğru hükümler getirmek emeliyle yazılmıştır.

Gençlerin eksiklik ve kusurlarına gelince: Bunlar bütünüyle onları yetiştirmek iddiasında olan okul ve aile atmosferinin ders kitaplarının radyo, gazete gibi yayın vasıtalarının, politika açmazlarının ve örnek tutulan kaptıkaçtı çevrelerin kusurlarıdır.

Gençliğin «ÇİÇEKLENMEK» istıdadı taşıyan SEVGİ -MERHAMET- FEDAKALIK- GAYRET-HAKSEVERLİK-YURTSEVERLİK ve ADALET duyguları, okulda, ailede ve çevrede sürekli olarak törpülenmektedir. İsyanlar, zalimlikler, pısırıklıklar, nemelazımcılıklar bu yüzdendir.

Balıklar ve Nebatlar gibi insanlar da kendi iklim ve hava şartları içinde serpilirler. Bizim tarihe. bizim toprağa ve milli imana dayalı olmayan, öz eserlerimizden gıdalanmayan, tarih boyunca edinliğimiz duyuş ve düşünüş tarzını benimsemeyen taklitçi eğitim, gençlerimizin (Okumuşlarımızın) çoğunu bir ruh çarpığı haline getirmiştir. Yabancı «Ser»ler içinde göstermelik yetişenlerin bizim Ruh ve Mana iklimimize boy atamayışlarını olağan görmek lazım.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000169

Görünen, dokunulan bir eksiklik aranıyorsa, gençlerimizin kitap okumayışları, okuduklarını anlama, eleştirme, hakikatı propagandadan ayırt etme gücünde yetişememeler, bize ait kusurların başında gelir diyeceğim.

Devletin Üniversiteleri maddi ve manevi çevre olarak en güzel şekilde planlama görevinde olduğunu başa yazıyorum. Son yılda kurulan TÜRK EĞİTİM VAKFİ misalinde olduğu gibi halkın ve zenginlerin katılması ile.... devletin işi kolaylaşabilir. Talebenin şahsiyetini her anlamda geliştirecek yurdlar kurulması, yemek ve yatak meselesini kolayca çözebilir. Ucuz kitap meselesi, üniversitemizin meram etmesi halinde bir günde düzelecek kolaylıktadır. Her meselede karşımıza çıkan ihtiyaç, özgecilik, feragat, insaf ve fedakarlık duygusudur.

AŞIRI SOL henüz akıl yaşına ermemiş çocuklarla o seviyede kalmış yaşlıların tutulduğu bir illettir. Düşünce kabiliyyeti olmayanlara hazır düşünce reçeteleri halinde yayılır. Moda olması ve en az okuyan, en az çalışan fakat en çok konuşan zümreler arasında yayılması da bundan ileri gelir. Aşırı Sol yayılışının yoksulluk, rahatlık veya zenginlikle sanıldığı kadar bir ilişiği yoktur. Gençleri bundan kurtarmanın çaresi, verdiğiniz üç soruya cevaplarda verilmiştir. Mesu'liyyete dayalı bir iş eğitimi ve ciddi bir kültür halk, tarih ve vatan sevgisi komünizmi geriletecektir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000170

Necdet SANCAR

1 — Memleketlerin kalkınmaları, yükselmeleri ve dünya üzerinde söz sahibi olmaları, devlet gemisinin kumanda yerindeki kimselerin insanlık değer ve meziyetlerine bağlıdır. Bu sebepten bir memleketin önce birinci sınıf devlet adamlarının adam olmaları gerekir. Fakat bu kâfi değildir. Birinci sınıf devlet adamlarının gemiyi istedikleri gibi yürütebilmeleri için, ikinci ve hattâ üçüncü sınıf devlet adamlarının da (hiç değllse yarısının) yeterli olmaları şarttır.

Türkiye'nin nice zamandan beri bocalayıp durması, böyle yeteri kadar devlet adamına sahip olamayışındandır. Türklüğün en büyük ihtiyacı, Gök Türk kitabelerindeki deyimle «*günüdüz oturmadan, gece uyumadan*» çalışacak çocuklarının iş başına gelemeyişidir.

Onun için, ilk önce, devlet gemisini yürütecek elemanların yetiştirilmesi şarttır. Türkiye'nin, özlenen Türkiye» olmasını da, diğer bütün meseleleri ile birlikte milletimizin okuma dâvâsını da, ancak, gönülleri Türklüğe hizmet ateşiyle yanıp tutuşan böyle bir ekip gerçekleştirebilir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000171

2 — Üzerinde en çok durduğum iki mesele Türk milliyetçiliği ile Türklüğe ve dolayısıyla Türklüğe karşı olan fikirler ve hareketler olmuştur.

Birincisi, devlet ve millet olarak var olabilmemizin temel şartı bulunduğundan üzerine eğildiğim dâvâdır. Milliyetçilik prensiplerine dayanmayan devletler ya bocalar dururlar, yahutta millî ateşle dolu bulunanların yemi olurlar.

Milliyetçiliğe karşı fikirlerle mücadele eder. Çeyrek yüzyılı aşan bir zamandan beri komünizm, çeşitli azınlık ırkçılıkları ve benzeri yıkıcı fikirlerle mücadele halinde oluşumun sebebi budur.

Milliyetçi birçok dergide ve milliyetçiliği benimsemiş bazı gazetelerde bu konularda pek çok yazı yazdım. Aynı konularda irili ufaklı kitaplarım da vardır.

3 — Okumakta olan gençliğin bir çok kusurlar ve eksikler ile dolu olduğu bilinmeyen bir şey değil. Bence bu kusurların ve eksiklerin en mühimi millî şuur, millî ruh ve millî kültür noksanlığıdır. Ancak, bu kusurlar ve eksikliklerden dolayı gençleri değil, onlara bu ruhu, şuuru ve kültürü vermeyen veya veremeyenleri sorumlu ve suçlu görmek lâzımdır.

Millî olmak vasfını çoktan kaybetmiş bugünkü maarif programı ve sistemi ile yetişmekte olan gençlerimizin, Türkiye'nin muhtaç bulunduğu insanlar haline gelebilmeleri elbette ki mümkün değildir.

Türk maarifinin hedefi, önce, iyi Türk yetiştirmek ve sonra bu iyi Türkleri kendi sahalarında bilgili, hünerli ve yeterli insanlar haline getirmek olmalıdır.

Bu konuda gençlere tavsiyem şu olabilir :

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000172

İyi Türk vasfına erişebilmek için milliyetçi olmak ilk şarttır. Bunun için milliyetçi eserleri okumak ve millîyetçi eserleri okutmak ve millî kültür ile dolmak gerekir. İyi Türk olmak seviyesine çıkmış her genç ise, kendi dalında en üstün basamaklara çıkma için çalışmalı, bu arada en az bir yabancı dili de iyice öğrenmelidir.

4 — Komünizmin önlenmesi ve sade önlenmekle de kalmayıp kafasının ezilmesi için çeşitli tedbirler düşünülebilir. Bunların en mühimlerini şu üç noktada toplamak mümkündür sanırım :

a) Kanun yolu: Ceza Kanunu'ndaki bu ihaneti yasaklayan maddeler, bütün açıkların da kapatılması suretiyle, çok daha şiddetli bir hale getirilmeli ve bu kanun göz kırpmadan uygulanmalıdır.

b) Uyarma yolu: Komünizmin gerçek yüzü, bütün propaganda vasıtalarından faydalanılmak suretiyle ve devamlı bir şekilde millete anlatılmalıdır. Böyle faydalı bir uyarma ancak devlet eliyle yapılabilir. Devlet bu uyarmayı bir yandan kendi büyük imkânlarıyla yaparken, diğer taraftan da aynı yoldaki yayınları ve hareketleri tutmalı ve destlemelidir.

c) Maarif yolu: Türk maarifini tam bir «millî eğitim» haline getirip, ilkokuldan yüksek öğrenime kadar Türk çocuklarını millî ruh zırhı ile silâhlandırmalıdır. En verimli tedbir bu olur. Ve birbirini takip eden nesiller millî şuur ve ruh ile silâhlandırılmadıkları takdirde, ne sert kanun maddeleri ve ne de devamlı uyarmalar beklenen faydayı sağlayabilir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000173

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000174

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİYASİLER

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000175

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000176

Mehmet ALTINSOY

1 — Az zamanda kalkınmak için herhangi bir eğitim metodu tatbik etmekten ziyade cemiyetin sosyal bünyesine uygun sistemi bulmak esas olmalıdır. Türk cemiyetinin bugünkü hali ile büyük kitleye umumi tahsil verilmesi, yani ilkokul seferberliği, sosyal ve ekonomik bünyede köklü bir reform yapılmadan uygulanırsa, müsbet netice vermez. Çünkü beş yıl okuyan ve diploma alan köy çocuğu ekonomik zaruretler sebebiyle okumakla hiç ilgisi olmayan işte çalışacaktır. Kısa bir müddet sonra da okumayı unutacaktır. Keza türk cemiyetinin sosyal bünyesi içinde yer alan mesken sistemi okuma ile ilgili meşguliyete müsait değildir. 43 bin muhtarlık ve 60 küsur bin oturma yerine ayrılmış Türkiye de yol, ışık, sağlık merkezi, kütüphane, kitap, gazete, dergi ve benzeri bütün medeni imkânlardan mahrum yaşıyan insanların muvakkat bir zaman için okula alınıp sonra salıverilmesi halinde büyük kitleyi okutmuş olmak kalkınmaya yardımcı bir faaliyet olamaz. Sualdeki ikinci usul ise bir zümre diktatoryası yaratır. Yukarıda bahsedilen ekonomik, sosyal ve teknik imkânsızlıklar seçkin yetişmiş küçük zümrenin büyük halk kitleleri ile kaynaşmasına engel olmaktadır. Bu sebeple çok okumuş, fazla bilgili, fakat idare ettiği cemiyetin

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000177

sosyal bünyesinden habersiz bir idareci bünyesi teşekkül eder. Bu zümrenin kalkınma çabasına karşı (aralarında gönül bağı bulunmadığı için) halk kitleleri direnir Bilginler zümresi kendi isteğine göre hareket etmeyen halkı zorlar. Bu karşılıklı zorlama ve direnmeden halk galip çıkarsa anarşi olur. Aydınlar zümresi galip çıkarsa zümre diktatörlüğü olur. Kanaatimce şu veya bu metodu değil, sosyal bünyeyi iyice tetkik edip ona en uygun gelecek ortalama metodu tatbik etmek zaruridir.

Türkiye'de aydın sınıf ile halk arasında irtibat kuracak bir ara sınıfa ihtiyaç vardır. Bu sınıf eğiticlik ve öğreticilik vazifesini tesirli yapabilmesi için halkın kolayca kabul edebileceği bir sıfat taşımalıdır.

Halka giden yol cami kapısından geçer. 14 asırdan beri telkinine alışık olduğu iman, halk için en müsait öğreticidir. Onun için müsbet ilimle mücehhez ve fakat imanı ve dini bilgisi tam olan (İmam - Öğretmen) sınıfı yolu ile halkı eğitmek kalkınmanın manevalası olur.

2 — Milliyetçi bir insan sıfatiyle milletimin sosyal ve ekonomik meseleleri ile de meşgul olurum. Türk cemiyetinin bütün kalkınma çabalarından aksayan yönünün genel olarak ahlâk noksanlığından geldiği kanaatindeyim. Bu sebeple cemiyetin kalkınma hamlesini önce ahlâk reformu ile başlanması gerektiği inancındayım Büyük ekseriyeti daha doğru bir deyimle birkaç büyük şehrin birkaç muntena sınıfı hariç Türkiyenin bütün meskenlerinin köy olduğu aşikârdır. Bu sebeple köy davası benim fikri meşgalimi teşkil etmektedir.

3 — Üniversite gençliğinde gördüğüm en büyük eksikliğin başında muhakeme tembelliği gelmektedir. Maarif sistemimizin tabii icabı olarak üniversite gençliği hem umumi bilgiyi, hemde ideolojik fikirleri kompri-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000178

me halinde almaktadır. Bu ise bir muhakeme tembelliği doğurmaktadır. Gençler modayı arkadaşlarından gördüğü için muhakeme etmeden tatbik ederler. Çeşitli fikir akımlarını da sırf moda zannettiklerinden, kendi zihinlerinde şahsi bilgisinin süzgecinden geçirmeden kabul ederler. Kusuru gençlerde değil, gençliği bu hale getiren gayesiz ve hedefsiz eğitim sisteminde aramak gerekir. Bugünkü gençlerin yetişmeleri için milletin bekasına ve selâmetine müteveccih gayeli, cemiyeti islaha müsait ahlâk kaideleriyle sınırlı idesi ve ideolosi belli bir eğitim sistemi tatbik etmek lâzımdır. Eğitim okul, aile, iş yeri ve kışla dahil her yerde müttehit ve müşterek gayeli olmalıdır.

5 — Aşırı sol akımın önlenmesi sosyal, ekonomik tedbirler ve kültür yolu ile kabildir. Sosyal tedbir olarak gençlerin mensup olduğu milletin örf ve âdet, inanış ve ahlâk telâkkisiyle irtibatı temin edilmeli. Asırlarca devam eden milli ananesi gençliğe öğretilmeli. Yaşamasına, sıkıntı çekmesine, zor şartlar altında cemiyette hizmet etmesine ve bunları yaparken saadet duymasına yarayacak bir ideale bağlanması temin edilmelidir. Ekonomik tedbir: Gençliğin hassas olan acıma duygusunu ve adalet hislerini tahrik eden ekonomik aksaklıklar hem cemiyetten, hem de bizzat gençliğin üzerinden kaldırılmalıdır. Kendi yaşındaki milyonlarca insanın okuma imkânı bulamayışı, iş sahibi olamayışı genci; parlak hayaller vadeden sol propagandanın cazibesine iter. Hele emsali arasında değişik ekonomik imkâna sahip olanları görmesi onu peşinen menfi akımların tesirine müsait hale getirir. Cemiyetten ve gençlik arasından ekonomik adaletsizliğin kaldırılması şarttır. Kültür tedbiri aşırı sol akımın gençlik arasında yayılmasına sebep olan amillerden birisi; arama çağında olan genç dimağların

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000179

boş bırakılmamasıdır. Sol fikirler girmesine imkân vermiyecek derecede kültür sahibi yapmadıkça, gençliğe solcu olma deme hakkını kendimizde bulamayız.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000180

Prof. Tahsin BANGUOĞLU
Eski Maarif Vekili

«Türkiyenin az zamanda kalkınması için büyük kitleye umumi tahsil verilmesi mi, yoksa seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetişmesindemi fayda vardır» konusunda her ikisini de zaruri sayarım. Ama her ikisinin de ölçüsü vardır. Biri ötekine engel değildir. İlköğretim zamanımızda tuz gibi, ekmek gibi bir nimettir. Hiç bir vatandaş çocuğunu okuma yazma nimetinden mahrum etmeye hakkımız yoktur. Ben ilkokulların 8 yıla çıkarılmasını yanlış bulurum. Bunun yerine 5 yıllık bir ilkokuldan sonra 3 yıllık bir melek öğretimi koymak ve bunu zamanla genelleştirip mecburi yapmak doğru olur. Üstün kabiliyetleri ise iyi seçmeli ve ciddi okutmalıdır. Ama bu günümüzdeki lise enflasyonu ile olmaz.

. Ben Türk filolojisi profesörüyüm. O alanda eserlerim vardır. Milli Eğitim, milli kültür ve ideoloji bahislerinde de bir çok yazılarım var.

3. Gençlerin kabahatı yok, kusur bizdedir. Kabiliyeti ve imkânı olan olmayan bir gençlik üniversite tahsiline yöneltilmiştir. Lise öğretimi ise ise sulandırılmış, üniversite tahsili için yetersiz bir hale gelmiştir. Öbür

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000181

yandan üniversitelerimiz ihtiyacı karşılayacak şekilde planlanmamış ve yayılmamıştır. Çocuklarda gördüğünüz eksikler böyle şaşkın ve plansız bir maarifin mahsulüdür.

4. Üniversiteleri bütün yurda dağıtmak lâzımdır. Avrupada,Amerikada öyledir. Öğrenciler için kolaylık, huzur, daha ucuz geçim ve iskân şartları ancak böyle sağlanır.

5. Solculuk bizde bir aydınlar hastalığı halinde yayılmıştır. Daha doğrusu bu yarı aydınları yakalayan bir salgındır. Gençlik arasına da sokulduğu bir gerçektir. Fakat ben Atatürkçü Türk gençliğinin bu çarpık yola dökülmeyeceğinden eminim. Üniversite hocaları bu bahiste eğitimcilik görevlerini hatırlamalıdırlar. Bu akımın ülkücülüğe, milliyetçiliğe, Atatürkçülüğe taban tabana aykırı olduğu öğrencilerine anlatmalıdırlar.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000182

Dr. Sadettin BİLGİÇ

Ben Türkiyenin az zamanda kalkınması probleminin ancak mütehassıs zümre vasıtası ile olabileceğine kaniyim. Bir memleketin kalkınmasında ilk okul tahsilini tek başına kâfi görmüyorum. İlk tahsil üst kademe tahsili için bir zaruret ve ihtiyaçtır ama tahsilini ikmal edemeyip sadece ilkokul tahsiliyle kalan insanların bilahara okuma yazmayı dahi unuttukları bir vakıadır. O halde ilkokul tahsili bir memleketin kalkınmasın için kâfi değildir. Bir memleketin kalkınmasında çok iyi yetiştirilmiş ihtisas erbabına ihtiyaç olduğu, sayıları 200 bini aşmasa bile 150 ile 200 bin kadrolu çok ciddi bir ihtisas erbabının o memleketin kalkınmasına müsbet bir istikamete götürebileceği kanaatindeyim. Bu demek değildir ki bir memlekette sadece 200 bin kişi okusun, yetişsin, elbette muhtelif okumuş yetişmiş insanlara da ihtiyacımız vardır. Fakat ciddi ve iyi yetiştirilmiş her türlü ihtisas erbabının bir memleketin kalkınmasındaki rolü çok büyüktür. Amerika ve Rusya bugün Feza çağı mücadelesi yapıyorsa bunu okur yazarları nisbetinin çokluğuna değil, sistemli yetiştirilmiş, nüfuslarına göre sayıları mahdut ilim ve ihtisas erbabına borçludurlar.

Türkiyede manâ ve madde âlemi bir birlerini tamamlayacak şekilde düzenlenmedikçe millet olarak hız-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000183

lı bir kalkınmanın mümkün olabileceğine kani değilim. İster ilim, ister teknik, ister politika, hangisi olursa olsun milletin manâ ve madde yapısını muvazeneli tutmadıkça mutlaka bir taraf aksayacak ve eksikliğini hissettirecektir. Bugün yetişen insanlarımızın ne ilim ne teknik sahasında ve ne de manevi alanda mükemmel yetiştirebileceğini kabul etmek mümkün değildir. Ben şahsen tabib ve bilahara da politikacı olarak yukarıda arzettiğim hususların kuvveden fiile çıkarılması ve gayret sarfedilmesinin lüzumlu olduğuna inanmaktayım.

Gençliğin yetişmesi mesuliyetini sadece kendilerine bıramak elbetteki doğru olamaz. Ne tek başına aile, ne de mekteplerimiz gençlerin yetişmesine teker teker yeterli müesseseler değildir. Gençliğin daha doğrusu insanların fizyolojik yapılarına uygun bir hayat düzeni ve iç dünyası vardır. Bugünün üniversite gençliğini ne bir kalemde kifayetsiz görmek ve ne de mükemmel bulduğumuzu söylemek imkânsızdır. Gençlerimizde bazı kusurlar görülüyorsa bu 20 inci asrın ikinci yarısında tekniğin verdiği hudutsuz imkânların hiç bir kayıt ve şarta tabi tutulmadan gençlerimizin büyük ekseriyetinin ciddi aile ve mektep kontrolünün dışında kalmış bulunmalarına rağmen iyi istikamette olduklarını söylemek insaflılık olur. Her nesil umumiyetle kendinden sonra gelen nesli beğenmez. Fakat bugünün neslinin eskiye nazaran görgülü, daha zeki olduğunu görmekteyiz. Ancak bunları iyi istikamette kanalize etmek için birinci suale verdiğim cevapta ifadeye çalıştığımız bilim ve ihtisas erbabı her türlü günlük tesirlerin dışında objektif olarak meseleleri gençliğin istifadesine arzetmelidir.

Gençlerin arasında son yıllarda yayılma istidadı gösterdiği ifade olunan sol akımlar, gençlerin psikolojik durumlarından istifade edilerek muayyen telkinlerle

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000184

yetiştirilmelerinden ileri gelmektedir. Çünkü genç, umumiyetle, mutlak adaletin ve eşitliğin taraftarı bir pikolojik duruma sahiptir. Bunun tahakkuk etmediğini gördükçe ve işittikçe adaleti ve eşitliği getirebileceğini iddia eden görüşlerin arkasından gitmekten hali kalmaz. Evvela gençlere, demokratik düzenin fertleri kanunlaların himayesine aldığını ve haklarını koruyan düzenin toplumun hak menfaatlerini koruyacağının gayet tabii olduğunu, kanunların hakim olduğu bir düzende ise milletin ekseriyetinin bir mahdut azınlık hesabına istismar ettirilmeyeceği ve ettirilmediğinin maddi delillerini ortaya koymak ve göstermek iktiza eder. Genç umumiyetle isyankârdır. Onu isyana sevkedecek tedbirlerden daha çok, muayyen bir fikre körü körüne angaje olmadan meseleleri objektif olarak münakaşa edebilecek bir duruma getirmek lazımdır.

Bizde biraz da sol akımlar moda haline getirilmiştir. Ve onun için de sosyalizm muhtaçlar arasında değil, daha çok yine sosyalistlerin kendi tabirleriyle mutlak azınlık dedikleri guruplar içerisinde yaygın bulunmaktadır. Bu da gösteriyor ki sosyalizm bir ihtiyaçtan değil, günün modasından ibarettir. Çünkü ihtiyaç sahipleri, kişi hak ve hürriyetlerinin toplum yararına iddiasıyla elinden alındığı yerde toplumun kalkınmasının mümkün olmıyacağını ve toplumun menfaatlerinin korunamıyacağının gayet açık ve seçik olarak bilmektedir. İşte Türkiyede sol akımları önlemek için sosyal adaleti sağlamak ve vatandaşları medeni insanların ihtiyacı bulunan muayyen bir seviyeye yükseltmekle beraber, aynı zamanda manevi değerlerin arttırılmasına veyahut kazanılmasına imkân verecek tedbirleri almak da lüzumludur. Bunlar gençlerimizi sol akımlara kapılmaktan koruyabilir kanaatindeyim.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000185

Prof. Nihat ERİM

Türkiye'nin kalkınmasının gecikmesinin başlıca sebebi bence büyük kitleye tahsil verilmemiş olmasıdır. 19. yüzyılın başından bu yana modernleşme ve batılılaşma yolundaki gayretlerin tam netice vermeyişinin sebebi de budur. Cumhuriyet devrinde ilköğretime önem verilmek istenmiştir. Fakat kısa zamanda büyük kitle bu imkândan gereği gibi faydalanamamıştır. Bence hemen yapılması gerekli iş ilk ve orta öğretime zorunlu kılmak, okuma süresini 8 yıla çıkarmak. Bunun yanında okul programlarının da yeniden ele alınması şarttır. 8 yılı bitiren gençler daha yukarı seviyede öğrenime devam edemedikleri takdirde teknik bir bilgi ile bir meslekle techiz edilmiş olmalıdırlar. Bu söylediklerim seçkin ve yüksek seviyede uzman ve bilim adamı ihtiyacını elbette ortadan kaldırmamaktadır. 1967 Dışişleri Bakanlığı bütçesinin müzakeresinde Millet Meclisi Kürsüsünde de söylediğim gibi, dünya şimdi yepyeni bir aşamanın eşiğindedir. Bilimsel ve teknik yüksek eviyede araştırmalar adeta yeni bir çağ yaratmıştır. Türkiye henüz bu çalışmaların içinde sayılamaz. İkinci 5 yıllık plâna bir milyar liralık bir ödenek olarak bilimsel ve teknik araştırmalar için ayrı bir fasıl açılmalıdır. Tıpkı sanayi'e, tarıma'a eğitim ve sağlık işlerine olduğu gibi. Bunu yap-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000186

mazsak 18. yüzyılda makinenin sanayiye tatbikiyle meydana gelen ilerlemenin nasıl çok gerisinde kaldıksa, bu defa da yeni bilim ve teknik çağının dışında kalabiliriz. Avrupanın en ileri memleketleri bile Amerika karşısında kendilerinin geri kalmış durumlarından sızlanmaktadır.

Mesleğim hukuktur. Hukuk Fakültesinde öğrenci olduğum yıllarda başlayan bir özel eğilim olarak İnsan Hakları, insanın hür yaşaması, devlet ve fert arasındaki özgürlük devresi gibi konular beni çok ilgilendirmiştir. Hukuk Fakültesi seminerinde ilk hazırladığım ödev Fert Özgürlüğünün teminatı üzerinedir. Parist'te dokto ra tezi olarak seçtiğim konu Devletlerarası ilişkilerde pozitif hukukun üstünde bir tabii hukuk olduğu fikrini savunur. Doçentlik ve profesörlük yaptığım yıllarda da öğrencilerime hem demokrasi ve hem de insanın insan olması sebebiyle bir takım vazgeçilmez haklara sahip olduğu düşüncesini anlatmağa çalıştım. 1945 te siyasi hayata atıldıktan sonra da içinde bulunduğum olaylar ve gelişmeler benim bu düşüncelerimi uygulamak için mücadele ettiğim yıllardır.

1945 - 50 arası çok partili hayatın bu ilk yıllarında, 1950 seçimlerinden önce kabul edilen seçim kanunu ile Türkiye'de ilk defa gerçekten rekabetli serbest, dürüst bir seçim yapılması sağlanmıştır. Gene ilk defa iktidar bir partiden öteki partiye bu seçim neticesi rahatça devredilmiştir. 1950 seçim kanununun Büyük Millet Meclisinde hükümet adına savunmasını yaptım. Bundan büyük bahtiyarlık duydum. Yayınladığım kitap ve makaleler pek çoktur. Çeşitli kamu hakukuk, devletler hukuku ve politika meselelerini bu yayımlarda işledim. Başlıca kitaplarım «Amme Hukuku Dersleri, Osmanlı Devri, Siyasi Tarih ve Devletlerarası Hukuku metinleridir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000187

Tercüme olarak 17. Yüzyıldan Zamanımıza Kadar Tabii Hukuk Nazariyesi ve Devletlerarası Amme Hukukudur. Bunlardan başka çeşitli dergilerde ve günlük gazetelerde makalelerim çıkmış ve çıkmaktadır.

Uzun yıllardır üniversiteden uzak bulunuyorum. Fakat temas ettiğim üniversite üyeleri ve öğrencileri bende şu intibaları uyandırmıştır. Üniversite öğretim üyeleri bizden daha iyi yetişmektedir. Dış bilim muhitleriyle temas fırsatları şimdi daha geniştir. Dil öğrenme imkânları daha elverişlidir. Devletin üniversitelere sağla dığı maddi imkânlar 20 yıl önceye kıyasla daha müsait tir. Üniversitelerimizin, fakültelerimizin sayıları artmaktadır. Görebildiğim kadar öğrenciler de eskisinden daha iyi yetişmektedirler. Kusur olarak tesbit ettiğim şudur. Yeni kurulan üniversiteler, olgunlaşıncaya kadar bu çeşit müesseselerde görülen ve çocukluk hastalıkları diyebileceğimiz rahatsızlıkları geçirmektedirler. Bir özgürlük düzeninden devletin her müessesesi gibi üniversitelerin de kontrolü serbest basın yolundan kamu oyunca yapılacaktır. Meselâ yeni kurulan bazı üniversitelere İstanbul ve Ankara'dan istekle öğretim üyesi gitmeyişinin kamu oyundaki tepkisi mutlaka bir olumlu sonuç doğuracaktır. Bâzıları gençliğe kusur olarak ahlâk buhranından bahsederler. Ben bu fikirde değilim. Akıp giden hayat içinde «ahlâk mefhumu» da devamlı bir oluştur. Bugün yaşlananlar, 30 sene öncesi kendileri için o zamanın yaşlı neslinin neler söylediklerini hatırlamalıdır. Aslında bütün dünyada değişen çağın fırtınaları hissedilmektedir. Bence bu fırtınalardan korkmamalı. Asıl sessizlik ve uyuşukluk, bir takım durgunluktan korkmalıdır. Kısaca gençliğimiz bakımından ben iyimserim.

Genç denilen yaştaki yani 20 ilâ 30 yaşındaki kız ve erkekler genel olarak herşeyde aşırılık eğilimi gös-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000188

terirler. Bilhassa yüksek öğretim yapan 20-25 yaşındaki gençlerimiz çeşitli düşüncelerle, doktirinlerle ve dünya üzerindeki çeşitli akımlarla karşılaştıkça bunlar arasında bir seçim yaparlar. Gençliğin özelliği sanki yarın herşeyin sonu gelecekmiş gibi bu tip tercihlerde aceleci olmaktır. Gene gençliğin başka bir özelliği de herkese veya herkesçe kabul edilmiş ortama uyacak yerde aşırı denilen uçlara yönelmeye istidadlı olmaktır. Ben bundanda korkmam. Çünkü yaşları ilerledikçe yavaş yavaş acelenin getirdiği sivrilikleri düzeltmek, yontmak fırsatını bulurlar. Gençliğin kendisine hazır elbise gibi sunulan düşünceleri, doktirinleri eleştirmeleri ve kendilerine göre olumlu bir felsefe sahibi olmaları biraz zaman ister. Arada çalkalanmalar, aşırıklar, hattâ çılgınlıklar olur. Bugün Türkiye'de sağ veya sol aşırı denilen ve gençlik arasında yayıldığı söylenen akımların kuvveti hakkında elde kesin bir bilgi olduğunu da zannetmiyorum. Kısaca 20 - 30 yaşlar arasındaki gençlerimizi dar çemberler içine almanın doğuracağı tehlikeyi onları serbest düşünmeye bırakmaktan gelecek zarardan ölçülemiyecek kadar fazla görürüm.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000189

Saadet Kaçar EVREN

1 — Sualinizin muhtevasını teşkil eden iki şıkkın, yekdiğerinin alternatifi olarak vaz'edilişinde fayda mülahaza etmem. Her iki fikirde de isabet payı vardır. Üstelik, Türkiyemizin infiratçı görüşlere değil, te'lifçi ve pratik hal çarelerine ihtiyacı vardır, kanaatindeyim. Bu sebeple, bahsettiğiniz iki şıkkın da birlikte tatbik edilmesini zaruri bulurum. Hilafına bir tatbikatın müdafaası için ameli, nazari hiçbir mülâhazayı varit görmem. Birini diğerine tercih yollu bir tatbikatın ilk ve bâriz sonucu, vatandaşın temel hak ve haysiyetlerinin ihlâlidir.

2 — Avukat olarak mesleki meşguliyet saham (Hukuk)tur. Bunun dışında 1946 danberi politikacıyım. İştiğal sahalarımla ilgili bir eser yazmış değilim. Ancak, mutlak muhafazasına çalıştığım bir tarafsızlıkla, ilerde, çok iv'icaçlı noktalarını yakinen bildiğim çok partili siyasi devremizi bilgim ve kudretim nisbetinde yazarak, daha genç nesillerin bilgisine sunmayı tasarlıyorum.

3 — Türk gençliği, herşeye rağmen, takdide değer bir gençliktir. Kusur ve eksiklikleri umumi değildir. Dejeneresans henüz mevziidir. Mes'ulünü, veli, öğretmen,

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000190

maarif sistemi, hükümet politikaları olarak birinci derecede, kendilerinin dışı bir kadroda aramak gerekir. Haklı haksız, sebep ve illetlerinin uzun tahliline girişmeden, Türkiye için ufuneti gittikçe artan bir yara olarak, gençlik de, müşahedesi mümkün arızaları şöyle sıralayabilirim :

A — Taklitçilik, dolayısile şahsiyet yoksunluğu : Jhny uzattı diye saçını ensesine döken, Frank kazıttı diye traş eden, Martine'lerle Albert'ler yeraltında şarap fıçılarile sabahlıyr diyerek mahzetlere dolaşan, bir gün kovboy çizmesi, ertesi gün mujik kasketi giyen çocuklarımızı suçlayamıyorum. (Geri kalmış Türkiye) teranesi, (İrtica) ve (Devrim) yobazlıkları, (Batı medeniyeti efsanesi gibi binbir çeşit hatâ ile, nu, ailesi, dini, milliyeti, kuvvet ve kudreti bakımından mütemadiyen aşağılık kmpleksi çukuruna itenler bizler değilmiyiz? Ruhları bomboş olan bu çocuklar, oraya buraya çarpa çırpına, aslında kendi benliklerini bulmaya çalışan kimsesizler değil de nedir?

Türk gencine yakışan TAKLİTÇİ olmak mıdır? TAKLİT edilmek midir? Bunun, millî gurur olarak, haysiyet ve zevkini gençlerimize tattırabildik mi?

B — Aşırı maddecilik; dolayısile hızlı yaşama iptilâsı. Beşeri zevklerin hertürlüsüne erişmekle şahsiyet olduğunu sanma gibi sakat bir anlayış, aşırı bir sabırsızlık ve irade yoksunluğu.. 18 ine varmadan, beşeri bütün zevkleri harman etmiş bir gençlik için hayatın daha sonraki safhalarında, câzibesini muhafaza eden bir şey kalabilir mi?

Sefahatin, ezeli ve devamlı saadet vermeyişi, yapacak hiçbir işi, gayesi kalmamış boşlukta insanlar olarak inançsız, güvensiz, birer sefahat mahkûmu veya

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000191

intihar heveslisi hazırlayan bu zevk tüketiminin hatâları üzerinde psikologlarımızın, sosyologlarımızın gençlerimize verebildikleri nedir?

C — Her sahaya yaygın ciddiyetsizlik. Çalışmada, (zor) dan kaçma temayülünü arttıran, düşüncede, (Boşverciliği, neme lâzımcılığı) kökleştiren, tavır ve hareketlerde (lâubâliliği) yerleştiren bir tutum...

Meselâ, tahsil çağında en avâmi tabirlerle itişip kakışmayı (özgürlük) ve (eşitlik) sayan genç kızların, ilerde kuracakları aile düzenine hangi güzelliği, inceliği, zarafet ve romantizmi verebileceklerine şaşmamak mümkün değildir. Disiplinden mahrum aile düzeni, milli kültürden mahrum eğitim düzeni ve rüşvet ve iltimasın kol gezdiği devlet düzeninde mi gençlik ciddiyete rehber bulacaktır?

Ç — Siyaset bezirgânlarının elinde âlet olma heves ve gafleti. Hasım siyaset kamplarının birbirile olan mücadelesinde, icabında devlet düzenine karşı çıkarılarak, tahsil devresinde, (Biz biliriz ve yaparız gibi gülünç iddialarla ileri hatta sürülüp, arkasında sipere yatılan gençliğin bu sahadaki mes'uliyetini de kendine yükleyebilir miyiz?

Bunlar belli başlı, müşahedesi kolay ve mümkün kusurlardır. Ancak, mes'uliyeti onlardan çok, muhiti içtimai olarak bizlere aittir. Yapılacak tavsiyelerin de bu düşünce tarzıma muzaf olarak, gençlikden evvel hükümetlere, öğretim kadrosuna, ve aileye muzaf olması icabeder kanaatindeyim.

4 — Meşguliyet esham olmamakla beraber, bunun, geniş çapta, vakıflar dernekler kısmen devlet elile halledildiğini gördüm. Muhtar Üniversitelerimizin aktüel

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000192

politikacı konuları yerine, öğrencilerin bu kabil hayati problemleri üzerinde hal çarelerine varmış, intikal ve tatbikat safhalarına geçirmiş olmaları tercihe şayan değil midir?

5 — Aşırı sol akımların gençlik arasında yayılmasının sebebi, (Dünya hâkimiyeti) iddiasından asla vazgeçmeyen emperyalist komünizmin, memleketler gençliğini, istikbale ait en kuvvetli yatırım telâkki etmesindendir. Tahminlerindeki isabet, onları, komünizmi, gençliğe cazip gösterecek bütün metotları en ince teferruatına kadar inceleyip tatbik etmeye sevketmiştir. Bu tehlikenin karşısında, bir iki dernek kurarak (uşakları Moskovaya,) diye bağırmanın kâfi ve müessir silah telâkki eidlmesi dalâlettir. Devletin, siyasi kadroların, maarifin, dernek ve cemiyetlerin, ailenin, nihayet vatandaşların teçhiz edilerek alabilecekleri tedbirler, yapabilecekleri vazifeler vardır. Bunlar, bir röportajın küçük çerçevesine sığmıyacak kadar şümullüdür.

Telhisen şunu ifade edeyim ki :

Komünizmin reddi, demokratik nizama saygı ve bağlılığı ifade eder. Demokrasi ise maneviyatçıdır. Vatan, millet sevgisine, ahlâk anlayışına, hak ve vazifelerin adalet ve eşitlik esaslarına uyan muvazenesine dayanır. Bir rejim, bütün müesseselerile, bunu temin edemiyorsa, komünizmin inkişafına bizzat hizmet ediyor demektir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000193

Turhan FEYZİOĞLU
Güven Partisi Başkanı

Sorunuza kısaca cevap vermek ve şifahen konuşmak durumunda bulunduğum için sadece bir kaç temel gerçeğe dokunmakla yetineceğim.

Gelişme halindeki bir ülkenin kalkınması için her alanda iyi yetişmiş seçkin uzmanlara ihtiyaç vardır. Bilim ve teknoloji alanındaki bütün yenilikleri yakından takip etmek, her türlü ilerlemenin kaynağı olan bilimsel ve teknik araştırmaları yapabilmek için üstün vasıflı insan gücü yetiştirmeye önem vermek gerekir.

Birinci kalkınma planında bu maksatla beş yılda üç bin uzman adayının yurt dışında yetiştirilmesi ön görülmüştü. Ne yazık ki bu hedefe ulaşılamadı. Bence planın en önemli noktalarından biri olan «seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesi, alanında beş yıllık bir uygulama oranı yüzde onyediyi aşmamıştır.

3000 genç yerine sadece 600 genç seçilip yurt dışına gönderilebilmiştir. Türkiye bilimsel ve teknik araştırmalar kurumunun devlet planlama teşkilatının ve Milli Eğitim Bakanlığının sıkı iş birliği ile bu konudaki gecikme süratle telâfi edilmelidir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000194

Seçkin uzmanlar yetiştirmenin önemi hakkında söylediklerim büyük kitleye umumi tahsil verilmesinin önemini küçümsediğim anlamına gelmemelidir. Yapılan incelemeler bir ülkede fert başına düşen gelirle o ülkedeki okuma yazma oranı arasında çok sıkı bir bağ ortaya koymaktadır. Ancak büyük kitleye verilen eğitimin sadece okuma yazma eğitiminden ibaret kalmaması şarttır. Yurtdaşları daha müstahsil, daha yapıcı fertler haline getirmek, onları daha iyi vatandaş durumuna yükseltmek daha zaruridir. Türkiyede ilk öğretim ve halk eğitimi alanında yapılanların meseleye bu açıdan bakınca yetersiz olduğu inancındayım. Köylerde açılması öngörülen tamamlayıcı sınıflar kurulmamıştır.

Halk eğitimi çabaları vatandaşın ekonomik gücünü ve geçim imkânlarını geliştirecek bir yönde düzenlenmediği için sadece okuma yazma öğretimine hedef tutan dershanelere ilgi azdır. Başarı oranı da düşüktür. Şu halde iyi yön verilmiş ilköğretim, halk eğitimi ve seçkin uzmanlar eğitimini hep bir arada ve dengeli şekilde ele alan bir politikaya ihtiyaç vardır.

Türk gençliğini milliyetçi ve Atatürkçü yolundan ayırmaya aşırı sol tahrikçilerin gücü yetmiyecektir. Yeter ki, Devlet, millî partiler ve üniversite öğretim üyeleri görevlerini doğru dürüst yapabilsinler. Basma kalıp aşırı sol tekerlemelerinin karşısına ilim ve akılla çıkılmalı, millî, an'anevî değerlere saygı geliştirilmelidir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000195

Cahit OKURER

1 — Bu sorunun cevaplandırılmasında Türkiye'nin kalkınmasında Türkiye'nin kalkınması ve az zamanda kalkınması hususlarını bir arada mütalâa etmek gerekir, aksi takdirde hem soru yanlış anlaşılır, hem de cevap yanlış olur.

Türkiye'nin kalkınması; bütün halinde Türk halkının kalkınması, maddeten ve manen kalkınmış milletler seviyesine erişmesi demektir. Bu itibarla sadece ne büyük kitleye umumi tahsil verilmesi ne de seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesi ile Türkiye gerçekten kalkınmış sayılamaz. Çünkü bir memleketin kalkınması için gereken yeter vasıftaki mütehassıs zümrenin sayısı o memleketin nüfusuna bağlıdır. Yani 10 milyon halkın içinde ancak 10 milyon insanın kalkınması için lüzumlu mütehassıs yetişebilir. 30 milyon halkın kalkınması için lüzumlu sayıdaki mütehassıs ise 30 milyon halkın içinden çıkabilir. Bu itibarla gerçekten kalkınmış Türkiye'de hem büyük kitle belli bir seviyeye erişecek hem de geniş kitlenin belli bir yüzdesi halinde seçkin kabiliyetler yetiştirilecektir. Bunun için ne sadece ilk öğretime, ne de sadece yüksek öğretime önem vermek lâzımdır. Bütün öğrenim kademe-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000196

lerinin belli nisbetlerde birbirini muvazi olarak bir bütün halinde geliştirilmesi gerekir.

2 — Politika içinde bulunduğum 6 yıldır en çok Millî Eğitim politikasıyla meşgulüm. Çünkü Millî Eğitim politikası yanlış olduğu takdirde Türkiye'nin gerçek mânada kalkınmasını düşünmek mümkün değildir.

Bu hususta !Ana Hatlarıyla Millî Eğitim Politikamız» adında bir küçük kitabım vardır.

3 — Bu günkü üniversite gençliğinde (bütünüyle yetişmekte olan gençlikte) eksiklik ve kusurlar; onların içinde yetiştiği eğitim ve öğretim kurumlarının eksiklikleri ve kusurlarıdır. Bu eksiklikler ve kusurlarda eğitim ve öğretim kurumlarının kazandırmaları gereken aslî kıymetleri kazandırmaları, aslî fonksiyonlarını yerine getirmeleri için gereken (insanî, medenî, millî kül türel ve ilmî) kıymetleri kazandırmaları için lüzumlu şart ve imkânları tamamlamak üzerinde toplanır.

4 — Üniversite gençliği arasında aşırı sol akımlarının önlenmesi için asıl ve devamlı tedbirlerde yine eğitim ve öğretim kurumlarına kazandırmaları gereken gerçek değerleri kazandırmaları, aslî fonksiyonlarını yerine getirmeleri için lüzumlu şart ve imkânlarına sahip kılmaktır. Bu esas tedbirin ilk plânda öğretmen yetiştiren müesseselerde yerine getirilmesini bütünü ile gençlerde hür ve doğru düşünme, fikir hürriyeti, değerlerinin kazandırılmasını ayrıca belirtmek isterim.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000197

Doçent Haluk Berkol
İstanbul Senatörü

Hiç şüphesiz kısa zamanda kalkınmanın başlıca yolu birinci sınıf mütehassıs ve ilim adamlarının mevcudiyetine bağlıdır. Meselelerimizi ilim yolu ile hal çarelerine kavuşturmadığımız takdirde arzu edilen hızlı bir kalkınmayı gerçekleştirmemize imkan yoktur. Gerek teknoloji ve gerekse sosyal sahalardaki gelişmemizi mutlaka ilmi esaslara bağlamak zorundayız. Bu ise gerçek ilim adamları ve birinci sınıf mutahassıslar kadrosu ile gerçekleşir. Bütün mesele bu kadroyu tamamlamak, sayılarını artırmak ve teşvik etmektir. Bu bakımdan mevcut üniversitelerimize her an yardımcı olmak, karşılaştıkları problemlere ciddi bir şekilde eğilmek ve neye mal olursa olsun fedakarlıktan çekinmemek gerekir. Üniversitelerimizin ihtiyaçlarına bütün imkanlarımızla cevap vermek ve her türlü kolaylığı sağlamak başlıca vazifemiz olmalıdır. Öğretim üyelerine kendi sahalarında her türlü maddi ve manevi müzaharette bulunmak, onlara imkanlar hazırlamak gerekir. Hiç şüphesiz bu alanda yapılacak her yatırım yüz misli ile toplumumuzun kalkınmasına ve refahına tesir edecektir. Ve yine hiç şüphe yokki her kalkınmanın seviyesi, gerçek ilim adamları yetiştiren üniversitelerin seviyesi ile

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000198

orantılıdır. Böylece üniversiteler hem kalkınmanın kaynağı hem de bu kalkınmanın takipçisi durumundadırlar.

33 milyon nufusu olan Türkiyemizde her vatandaşın ilk ve orta tahsile kavuşturulması ise kaçınılmaz bir vicdan borcudur. Esasen kalkınmış olmamızın bir delili de budur. Birinci sınıf ilim adamlarının mevcudiyeti kalkınmak için ne kadar lâzım, hattâ elzem ise, bu kadronun verimli çalışmalarını günlük pratik hayatımıza indirecek halk kitlesinin mutlaka umumi tahsile kavuşturulması da o kadar şarttır. Halka umumi tahsil verirken her vatandaşın yukarı kademede muayyen mesleklere yönelmesi, aşağı kademede de yeterli bilgilerle techiz edilmesi kalkınmamızın potansiyelini teşkil eder ki, bundan fedakârlık etmemize imkan yoktur. Kısacası hem ilim adamlarından müteşekkil bir mütahassıslar kadrosu, hem de umumi tahsil seferberliği kalkınmamızın vazgeçilmez iki ana davasıdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000199

Prof. Osman TURAN
Trabzon Milletvekili

Türkiye'nin iktisadî ve medenî kalkınmasında başlıca âmili, şüphesiz, ilim, ihtisas, kültür ve mefkûresi sağlam seçkin bir kadro teşkil edecektir. Tarih de büyük medeniyet ve milletlerin böyle bir yaratıcı ve seçkin zümre sâyesinde teşekkül ettiğini göstermiştir. Devrimizde demokratik tesirlerin artmasına ve tahsilin yayılmasına rağmen yine de seçkinlerin rolü başta gelir. Türkiye'de, okur-yazar nisbetinin yükselmesi sâyesinde iktisadî ve medenî hamlelerin mümkün olacağı veya inkılâpların yerleşeceği hakkında bir kanaat mevcuddur. Bu düşüncenin basit bir muhakemeye dayandığı ve sebeple neticeyi birbirine karıştırdığı âşikârdır.

Gerçekten ileri Avrupa ülkelerinde okur - yazar nisbetinin % 95 i aşması ve Türkiye'de bu nisbetin hâlâ % 50 altında kalması iki tarafın medeniyet seviyeleri için göze çarpan bir ölçü sanılmıştır. Halbuki Garbî Avrupa'da umumî tahsilin bu seviyeye ulaşması bu medeniyetin sebebi değil, tersine büyük ilmî keşiflerin ve sanayi inkılâbının tabiî bir neticesi olup okur - yazar nisbeti de ancak XIX. asır sonlarına doğru onu takip etmiş ve demokratik inkişafla müvazi olarak gelişmiştir. Avrupa

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000200

ile aramızda mevcud ilmî, sınaî ve iktisadî asıl fark ve mesafeyi görmeyip geri kalışımızı okur - yazarlık mukayesesine göre muhâkeme edenler tarih ve medeniyet meseleleri kavrayamaz ve fâsid bir daireye düşmekten kurtulamazlar. Esasen Türkiye tarihinde inkılâp hareketlerinin ilmin rehberliğinde yapılmadığı ve hâlâ da bunların ilmî bir tenkid ve muhasebesine girişilmediği malûmdur ve karşılaştığımız sıkıntıların sebebi de bu ilmî geri durumda bulunmamızdır.

Nitekim bu ana mesele bir türlü anlaşılmamış; devamlı olarak Avrupa'ya talebe göndermek ve üniversiteler kurmak suretile ilim için her şeyin yapıldığı sanılmıştır. Böylece asıl eksikliğin henüz Avrupa ilminin Türkiye'de yerleşmemiş olması görülmemiş; daha kolay gözüken okur - yazarlık nisbetinin düşüklüğü esas mesele sanılmıştır. Avrupa ilmini kurmayı ana dâva olarak ele alan Rusya XIX. asırda ilmî, edebî eserleri ve sanayii ile artık Garp medeniyetini temsil ettiği halde kitleleri henüz ipdidai bir seviyede bulunuyor ve hattâ esâret hayatı yaşıyordu.

Türkiye'de medeniyet meselesi ve inkılâbın muvaffakiyeti bu basit görüşe göre ele alınınca okur - yazarlığın yayılması yeni bir hamle ve mücâdele mevzuu oldu. İşte Köy Enstitüleri teşebbüsü bu sakat görüşün bir tatbikatı olarak başlamış ve netice bu anlayışın da iflâsını tescil ettirmiştir. Gerçekten fakir köylüleri okutmak için girişilen bu garip hamle ile köye kalkınma ve medeniyet yerine daha fazla sefâlet götürülmüş; kerpiç mektep yapılırken köylü, çok defa, kerpiç evlerden de mahrum kalmıştır. Nitekim mektep külfetinden kurtulmak için şehirlere sığınan fakirlere de rastlanmıştır.

Esasen iktisadî kalkınma ile müvazi gitmeyen böyle bir kültür hamlesi hem muvaffakiyetsizliğe mahkûm-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000201

du; hem de gerekli bir tahsili beklemek beyhûde idi. Nitekim mektep görmüş köylü çocuklarının, maddî sefalet yüzünden, zamanla, okur - yazarlıklarını dahi muhafaza edemedikleri görülmüştür. İktisadî ve içtimaî şartların iptidaîliği dolayısıyla da bu teşebbüs cehâleti okur - yazarlığa çevirmekten başka bir netice vermez. Buna mukabil fabrikaların kurulması ve iktisadî faaliyetlerin gelişmesi sâyesinde okur - yazarlıktan daha ileri neticeler alındığı, daha görgülü ve medenî bir hayat sağlandığı âşikârdır. Hattâ köye giden öğretmenlerin, köyü kalkındıracak yerde, şartların ağırlığı dolayısı ile, köylüye uyarak kendi hayat seviyelerini de düşürdüğü görülmüştür.

Köy Enstitüleri teşebbüsüne büyük bir ümitle sarılanlar maarifte ve mânevî kalkınmada esas olan keyfiyeti kemiyete fedâ etmekle de kendi tenakuzlarına kendileri kurban gitmişlerdir. Gerçekten köye medeniyet götüreceğini sandıkları gençleri bile, küçük zanaatlarla ve rençberlikle meşgul ederek, hem kültürden mahrum bırakmışlar; hem de onları toprağa bağlayarak şahsî gelişme ve yükselmelerine engel olmuşlardır. Zaten bu sistemin çavuş - eğitmen teşebbüsü ile başlaması zihniyeti göstermekte ve Türkiye'nin nasıl basit düşünce ve heveslerle bu günkü kültür sükûtüna ve fikir kısırlığına uğradığının sebebini meydana kaymaktadır. Buna reğmen memlekette hâlâ cehalet veya ideolojik gayretlerle Enstitülerin ihyası hasreti çekilmektedir.

Bugün Şark ile Garp arasında mevcud medeniyet seviyesi ile okur - yazarlık nisbeti arasındaki farkın normal olduğunu anlamak için tarihî durumu da göz önüne getirmekte fayda vardır. Nitekim Orta - Çağda İslâm medeniyeti en yüksek devrini yaşarken bazı Müslüman memleketlerinde ve meselâ Endülüs (İspanya) de okur -

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000202

yazar nisbeti % 30 çıkmıştı. Buna mukabil Avrupa'da bu nisbet % 3 ü geçmemişti. Bunun iktisadi durumla müvazliğini belirtmek için de XIII. asırda Tebriz şehir bütçesinin o zamanki Fransa veya İngiltere kırallıkları bütçelerine model olduğunu hatırlatmak kâfidir. Türkiye'nin bütün iztirapları bunca üniversitelere ve ilmî müesseselere rağmen henüz ilmin kurulamamış ve bilhassa ilim yerine cehalet ve safsatanın hâkim olmasından gelmektedir.

Medeniyet dâvâmızda ve iktisadî kalkınmamızla ilim, kültür ve mefkûresi sağlam seçkin bir kadroya sâhip olmadan veya bunları memleketin kaderini tayin eden müesseselerde müessir bir duruma yükseltmeden maddî - mânevî bir tekamül yolunu açmak mümkün olmadığı gibi kazanılan bazı müstesna hamlelerin de tesadüfî olması veya tehlikelere mâruz kalması da mukadderdir. Nitekim, demokrasi devrinde kaydedilen bir tagım büyük iktisadî ve sınaî hamlelere rağmen, son yıllarda, karşılaştığımız siyasî buhranlar da bu hususu tecrübe ile bize göstermiş; mânevî, kalkınma ile müvazi gitmeyen iktisadî hamlelerin de nasıl siyasî ve içtimaî sarsıntılar arasında hebâ olabileceğini meydana koymuştur.

Medeniyet ve yenileşme dâvasında bulunan bir memlekette başlıca kalkınma unsurunu insan teşkil ettiği ve bu da ilim ve ihtisası, kültür ve mefkûresi sağlam seçkin bir kadroya dayandığı halde Türkiye maarifinde keyfiyet yerine gittikçe kemiyet siyasetinin hâkim olması felâketin kaynağı olmuştur. Avrupalılaşmak iddiasile inkılâp heyecanları geçiren bir memlekette Avrupa medeniyetinin bu ana temeline itibar edilmemesi veya bunun bir türlü anlaşılmaması hayret edilecek bir hâdisedir. Bunun en basit bir delilini de Maarifin başı-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000203

na bu görüş ve vasıflara sâhip insanların getirilmesine dikkat edilmemesi veya ilim ve fikir adamlarına itibar gösterilmemesi teşkil eder. Halbuki yeni bir medeniyet hamlesine girişen Türkiye'de en büyük vazife maarif vekâletine aid olduğu gibi onun başına veya salâhiyetli makamlarına getirilecek kimselerin, umumî mânasile, ilim ve fikir adamlarından daha ileri ve yaratıcı görüş lere sahip olması ve medeniyet tarihini anlaması gere kirdi.

Köy Enntitüleri nasıl iktisadî ve kültürel anlayışsızlığın bir örneği olarak tahsilin umumîleştirilmesi gayreti ile maarifin sükûtunun ilk basamağını ve Türk köyünün tahribini teşkil etmiş ise Orta tahsil de öylece fikir, kültür ve mefkûre buhranını geliştiren bir istikamet aldı. Gerçekten bu hususta göze çarpan ilk maddî delil de, Türkiye müstesna, dünyada orta tahsilde (lise dahil) ana dilini altı asırlık metinleri ile öğretemeyen, ileri veya geri, hiç bir milletin bulunmamasıdır. Ana dile hâkim olmayan bir neslin yalnız ciddî bir kültür değil sağlam bir muhakemeye sâhip olması da imkânsızdır. Halbuki. Türk maarifi kültür ve mefkûre kifâyetsizliği yanında da Türkçeyi kısırlaştırmak ve iptidaîleştirmek yoluna sapmıştır. Bu sebeple yalnız orta ve yüksek tahsil mezunları değil orta öğretim ve üniversite hocaları bile Türkçeye sahip olmaktan mahrum kalmıştır ki, bu hâdise Türkiye'de kültür sükûtu ve geri gidişten de daha tehlikeli bir durumun yaratıldığına ve millî varlığımızı sarstığına şaşmaz bir delildir.

Bu durum karşısında artık tahsilin sakatlığını ve mefkûre bozukluklarını belirtmeğe dahi ihtiyaç yoktur. Böylece maarifi sağlam temellere oturtmadan ve hoca yetiştirmeden mütemadiyen yeni mekteplerin açılması ve büyük bir yarı - aydın ordunun meydana çık-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000204

ması Türkiye'nin kültürel, ideolojik, içtimaî ve siyasî buhranlara uğramasına sebep olmuştur. Bütün memleket meseleleri birbirine zıt görüş ve çatışmalarda ilmin hakemliği tabiî iken safsatanın hâkim olmağa, ciddî fikirlerin ve hattâ aklı selimin boğulmağa yüz tutması maarifin yarı münevverliği yayması neticesidir. Nitekim bu memlekette mevcud nizâmı yıkmak, millî birliği parçalamak isteyenlerin, sunî bir sosyalizm (Komünizm) ceryanı yaratmağa, üniversitede gerici avcılığı çıkarmağa ve Bursa nutku safsatalarını yürütmeğe imkân bulmaları kültür ve mefkûresi kiyafetsiz yarı - aydın bir kitle sâyesinde olmaktadır. Esasen maarifin bozulması ve islâh edilmemesi için yapılan mücadelelerin gayesi de budur.

Türkiye'de kültür, medeniyet ve tarih meselelerini kavramayan insanların memlekete istikamet vermeğe kalkışmaları; ilim ve fikir sahiplerine itibar şöyle dursun onları saf dışı yapmak için her türlü hücûm ve tazyiki revâ görmeleri millî bir felâketin başlıca sebebi olmaktadır. Eskilerin cehâletin ilime müdahalesini kıyâmet âlemeti saymaları sebebi de budur. Nitekim «yarım molla dinden, yarım hekim candan eder» ata sözü de bu hakikatı ifâde eder. Gerçekten küçük bir seçkin kadro ile memleketi medeniyet ve saadet yoluna koymak ve akli selimini muhafaza eden câhil halkı bu kervana uydurmak kolay olduğu halde yarı aydınların (diplomalı câhillerin) ve ukalanın çoğalması ile mevcud ilim ve fikir adamları boğulmağa, mânevî değerler alt-üst olmağa başlayınca buhranlar şiddetlenmiş ve terakki yolları bataklığa çevrilmiştir. Bu vasatın yabancı tahrib faaliyetlerine ve hiyanete de pek elverişli olduğunu da ilâve edersek bu gün Türkiye'de hüküm süren fikrî, kültürel, mevkûrevî ahlâkî, siyasî ve iktisadî buhranların tabiî olduğu anlaşılır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000205

Bu durum Türkiye'nin bir çıkmazda olduğu kanaatını gittikçe takviye etmekte ve ümitleri kırmaktadır. Bununla beraber milletimizin hayatiyetini muhafaza ettiği dostlarımızın güveni, düşmanlarımızın endişesi ile de sâbit olmaktadır. Milletimiz bir buhran ve ıztırap geçirmektedir. Tarihin gösterdiği üzere, ıztıraplar mefkûrecilerini ve icraât adamlarını çıkaracaktır. Esasen buhranların kayıtsızlık değil ıztıraplar yaratması bu hayatiyetin meşcud olduğunu ve kurtuluş yolunu açacağına mefkûrecileri çıkaracağına en sağlam delildir. Eğer tarih hasletlerini muhafaza eden millî kökümüz sağlam olmasa ve bütün tahribata rağmen idealist bir nesil yetişmese idi ozaman felâket mukadder olurdu. İşte bu sebepledir ki, yıkıcı kuvvetler bu hayatiyetin köklerini kurutmağa ve ona bağlı yeni nesil uyuşturmağa çalışmaktadır. Bu da bozuk kültür ve mefkûrenin daha fazla yayılmasına fırsat vermemek için millî cephenin daha uyanık ve birlik olmasına âcil bir ihtiyaç vardır. Tarihin büyük hamlelerinde büyük mefkûrelerin rolünü göz önüne getirmek maksadiyle çölden çıkan İslâmiyetin kısa zamanda dünyaya getirdiği mücizevî hamleyi, medeniyet ve saadeti hatırlamak, millî tarihimizde azamet devirlerinin Türk hükümdar ve aydınlarının îman ve mefkûre kudretine dayandığını düşünmek kâfidir.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000206

Alparslan TÜRKEŞ

Türkiyenin az zamanda kalkınması için seçkin kabiliyetlerin mütehassıs zümre olarak yetiştirilmesi daha faydalıdır. Yalnız millî eğitim konusundaki görüşlerimizi bir yanlışlığa yer verilmemesi için biraz açıklamak istiyorum.

Türkiye'nin Millî Eğitim davası Cumhuriyetin kuruluşundan beri gayet plânsız ve çok yanlış bir şekilde yürütülegelmiştir. Bugün de aynı kör döğüşü sistem devam ettirilmektedir. Eğitimin milletimizin sosyal ve ekonomik durumu ve ihtiyaçları dikkate alınarak Türkiyeyi en kısa zamanda kalkındıracak bir plâna bağlanması lâzımdır. Onun için de önce Türkiye'nin muhtaç bulunduğu elemanların sayısı, branşlarının tesbit olunması ve belirli süreler içerisinde ulaşılması gereken hedefler tayin olunarak buna göre eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi gereklidir. Yani Türkiye'de halkın sağlığı için ne kadar doktora ihtiyaç var, ne kadar sağlık memuruna ebeye, hemşireye ihtiyaç olduğu ve bunun gibi ne kadar makine mühendisine, inşaat mühendisine ve böylece nelere ihtiyaç olduğu neticesine bilimsel bir şekilde varılmalıdır.

Bundan sonra da Millî Eğitimin buna göre ayarlanması gerekir. Ekonomik durumumuz ve ihtiyaçlarımızın

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000207

da aynı şekilde dikkate alınması lâzımdır. Türkiye de bugün uygulanan şekil ise şöyledir: Her tarafta alabildiğine ilköğretimi sağlamak için ilkokullar açılmağa çalışılıyor. Ve bu ilkokuldan mezun olan öğrencileri okutmak için de ortaokullar açılmağa, ortaokulları bitirenler için de liseler açılmağa çalışılıyor. Böylece liseleri bitiren öğrencilerimiz üniversiteye sığamıyorlar. Liselerden mezun olan öğrencilere yetecek kadar üniversite kurulabilse dahi, bu üniversitelerden mezun olan çocuklarımız bu seferde belli kapıları zorlama durumunda kalacaklardır. Ve en çok da devlet kapılarında vazife almak isteyeceklerdir. Bu kadar kalabalık üniversite mezununu da devlet kadrolarında yerleştirmek mümkün olmadığından başlı başına bir tedirginlik konusu ortaya çıkacaktır. Şimdiki halde liseyi bitiren çocuklarımızın hepsini birden üniversiteye alamıyoruz. Bu durum dahi birçok üzücü olaylara sebep olmaktadır. Kaldı ki Türkiye'nin en önemli ihtiyaçlarından birisi de teknik eleman yetiştirmektir. Bunpn için de eğitimin yine memleketin sosyal ve ekonomik hedeflerine uygun olarak teknik eğitime yöneltilmesi zorunludur. Genel olarak bütün milletin yüksek eğitim görmüş hale getirilmesi elbette istenen bir amaçtır. Fakat bu çok geniş imkânlar gerektiren bir husustur. Onun için aşamalar tayin etmek ve en kısa yoldan memleketi kalkındıracak bir plâna baş vurmak gereklidir. Dünyanın bugünkü gidişatı içerisinde ilim ve teknik alanındaki büyük ilerlemeler milletlere geniş ufuklar açmıştır. Fakir, geri kalmış, nüfusu az, toprağı küçük milletler dahi ilim ve teknikte yüksek bir durum elde ettikleri takdirde zengin nüfuslu, kalabalık ve kuvvetli milletlerle denge kurabilirler.

İlim ve teknikte geri kalmış bir milletin hızla yükselmesi için üç dört bin kişilik yüksek ilim adamı ve

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000208

teknisyen kadrosu hazırlanması onun için büyük imkânlar sağlar. Bu da milyonlarca nüfus teşkil eden bütün millet halkını üniversiteden geçirmeye kalkışmaktan çok daha kolay ve ucuz bir yoldur. Bu sebeple Millî Eğitim sorunumuzu en faydalı biçiminde çözümlenmesi için bizim görüşlerimizi şöyle özetleyebiliriz.

a — Seçkin kabiliyetler mütehassıs zümre olarak ve memleketin sosyal ekonomik ihtiyaç hedeflerine göre yetiştirilmelidir.

b — Eğitim, memleket ihtiyaçlarını karşılayacak bol sayıda teknik eleman yetiştirecek şekilde teknik eğitime çevrilmelidir.

c — Bütün halkın süratle eğitilmesini sağlayabilmek için bizim 9 Işık Doktrininde de ileri sürmüş olduğumuz köy plânları sistemi uygulanmalıdır.

En çok meşgul olduğum problem Türkiyeyi ilim ve teknik alanında süratle en yüksek bir seviyeye çıkarmak konusudur. Memleketimizin kalkınmasının birinci derecede buna bağlı olduğu inancındayım. Tabii bunun içine ziraatimizin modernleştirilmesi ve Türkiyenin ağır sanayiinin kurulması hususları girmektedir. Dünya yeni bir çağın eşiğinde bulunuyor. Bu çağ, atom ve füze çağıdır. Buna ilim ve teknik çağı da diyebiliriz. Bu yeni çağın, nasıl ki sanayii hareketi 18. yüzyılda başlayıp geliştikçe toplumların sosyal yaşayışları üzerinde büyük tesirler yapmış ise, aynı şekilde insanların hayatını da değiştirecektir. Bunu şimdiden görmek lâzımdır. Bu sebepten memleketimizde de ben 27 Mayıstan sonra ilk defa milletimizin asırlar üzerine bir sıçrama yaparak atlamasını ve atom feza çağına ulaşmasını ileri sürdüm. Bugün de aynı görüşteyim. Türkiyemiz var olup yaşayacaksa bir takım şekil ve gösterişlerle oyalanma, zaman

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000209

ve varlığını israf etme yerine bütün gücünü buhar elektrik çağlarının üzerinden aşıp atom ve feza çağına girmek için ilim ve teknikte güç kazanmaya harcamalıdır

3 — Karşınızda bulunan üniversite gençliğinde gördüğünüz en büyük eksiklikler ve kusurlar nelerdir? Bugünkü gençlerin yetişmeleri için neler tavsiye edersiniz?

Bugünkü üniversite gençliğinde görmekte olduğum en büyük eksiklik ve kusurlar aynı zamanda Türk toplumunda da gördüğümüz kusurlardır. Bunları sırayla şöyle söyleyebilirim.

a — Gayesizlik, millî bir ülküden yoksun oluş,

b — Ciddiyetsizlik,

c — Disiplin ve bunlarla birlikte insanların haklarine karşı sayğılı olmak.

İnsanları sevmek ve bencil olmamak gibi vasıflarını kaydedişi, buhran içinde bulunuşudur. Bu saydıklarımıza bir de çalışmamalarını, tenbel oluşlarını ekleyebiliriz. Ayrıca ne bahasına olursa olsun sınıfgeçmek ve diploma sahibi olmak zihniyeti memleketimiz için yok yıkıcı olmaktadır. Çocuklarımız maalesef kopye yapmak bir adet halinde olup çok kere de kahramanlık sayılmaktadır. Halbuki kopyecilik çok çirkin bir huy olduğu gibi adi bir sahtekârlıktır da. Ne evlerimizde ne de millî eğitim görevlilerimizin çalışmalarında çocuklarımızın bu manevi eksikliklerini gidermek için gerekli ilgi görülmemektedir.

Son yıllarda üniversite gençleri arasında yayılan aşırı sol akımlar memleketimiz için ciddi bir tehlikedir. Gençlerimiz okullarımızda bir takım teorik bilginlerle yükletilmektedir. Fakat çocuklarımıza millî bir ülkü,

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000210

millî bir hayat felsefesi, millî bir dünya görüşü ve rilmemektedir. Çocuklarımızın gönülleriyle kafaları çoğunlukla bu yönde boş bırakılmaktadır. Boş bırakılan her kaba ne rasgelirse o dolar. Onun için memleket evlâtlarına komünizmin sadece yanlış ve batıl olduğu kötü ve zararlı bulunduğunu anlatmaya çalışmak yetmez. Türkiyenin kalkındırılması için kominizmin uygun bir sistem bulunmadığını açıkça göstermek ve ondan sonra da Türkiye'yi hızla kalkındıracak millî bir sistemi, millî bir doktirinin sağlık vermek lâzımdır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000211

Prof. Aydın YALÇIN

1 — Kalkınmada geniş kitlelerin eğitimi kadar, hassas sektörlerde yetişmiş, seçkin uzman kadrosunun yetiştirilmesi de önemlidir. Binanaleyh kitle eğitimine mi, yoksa seçkin eğitimine mi önem vermek lâzım şeklindeki bir tercihi doğru bulmam.

2 — Türkiyede demokratik düzenin ve hür toplum hayatının kökleşmesi ve iktisadi kalkınmanın düzenli, dengeli ve sür'atli bir şekilde gerçekleştirilmesi, şimdiye kadar en çok uğraştığım dâvâlardır. Buna dair yazdığım yazı, makale, kitap ve broşür, bir anket çerçevesinde toplanması zor bir iştir.

3 — Bugünkü Üniversite gençliğinde gördüğüm en önemli kusur ezberciliktir. Bununla yalnız ders notlarını kastetmiyorum. En girif meseleleri bir kaç tekerleme ve sloganla izah edip hallediverecekmiş gibi basite irca eden, ve karmaşık konuları basit reçete ve formüller içine sokmaya gayret eden ezberciliktir. Bunun düşünmeyi kısırlaştıran, herşeyi ak veya kara diye hazır cevaba sokmaya kalkan, basit ve ilkel davranışlardır. Toplumsal meseleler karşısında bu davranışların, müsamaha tanımıyan, fikir özgürlüğünü zedeleyen, kafaları fa-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000212

kirliğe mahkûm eden mahiyeti, gençlerin bâzılarında çok kınadığım bir husustur.

Gençliğin, tahlilci bir kafaya sahip olması, meseleleri daha derinliğiyle ele alıp evvelâ öğrenme ve araştırmaya tabi tutarak cevaplar bulmaya çalışmasını telkin eden bir yetişme tarzı lâzımdır. Tecessüsü tahrik edecek yerde onu kısırlaştıran, araştırmayı kamçılayacak yerde, onu körleten ezbercilikten kurtulabilmeleri için, kendilerinin batı üniversiteleri geleneği içinde, tartışma yapabilen, araştırma ve geniş okuma ile konuları her yönden ele alan, tahlilci bir kafa yapısıyla yetişmelerini arzu ederim.

4 — Üniversitede aşırı akımların önlenmesi için, öğrencilerin ezbercilikten kurtulması, dar kafalılıktan çıkıp, olaylara, sorunlara daha geniş açılardan bakabilme yeteneğini kazanması lâzımdır. Bu verildiği takdirde, öğrencilerin bir nevi ezbercilik olan aşırı akımlara temayülü geniş nisbette önlenmiş olur.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000213

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000214

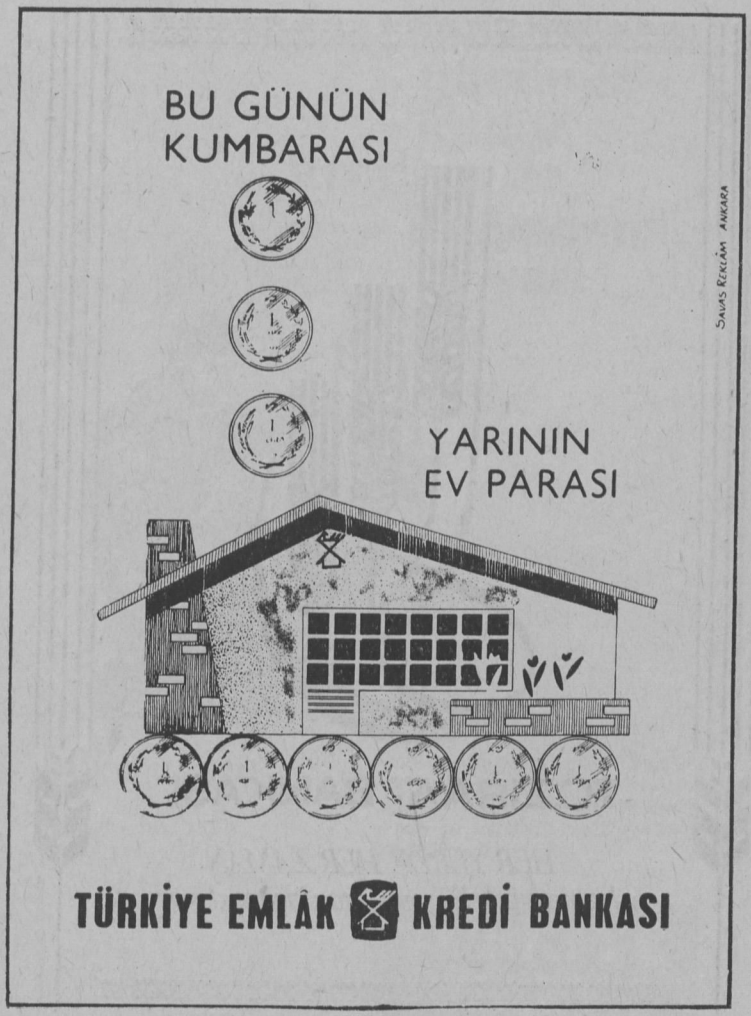

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000215

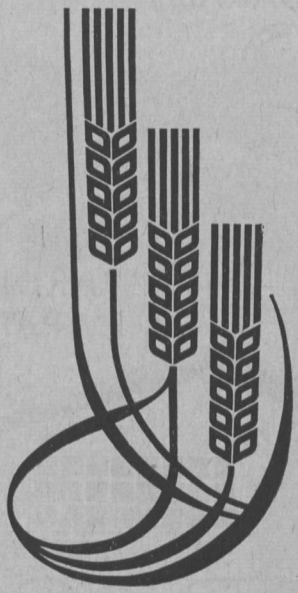

T.C. ZİRAAT BANKASI

HER YERDE HER ZAMAN
hizmetinizde bulunmaktan kıvanç duyar

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000216

Bilgi ve çalışma gücünüz kadar krediye de ihtiyacınız var.

Delta Reklamcılık

Emek ve bilginizi ancak para ile değerlendırebilirsiniz. Türkiye Halk Bankası küçük esnaf ve sanatkar'ın emek ve bılgısini verdıği kredilerle değerlendirmektedir.

TÜRKİYE HALK BANKASI

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000217

TÜRKİYE PETROLLERİ

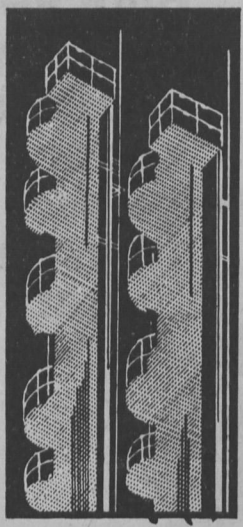

TÜRKİYE PETROLLERİ ANONİM ORTAKLIĞI YURDUMUZDA PETROL ARAMAK, BULMAK, RAFİNE ETMEK 6326 SAYILI PETROL KANUNUMUZDA YAZILI BÜTÜN İŞLEMLERİ YAPARAK KENDİ VEYA BAŞKALARINDAN ALDIĞI PETROL VE PETROL MAHSULLERİNİ DEPOLAMAK NAKLETMEK, SATMAK VE BU AMAÇLARLA LUZUMLU TESİSLERİ İNŞA ETMEK MAKSADI İLE KURULMUŞ VE BU YOLDA BUYUK MESAFELER KATEDEREK YURT KALKINMASINDA BIRINCI DERECEDE ROL OYNAMIŞ MILLI BIR ŞIRKETTIR

UĞUR K.

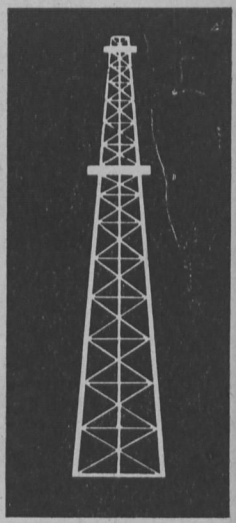

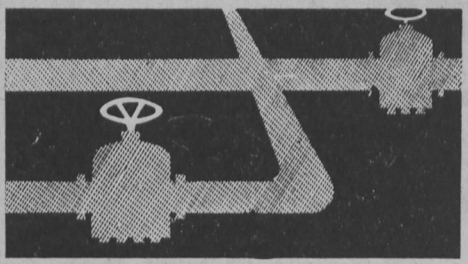

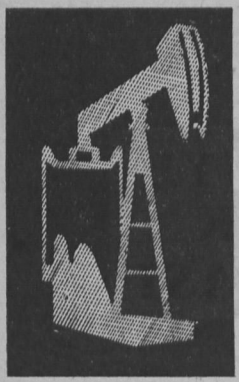

TP

YURT EKONOMİSİNE ÖNEMLİ KATKILARDA BULUNAN BÜYÜK KURULUŞ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000218

SAĞLAMLIĞI, SINAİ YATIRIMLARLA ARTAN BANKAMIZDA.

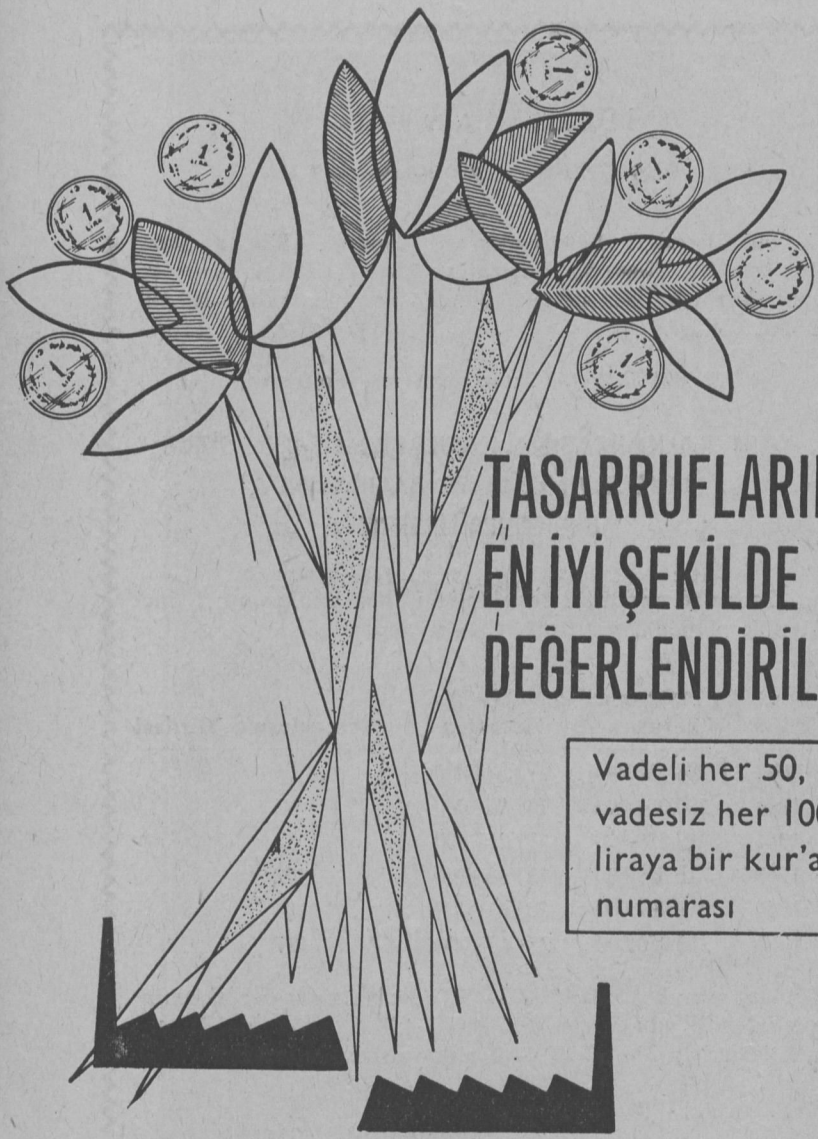

TASARRUFLARINIZ EN İYİ ŞEKİLDE DEĞERLENDİRİLİR...

Vadeli her 50, vadesiz her 100 liraya bir kur'a numarası

SAVAŞ REKLAM - ANKARA

S Ü M E R B A N K

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000219

İLLER BANKASI

SERMAYESİ : 1.200.000.000,— T.L.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köylerin, Harita, İmar Plânları, Su, Elektrik. Turizm ve Yapı Tesisleri, proje ve yapımları için kurulduğu günden bugüne kadar İLLER BANKASI

2.686.077.717,— liralık yatırım yapmıştır.

YURT KALKINMASINA KATILABİLMEK İÇİN SİZDE MEVDUATINIZI İLLER BANKASINDA BİRİKTİREBİLİRSİNİZ

Kamu yararı türlü tesisler için İller Bankasının 1 inci 5 yıllık plândaki yatırımları da şöyledir;

Yıllar	Proğram Yatırımı	Nakit Harcama	Gerçekleşme Yüzdesi
1962	198.758.000	171.378.000	86
1963	200.304.000	189.954.000	95
1964	219.839.000	191.217.000	87
1965	216.839.000	221.428.000	102
1966	212.901.000	265.019.000	124
1967	262.050.000	359.653.000	137

Toplam olarak 1.398.649.000,— T.L. lık yatırımı gerçekleştirmiştir. 1968 yılında da 964.904.000,— T.L. proje bedelli çeşitli işler için 316.992.000,— liralık yatırım yapacaktır.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000220

DENİZCİLİK BANKASI T.A.O.

Sermayesi : 500 milyon T. L.

hertürlü

BANKACILIK

hizmetleri

ayrıca

İŞLETMELERİ

İstanbul Liman İşletmesi - Denizyolları İşletmesi - Şehir Hatları İşletmesi
Haliç Tersanesi - Camialtı Tersanesi - Hasköy Tersanesi - İstinye Tersanesi
Kıyı Emniyeti İşletmesi - Gemi Kurtarma İşletmesi - İzmir İşletmesi
Alaybey Tersanesi - Vangölü İşletmesi - Trabzon İşletmesi - Giresun İşletmesi

TURİSTİK TESİSLERİ

Yalova Kaplıcaları - Liman Lokantası
Liman Cafeteria

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000221

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000222

03 SA 7442

ULB Halle 3/1
000 163 449

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000223

PROFESÖRLERİMİZ DİYORLAR Kİ:

— ÜNİVERSİTELERİMİZİN BUGÜNKÜ DURUMU NORMAL DEĞİLDİR

— YÜKSEK TAHSİLDEN GAYEMİZ HER GENCİN DİLEDİĞİ BRANŞA GİRMESİDİR

— ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNDE GÖRDÜĞÜM EKSİKLİK YALNIZ YABANCI DİLDE DEĞİL KENDİ ANA DİLLERİNDE YANİ TÜRKÇELERİNDEDİR.

— ÜNİVERSİTE GENÇLERİ KENDİLERİNİ YETİŞTİRMESİNİ BİLMELİDİRLER

— GENÇLERİN KENDİLİKLERİNDEN İLME BİRŞEYLER KATMAK İÇİN AZ HEVES GÖSTERDİKLERİNDEN MÜTEESSİRİM

— ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ HAZIRA KONMA VE İŞİN KOLAY TARAFINA GİTMEKTEN SAKINMALIDIR

— TALEBE KENDİ KENDİNE DERSE HAZIRLANMALI VE SINIFA GİRİNCE HOCANIN ANLATACAĞI KONULARA YABANCI KALMAMALIDIR

— ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNDE HASBİLİK VE İDEALİZM NOKSANLIĞI VARDIR

Başnur Matbaası, Ankara - 1968

20 Lira

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-1898/fragment/page=00000224